

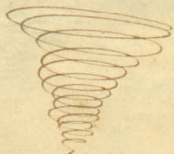
1

Monsieur,

J'ai l'honneur de vous adresser enfin ma traduction de l'Evangile Selon St. Matthieu. C'est un travail consciencieux j'y ajouterai que je crois avoir été assez heureux pour rendre en notre langue, l'ouvrage de St. de Sacy, si non en termes élégans au moins en expressions intelligibles, en usage dans nos montagnes, et toujours avec exactitude.

J'ai toujours préféré, dans ma traduction, les termes purement basques aux termes Français adaptés dans notre idiome; mais tout autant que cette préférence ne pouvait nuire à l'intelligence du lecteur et toute la fois qu'il a été question du choix entre deux mots, dont l'un basque pur, mais devenu inintelligible par le non usage pour mes compatriotes, et les mots basquisés, je n'ai hésité à employer ceux-ci, par ce que dans la communication des idées, la première condition indispensable est de pouvoir se faire comprendre. J'ai aussi reconnu la nécessité de l'emploi de la périphrase, de préférence à l'ambiguïté; on pourra peut-être y remarquer aussi que je n'ai pas observé avec assez de rigueur la distinction du dialecte navarrois du dialecte Labourdien.

Sous ce rapport le reproche peut-être fondé, jusqu'à un certain point, la Navarre touche à la Gascogne et au Béarn par le canton de St. Palais. On trouve, de ce côté-là, la distinction plus tranchée que du côté de l'Espagne pour Béarnois; En effet nous, les habitans

De ce cautions et ceux de Béigorry, y a un rapport en rapport avec les Labourdin, différents y ont peu avec ce dernier dans nos expressions. Ce que j'y trouve de plus saillant est aux mots que j'expose dans l'ordre suivant:

	Labourdin	Navarrois
yin	<u>baiz</u>	<u>baiz</u> , tu es venu
yin	<u>zare</u>	<u>zira</u> , vous êtes venu
eman	<u>diot</u>	<u>Dakot</u> sagarbat Je lui ai donné une pomme
eman	<u>diotze</u>	<u>Dakotze</u> sagarbat, vous lui avez donné une pomme
Jesusk erran	<u>Cioten</u> & <u>Caroen</u>	<u>Ceyen</u> Jesus leur dit

Bi	<u>Arrebei</u>	<u>arreber</u>	aux deux Sœurs
	<u>naussiei</u>	<u>naussier</u>	aux maîtres
	<u>Boinan</u>	<u>Benar</u>	conj. mais

Sans doute il y a des nuances dans un grand nombre d'autres expressions; mais celui qui possède bien le dialecte Navarrois n'est pas embarrassé pour comprendre le Labourdin, et vice versa;

Pour le cas où mon faible travail serait considéré comme digne d'examen, je veux en être le premier critique.

Je crains beaucoup, Non sans motif, de soulever d'indignation contre moi, tous les auteurs qui ont écrit en basque et qui honorent cette langue, et ce notamment par ce que je me suis permis d'employer une orthographe qu'il n'ont pas voulu adopter encore. Je conviens, quela liberté que je me suis donnée, à cet égard, est grande, et la prétention que j'y manifeste doit, tout naturellement paraître

ridicule.

J'ose néanmoins vous soumettre quelque réflexion.
 Je vous dirai d'abord que mes parents firent de moi un laboureur
 et que cherchant à connaître la langue officielle j'étudiai elle-ci
 sans secours de maître, et mon travail bien laborieux pour cette étude
 devoit avoir pour base la comparaison des principes de la langue
 que j'étudiais avec ceux pratiqués dans ma langue maternelle. De
 là ma curiosité me conduisit à remarquer les différences notables
 que je trouvais dans divers ~~livres~~ livres imprimés en basque et je me
 tardais point à déplorer l'absence d'un accord parfait dans les ouvrages
 imprimés en basque, en si petit nombre, et en même temps de concevoir
 un sentiment presque d'indignation contre M. M. les savants prêtres
 non compatriotes qui ont existé et qui existent encore, pour n'avoir
 rien fait, ou si peu fait, pour notre langue. Elle n'a pas été cultivée
 cependant elle n'est pas morte.

En méditant sur les mots je me suis dit lei, lei-tu,
 lire, lu, izkiriba, izkiriba-tu, sont bien d'origine latine ou
 française, mais iracur, iracur-tu sont nécessairement des
 mots basques purs. on ne peut lire que ce qui est écrit, donc
 il y a eu des basques qui savaient lire et écrire. Pour
 écrire on doit forcément faire usage de lettres; donc
 les basques avoient un alphabet quelconque? Si cet
 axiome, avoit besoin d'un appui je le trouverai, je pense,
 dans cette considération que le peuple basque, dont l'origine
 se perd dans la nuit des temps, jouissoit dans la plus
 haute antiquité des avantages de la civilisation, dont la
 preuve est, à mon avis, que l'on trouve dans la langue
 basque pure des mots qui prouvent la possession de tous
 les instruments d'agriculture, golde, soc de charmes,
nabar, coutre, arbe, herse, aitzur, beche, urtoiri, joug

orga charrette, que l'on y trouve aussi, des mots egabem⁺
barques par, exprimant les noms des vivres et des édifices
indispensables à la vie sociale ogi froment, ogi pain,
aitso, maïs, mestura pain de maïs, garagar, orge,
Etehe, habitation pour les humains, labe, feu, enfin on y
trouve les noms de chacun des parties composant le
vestibule des humains Athorra chemise d'homme, mauthar
chemise de femme, Caraboil, ciolotte, Caya jupon.

+ ou bien dans la
lutte sanglante qu'ils
furent forcés de
soutenir pour
conserver en Espagne
les terres qu'ils
avaient conquises
avec leur indépendance

Partout delà, ne doutant plus que les barques
ne fussent civilisées; je ne pouvais douter ~~plus~~ qu'ils n'eussent
un alphabet propre à eux; mais qu'ils devaient perdre dans
leurs migrations d'Orient en Espagne, et tout naturellement
s'étant établis en Europe, ceux d'entre eux qui ont été les
premiers à écrire en leur langue, ont dû adapter l'alphabet
de la langue officielle du pays qui était la langue latine.

Mais j'ai remarqué dans leurs écrits,
tout en reconnaissant mon incompetence pour en examiner
le mérite de chacun d'eux au fond, qu'il a existé dans la
publication de ces mêmes écrits un désaccord qui dure
aujourd'hui après deux siècles, avec la même force.

fautes faites de
soutenir pour
conserver en Espagne
la terre qu'ils y
avaient conquise
avec leur indépendance

un alphabet propre à eux; mais qu'ils d'avaient perdu dans
leurs migrations d'Orient en Espagne, et tout naturellement
s'étant établis en Europe, ceux d'entre eux qui ont été les
premiers à écrire en leur langue, ont dû adapter l'alphabet
de la langue officielle du pays qui était la langue latine

Mais j'ai remarqué dans leurs écrits,
tout en reconnaissant mon incompetence pour en examiner
le mérite de chacun d'eux au fond, qu'il a existé d'en la
publication de ces mêmes écrits un désaccord qui dure
encore aujourd'hui, après deux siècles, avec la même force:

Nous possédons dans notre langue une
articulation d'un usage très fréquent; je veux parler de
celle ya, ye, yi, yo, ya. Pedro de Abular, auteur
de l'ouvrage écrit en Basque, intitulé *queroco, quero*,
imprimé à Bordeaux en 1642, pour faire produire
cette articulation ya, employait la lettre i. Il écrivait
iauna, Seigneur, iaincoa, Dieu.

Dans l'ouvrage intitulé *l'impossible*
veucido, imprimé à St. Sébastien en 1729, le savant pénin-
sulaire Larramendi, fait usage, pour la même articulation,

de la lettre *y*. et il a écrit *gamma, gairco*; M^r. l'abbé Darrigol en fit autant dans la traduction du catechisme de M^r. Bortos évêque de Bayonne, imprimé sous le premier Empire

Dans la traduction de *4* Evangiles, imprimés à Bayonne chez Lamaignon, en 1828 l'auteur employait tantôt *y*. tantôt *γ* en lettres majuscules et couramment *γ* grec pour le reste.

L'auteur du livre *Exercicio espiritala*, imprimé en 1848 s'est servi de la même lettre *y*, et dans ce même livre ou pareil ouvrage, imprimé en 1854, l'auteur l'a remplacé par la couronne *γ*.

Je vois que les auteurs de la traduction des Evangiles par Harander, imprimé à Bayonne chez M^r. Lasserre en 1855, ont employé la même lettre *γ* à l'exemple de Pedro de Azular

Cependant, Monsieur, il est de la dernière évidence que le lecteur étranger à la langue basque qui lira les mots suivants écrits ainsi : *ian - dut* } *γ*an - dut } j'ai mangé } *γ*an - dut }

ne prononcera pas cette phrase de la même manière. j'ai cru que tous ces exemples m'autoriseraient à préférer la lettre *γ*, prise comme couronne dont l'articulation se trouve dans la langue française aux mots croyance joyeux &c.

M^r. l'abbé Darrigol dans sa dissertation imprimée en 1827 ^{+ a supprimé} la lettre *u*, que l'on intercalait entre la couronne *g* et les voyelles *e, i* en écrivant *guerla, guerre, quisa, chaus*, pour lui faire produire l'articulation

gutturale comme aux mots ga, go, gu.

Au livre *exercizio ir spirituala* de 1827 on lit ce mot agoutreu, écrit suivant l'orthographe de Davingol et dans celui de 1851, il est écrit agoutzeu.

La consonne c. pour ses articulations dures est remplacée par celle k. A mon avis c'est fort raisonnable, et il est difficile de concevoir après avoir écrit *hazten-dut*, *ye nouvous*, ou ne doit pas écrire *hazti-dut*, *ya nouvi* et non *haedut*. D'ailleurs le pays basque est transpyrénéen pour les $\frac{9}{10}$. Je crois que la consonne z. y est employé préférentiellement à la lettre c.

Je me suis permis encore de substituer à la même lettre c, pour ses articulations dures, la lettre k. D'abord celle-ci n'offre point d'équivoque pour la prononciation.

D'un autre côté, la lettre C. peut présenter quelque difficulté; par exemple; *ysaac-eu* se me *z eu yacob*. Le nom *ysaac* est décliné au cas passif qui fait, *en*, et l'on est tenté de prononcer *ysaacene*, cette phrase; *Evangile selou s^r. Luc*, se traduit en basque, par ce mot *Elouyeliu saint Luc* - en arabe: à la lecture vous êtes *dipputi*. D'abord à prononcer *Luzer* arabe au lieu que si vous écrivez *saint Luti* - en arabe il n'y a aucun embarras.

Il en est de même de *s^r. Abare* et de tous les mots déclinables, finissant au nominatif simple par la lettre C.

Voilà le motif pour lesquels j'ai pris la liberté de suivre cette orthographe dans ma traduction comme j'en avais fait usage dans une grammaire et dans un dictionnaire Basque français, ouvrages laborieux qui ont

4
occupé toute ma vie presque et qui mourront probablement
sans avoir jamais vu le jour.

Y'en compter sur l'indulgence du lecteur,
notamment sur la vôtre, vous reconnaîtrez, je l'espère,
que mon orthographe possède l'avantage d'offrir les mots
de manière que le lecteur n'est jamais embarrassé
pour leur prononciation qui est toute simple et naturelle.
L'homme peut-être pour les articulations gutturales des syllabes
ge, gi, où le sens seul le conduira.

Deux mots en dehors du sujet principal. Les
ouvrages imprimés en basque et qui sont connus actuellement
ne remontent guère au delà de la dixième siècle. J'en ai lu un
certain nombre: Eubœonéparast, les uns aux autres et en les
examinant j'ai resté convaincu que notre belle langue est
stationnaire à peu près, sans s'avancer ni reculer; Axular,
Licorroque, Larrauri admettent des mots d'origine latine,
française, ou Espagnole, sans difficulté, comme nous en recevons
aujourd'hui. Il est à croire que le basque a dû en emprunter
beaucoup, surtout, de ceux provenant des mystères de notre religion
et de l'invention des sciences; moi-même, il a dû en prêter quelques-uns;
il me semble que le verbe français *belles* dérive de notre mot
basque *hela*, interjection annonçant, tout à la fois, la présence
de celui qui l'articule et son désir d'avoir une entrevue avec
quelqu'un; quoiqu'il en soit, j'avoue que je ne puis prévoir
sans un sentiment profond de regret la fin prochaine et
inévitabile de ma langue maternelle, comme j'ai vu notre
nationalité disparaître en France par la grande révolution qui
a bouleversé tant de choses. Et je ne suis pas assez vieux
pour ne pas voir nos frères Guipuscoans, Biscayens, Navarrais
alavains, perdre aussi sous le gouvernement constitutionnel de la
péninsule leur nationalité et les droits conservés par leur

ancêtre avec tout de soin et tout d'effort
Permettez que je profite de cette occasion
pour vous offrir la nouvelle assurance du Doyennet
respectueux, avec lequel je suis.

Monsieur,

J^e Jean J^e d'Espart,
Le 15 juillet 1856.

Votre très humble et
très obéissant serviteur

J. d'Espart

5. Salomonen seme zen ~~habab~~ enganik, booz. Booren seme zen Ruth-enganik, yesse ^{+ yesserren} seme zen David, xoin baitzen errege.

6. David Erregearen seme zen, uria-ren emazte izan zenenganik, Salomon

7. Salomonen seme zen Roboam. Roboamen seme zen Abias. Abiasen seme zen Asa

8. Asaren seme zen ⁺ yoram. yoram-en seme zen Ozias

9. Oziasen seme zen yoathan, yoathansen seme zen Akas. Akas-en seme zen Ezekias

10. Ezekiasen seme zen Manasse. Manasse-ren seme zen Amon. Amonen seme zen yosias

11. yosiasen seme ziren Sorthu ziren eta haren anayak yuduak Babylona-^{re} eramanak izan ziren dembora-^{re} an

12. Eta Babylona-^{re} eramanak izanaz geroz, yekoniasen seme Sorthu zen Salathiel. Salathielearen seme zen Zorobabel

13. Zorobabelen seme zen Abiud. Abiud-en seme zen Eliaxim. Eliaxim-en seme zen Azor

14. Azor-en seme zen Sadok. Sadok-en seme zen Achim. Achim-en seme zen Eliud.

15. Eliud-en seme zen Eleazar. Eleazar-en seme zen mathan.

16. ^{mathan-en seme zen yacob} ~~eta yacob~~ ^{eta yacob-en} seme zen yacob eta yacob-en seme zen yoseph, espos ^{16. eta} Maria-ren espos ^{17. oin}-enganik ~~+~~ Sorthu bairda yesus, Deithua Dena Kristo

18. Badira beraz hamalaur yende-mende (generations) Abraham-enganik, David-enganik heltzeko; hamalaur yende-mende David-enganik yuduak Babylona-^{re} eramanak izan aritio. Eta Babylona-^{re} eramanak izan zirenetik yesu-kristo-rano hamalaur yende-mende

19. yesu-kristoren sortzean denean, gisa huntan izan zen: Maria haren amak, esposatu zuenean yoseph eragutia izan zen izorra, bere sabelean konzebiturik, ~~el~~ espiritu sainduaren obrak elofarrekin izan gabe

+ yosaphat - yosaphat-en seme zen

yekonias

Etofarrekin egon gabe,

19. Nola Yosef, haren Senharra, yustua baitzen, nahi gabex
+ ber' Esposa Desoharatu + deliberatu zuen Despiritera Segreki

20. Bena yhen samendu hortan zagolarik + amasetan yainkoaren dinguru bat
agertu zitzaion eta erran zaiton: Yosef Daviden semea, —
Er beldurrikukan Maria ren hartzeaz zurekin Maria zure
Maria zur' Emarteaz ~~zere~~ hartzeaz zu-rekin, Maria zur' Emarteaz,
ezik haren badanean forthu dena Espiritu sainduak formatu da
formatu da

21. ~~da~~ Erdiko da seme bates, zoini emanen baitakozu izena
Jesus, erran nahi da Salbazalea; zeren hark beharko du
Salbate bere ~~populua~~ bekhaturik libratuz bere populua Salbate

22. Ezik hori oro egin zen yainkoak profetar erran zuenaz
Komplitzeko, therminno hotan [22] biryina bates haur-eginendu eta
Sorthuko du seme bat. Emanen dakote izena Emmanuel,
erran nahi da yainkoagurekin, ~~Dia aze non~~

24. Yosef iratzartu zenean yosefek egin zuen Aingeruak
manatu zirena eta hartu zuen ber' Emarteaz ber-ekin

28. Bena etzen haren ^{+ behinorag. nahasirik, izan} haren ^{+ haren} sorthu zenean seme primu hori,
zoini eman baitakote izena Jesus

Kapitulu bigarrena Kapitulu

Errequeen abrakionea. ~~Yehus~~ an ihes egitea Ejiptorat.

Yesusen ihes agitea Bethleemeko massakera. ~~Yehus~~ ekharria Ejiptotik

1. Yesus sorthu zenean beraz ⁱⁿ Bethleema yudatzen tribuko hirian,
herodes erregearen Damboran, orientetik yin ziren errege batzuek
Yerusalemerat yin ziren Errege batzuek

2. Eta galdegin zuten: non da yuduen Errege sorthu berria?
orienten ikussi duqu haren izarra, eta haren adoratzera yin

gira haren adoratzera

3. Herodesek hori yakia zenean beldurtu zen eta
Herodesek ~~haren~~ haren ~~haren~~ haren ~~haren~~

28. Bona etren harekin ^{+ gonurora. nahastirik. izan} ~~hathath~~ Sorthu zuenean seme yrimu hori,
70 ini eman batzakon izend Yesus

Kapitulu bigarrena Kapitulu

Erequeen abrakionea. ~~Yerut. an ihes agitea~~ Ejiptorat.

Yesusen ihes agitea Bethlemeko massakera. ^{ingurum} ~~Yerut.~~ ihes agitea Ejiptotik
1. Yesus sorthu zuenean beraz Bethleema yudatoren tribuko hirian,
herodes erregearen damboran, orientetik yin ziren errege batzar
Yerusalemerat yin ziren errege batzu

2. Eta galdegin zuten: non da yuduen errege sorthu berria?
orienten ikusi dugu haren izarra, eta haren adoratzera yin

gira haren adoratzera
3. herodesen hori yakin zuenean belduartu zen eta
Yerusalameko hiri guria harekin.

4. Eta ^{g. batzaririk} ~~hathath~~ populuko ~~Trinze~~, apher eta doctoriak
galdegin zuten non behar zuen zen ~~hathath~~ sorthu Kristo.

5. Errian zaxtoen Bethleemen yudatoren tribuko hirian.
profetak izkiritatu duenean arabera

6. Eta hi Bethleem, yudako luria, or hiz yudako hiri prinzipal
etako dakhena, ezik bitarik sorthuko duk ene Israeleko populua
gore gobernatako duen aintzendaria ^{+ orientetik yin ziren.}

7. Orduan herodesek erakaririk ^{+ erregeak} galdegin zuten zuten
artha handirik noiz agortu zitzaien izarra

8. Eta desperetza rekin Bethlemerat errian zuten: xodza,
informa zitate baur hortaz, eta hhaullit duenean yakin arazi
zadazue, ni ere yoda nadin haren adoratzera

9. Inzun onduan erregearen hitz horiek ~~hathath~~ ziren. Eta
dambora berean orienten ikusi izarra berohan heyen aintzinean
hadarra zen ~~hathath~~, eta han ~~hathath~~ zen

10. Ikusi zuten izarra hartatik izan ziren alegoranzia handi baten

harrirat izan ziren

11. Eta etchean jartzen ~~h~~ haussitu zuten haurrea, Maria bere amarekin. Eta lurrerat ahuzpea bere buruak emanik adoratu zuten. Gero bere ~~tr~~ herorak zabalduz oferitu zarkuten presentzat, urhe, insenku eta mirra

12. Eta lo zaudelarik, ukhan ondoan zerutik abis bat eryoaiteko beriz herodesen edireitera, itzuli ziren bere ~~te~~ heroirat lekharat bertze bide batetarik

13. Jartitu zirenean yainkuaren dingorua agertu zitzaion yosefi yosef lo zagolarik yainkuaren dingorua agertu zitzaion eta erran zikon: yodiki zite, hartzazu haurrea eta ama, ihes egizu Ejiptorat eta han egon zite nik erran artean hantik yiteko; ezik herodesek cherkhatuko du haurrea hilgarateko

14. Josefek yodikirik hartu zituen gduaz, haurrea eta ama eta errutiratu zen Ejiptorat

15. Han egon zen herodes hil artio, amoregatik yainkuak bere profeta erran konplitud izan zadin yainkuak bere profeta erran zuen hitz hau: ~~Erakari~~ ~~Dut~~ Deithatu ~~Dut~~ ene semea Ejiptotik

16. Orduan herodesek ~~tti~~ ikusirik erregeak trufatzen zirela hartar sartha zen Kolona handi batean; eta igorri zuen hiler ordre hiltzeko Bethleemeko eta inguruntako bi wthetako eta galiliagoko haurrek haur guziak ~~geintar~~ informatua b Dambordoren ardbera Colitar informatu baitzen orienteko erregeak baithan

17. Orduan ~~tti~~ hussi zen konplizen yeremia profetak erran ukhan zuena:

18. Aranz handi bat ezkena izanda haurra. Aditu diturte Auhena eta heyatorak; Rachel bere haurren ^{+ gainean} ~~garran~~ nigerer, ~~ti~~ erreze bitu nahi gabe Konhelaximierik, zeren ezbaidira gehiago bizi

19. herodes hil zenean yainkuaren dingorua agertu zitzaion yosefi Ejiptan Ejiptoran lo zagolarik

20. Eta erran zikon: hartzazu haurrea eta ama, eta itzulzite Israeloko heroirat; haurrea cherkhatzen zutenak hilgarateko, berak hil dira bidean yiteko beriz Israeloko heroirat

21. Josefek yodikirik hartu zituen haurrea eta ama eta eman zen bidean yiteko beriz Israeloko heroirat

22. Bena yakin ondoan, herodes bere aitaren lekhan, Archeldus errege zela yudean ^{+ herodes bere aitaren lekhan} ~~beldu~~ zen harat yuaiteko, lo zagolarik zeruko abis bat ukhan zuen eta Galilearat errebiratu zen

23. Eta yin zen egaitera naratheth deitzen den hiri baterat, amoregatik profetek errana konpli zadin: Deithua izanenda nazarendarra yadun Joni yodames ^{kapitulu} ~~batistaren~~ ^{kapitulu} predikua eta bathayoa. Erreprotehuak farisieneren kontra, yesu-Kristoren bathayoa

1. Damora hartan yodames batista yin zen predikaterra yudeako desturat desturart

2. Erreiten zuela: Egizue penitencia, erik zerretako onressuma hantildua da

3. hori da markatua izan dena Jaia profeta, erruten zenean hura dosertuan aihar dagonaten botza; preparua zazue yauanaren bidea, chuchen erantzizue haren chanderak

~~ti~~ yodamesek bazuen kamela bitorko bertimunda bat eta larrux gauri zintura bat gerrian. eta haren hargaria zen otthe eta artibassa boidhan yerusameko hiria, yudea guzia, eta yodameko ingurune guzia

guziat yoi yiten ~~haragarat~~ ziren haren ganat

6. Eta konfessatur bere bekatuak bathetuk izaiten ziren hartaz yordaineko ubaitzean

7. Eta ikhustirik zombait farisien eta Saduzeen haren bathayurat yiten, Ernan zoyen Bipera ~~arraz~~ kasta, norik erakazi dauzue zuen gainera eruri behar duen koleleri ihos egiten

8. Eginzane beraz penitentiako obrig obra digne denik.

9. Eta ez dezazuela honexa zuek baithan eraitat: Aitarrat badugu Abraham ezik deklaratu dauzue yainkoak egin ditratata ditratatela haini go hoterik Abrahamen haurrak

10. Ezik haikora yadantik arbolearen ~~eruan~~ ~~da~~ eruan da. zoin ere arbolek berez ez baitu fute onik emaiten hura izanen da phikatua eta furat alorhi hia

11. Nitaz berambatean emaiten dauzue emaiten dauza irakarteko

erakarteko

11. Nitaz berambatean bathaitzen zizurte hurez penitentiariarat. Bena ene ondotik yin behar duena ni beno batherezugo da, eta ni erniz gai haren zapaten ^{erakarteko} ~~erakarteko~~; haret bathaituko zituzte Espirituan eta Juan Sainduan eta Juan

12. Bere erhatza eskuan du, garbituko du ezkaratza eta bilduko du bere bihia ganerxean, bena eruko du lastoa behinera hilen arden fu batean

13. Orduan yesus yin zen galileatik yordainerat, yonanesen edireitena hartaz bathaitua izaiteko

14. Bena yonanesek etzuen nahi erraiten zuelarik: ni izan behar niz bathaitua zutaz eta zu yiten ziro ene gana?

15. Eta yesusek erresponditu zagon: Ni nezazu oren hunkako, ezik hola behar dugu yustizia oro ^{4. orduan} ~~oro~~ yonanes ez zitzaion gehiago bipurtu.

16. Bathaitua izan ondoan yesus yalgi zen huretik kamporat, eta dembora berean zernak zabaldu zitzaizkon eta ikhusti zuen yainkoaren irpiritua, yentzen zoin yeuzi baitzen ~~hura~~ eta phausatu haren gaincan ~~ura~~ koloma baten itxuran

17. Eta ordu berean ~~zer~~ inzuna izan zen zerutik botz bat, erraiten zuela: hau da ene seme maitea, zoinetan ezari baidut ene afekzione guzia

Hapitulu laurgarrena ~~kitabua~~
minu

hasten da yesu-kristoran baurra eta hizritatzen
predikatzen, Siarressen, Andreoren, yakesen eta yonanesen

niz bathaiatua zutaz eta zu yiten ziro ene gana?

15. Eta yesusek erresponditu zagon: Utz nezazu oren hunkako, ezik hola behar duagu yustizia oro ^{4. orduan} yuanes ez zitzaion gahiago bikurtu.

16. Bathaiatua izan ondoan yesus yalgi zen huretik kampionat, eta dembora berean zeruak zabaldu zitzaizkon eta ik'pussi zuen yainkoaren izpiritua, ~~yentzen~~ zoin yeuxi baitzen ~~oro~~ eta hausatu haren gainean urzo koloma baten itchuran.

17. Eta ordu berean ~~zer~~ inzuna izan zen zerutik botz bat, erraiten zuela: hau da ene seme maitea, zoinetan ezarri baidut ene afekzione guzia.

kapitulu laurgarrena kirubia

yesu-kristoren banera eta hirritatzea hasten da predikatzen. Jiarressen, Androren, yakessen eta yoanesen galdea edo yolkazionea.

1. Orduan yesus eramana izan zen izpirituar desberturat han hiritatua iraiteko ~~debatua~~ ~~deburaz~~

3. eta 2. eta barur eqin ondoan berrogei gau eta eguneko gobbete zen. ~~eta~~ ~~debatua~~ ~~deburaz~~ hurrantzen zelarik erran zagon. yainkoaren semea bazira errazu hain hok ogi bilhaka ditun.

4. Bena yesusek erresponditu zagon: izkiribatua da: gizotia ez da bizi ogiz chollki, bena yainkoaren aholik yalgiten diren hiltz orotar.

5. Orduan ~~debatua~~ eramana zuen hiri jaunduak eta ezarten zelarik Templearen thirian.

6. Erran zagon yainkoaren semea bazira aurthik zite behorerat ezik izkiribatua: ordenatu duela bare dingerua zutar arthia hartzako, eta sostengatuko zibuzela ber'ekuea beldurra yo dezazun zanguer zombait havi.

7. yesusek erresponditu zagon: izkiribatua ~~da~~ ~~deburaz~~ ~~deburaz~~ hiritatuko zur yainko yama.

8. ~~debatua~~ orano eramana zuen mend ^{gauras} baten gainera eta eraxasten zarokolarik munduko erressuma guziak eta hekici ~~era~~ tchikitzen den loria.

9. Erran zagon emanen daizut gauza hok oro ~~adoratzen~~ ~~banera~~ en aintinean balthanrikaturik, adoratzen banera.

10. Bena yesusek erresponditu zagon: Aparta hadi Satan, ezik izkiribatua duk: zure yainko yama adoratako duru eta hurd batharrik zerbitzatuko duru.

2ma page

- 11. orduan Deabruak utzi zuen; eta dembora beran aingorua^{ak} hurbildu zitzaizkon eta heri zeribzutzen zuten
- 12. yesusek inzun zuenean erraiten yoanes emaitik iran zela prepondeyan yoan zen galilearat
- 13. eta hitatzen zuelarik nazaretako hiria yin zen ofoitera Kafarnaumerat, Coim baita ixalho hiriat zabaluneko eta Nestaliko mugan
- 14. Amore-galik esaiia fofetaren hitz hau iran zedin konplutua
- 15. zabalunen herria, Nestaliren herria, bide ixalhorat eramaiten Duenan, herri jaur dainer alde hartarik dena; Nationen Galilea.
- 16. ~~Es populua hau~~ Populu hunkak, coim baitaxon ihunpean, ikhussi ~~zandu~~ ~~ukhan du~~ zuen arqi handi bat, eta arqi fainki da herioaren itzaleko lekhan yarrak ~~gainen~~ ~~gainen~~ gainen yaikia itzalaren eta herioaren gainen yarrak gainen ~~gainen~~ dembora hartar goroztik yesus baki zen predikatzen ~~Deborak~~ zut ~~ziolarik~~ ~~Ejizue~~ paritentia zeren zenuelako erestuna hurbilda
- 18. yesus bazohalarik galileako itchas-barterra ikhussi zituen bi anaya, simon deithua, Piarras, eta Andre haren anaya, zoinak hedatzen baitzizuten baitzuten bere sareak; ezik orainkari ziren
- 19. eta erran ^{+ zeyen} ~~+ zeyen~~ segi nezazue eta bithakarazikoizurter gizon charkhari
- 20. berhala utzi zituzten sareak bere sareak eta segitu zuten
- 21. hantik dimzinatzean ikhussi zituen bertre bi anaya, yaka, Zebedearen semea eta yoanes ~~ofir~~ zoin baitziren barkak batean, zebedeo bere ditarekin, eta zoinak aphaizuren baitzizuten bere sareak; eta ditxatu zituen
- 22. dembora beran utzi zituzten bere sareak eta bere aita eta segitu zuten, utirik bere aita eta jared eta ~~aita~~ ~~aita~~ ber' ditamak
- 23. eta yesus bazabilan galilea guzian, synagogetan erakaxiz, Coimyelloa predikatar, populuaren artean eritarun orotarik fendotuz
- 24. eta haren omend hedatu zenean Syria ~~orotan~~ orotan pharatzen

hedatzen ~~eraman~~ ^{+ zeyen} 19. Eta erran ^{+ zeyen} Segi, nerazue eta bilhakaraziko zituztet gizon
Cherthari

20. Berhala utzi zituzten sareak bere sareak eta segitu zuten
21. hantik dirizinatzean ikhussi zituen bertze bi anays, yaka

Zebedearen semea eta yoanes ~~hai~~ Zoin baitziren barka
batean, zebedea bere aitarekin, eta zoinek aphaniren baitzizuten
bere sareak; eta ditthatu zituen

22. Demorra beran utzi zituzten bere sareak eta bere aita eta
Segitu zuten, utirik bere aita eta Jared eta ~~altem~~ ^{dit'amat}. ber' dit'amat

23. Eta yesus bazabilan Galilea guzian, Synagogetan erakaxiz,
Ebanjeltua predikatur, populuaren artean eritarun orotarik sendotuz

24. Eta haren omend hedatu zenean Syria orotan pharalzen
zarkoten eri guziak; zer bait min edo dolore sofritzen zituenak zutenak
lunatikoa, paralitikoak eta sendotzen zituen

25. eta populuko yende beta handi batek segitu zuten, Galileatik
Dekapoletik, Yerusalemetik, yudeatik eta jundainoz alde hartarik

Bost garren Kapituluak
Predikua Mendian

1. Yesusek ikhussirik populu hau oro igaroen zen mendian baten gainora;
han yari zenean, ~~Dir~~ haren giszipuluak hurbildu zitzaizkon

2. Erakusten ~~zere~~ erraiten ^{+ zoyelarik} ~~zoyelarik~~; 3. Dohayu dira expirituz probe
direnak, zeren heyonasazeruko erreforma

4. Dohayu dira erti direnak, zeren gozatuko dute luma

5. Dohayu dira niqar egiten dutenak, zeren konsolatuak izanen dira

6. Dohayu dira yustiziaren gosseak eta egursiak dutenak,
zeren asbeak izanen bai dira

7. Dohayu dira miserikordia zu direnak zeren yardirexiko dute
miserikordia

8. Dohayu dira bihotza garbi dutenak, zeren ikhussiko dute
yadinkoa

9. Dohayu dira bakarkoak, zeren izanen dira ditxua —
y dirkoaren hauak
10. Dohayu dira ~~diratuko~~ dubenak persekuzioea justiziarentzat,
zeren zeruko errelluma heyoa da
11. Dohayu zirete gizonak kargatzen ziturtenean maradizioez
persekutazioen ziturtenean eta erraiten diturtenean galxuki gaitz suorte
guziak zuen kontra onegatik
12. Orduan alegara zirete zeren errekompenka handibat beiratzen
da zuentzat zeruan erik hola persekutatu dituzte gorpak zoin izan
bai dira zuen beno lehenago
13. Zuek zirete lurreko gaitza, galizen badu gaitzak bere indarra, zerekin
garituko da? Erda hun deustako gaitza bizi ere aurthikituko kamporat eta
gizonen ofitaketa izaiteko
14. Zuek zirete munduko argia. hiri bat mend; baten gainean
erdaitz izan gortea
15. Erdule plititzen lampa bat ezanteko gaitzuruarren ^{veano}
bena ezartzen dute, ifandemilu baten gainean amore gutik argi ditzen
etchean dironak oro
16. hola zuen argiak argi beza gizonen auzinon amore gutik
ixhas ditzen zuen obra onak eta ohera deraten zuen ald
zoin baita zeruetan
17. Erderazuela ppena yin nizala legearen edo profeten destruitzen
ez niz yin destruitzen, bena bai komplitzen
18. Erik erraiten dauzuet egiazki zerux eta lurrea ez dira igarritzen
non ez diren komplitzen, undar pphunduranokoa legean dironak oro
19. Beraz hort ere haupiko baidu manamandu horietarik mendrena eta
hort ere erakaxiko baidu gizonen hetarik hausten, joia izanen da
zeruan arkena bezala zeruko errelluman arkena bezala, bena, bena
komplitzen dituen eta ^{ikhas araiten} dituen handia ixanenda zeruko errelluman
20. Ezik erraiten ⁺ dauzuet zuen justizia ez bada abondosago Ekribau eta
farisien-^{end} ~~farisena~~ beno ez zirete zeruko errelluman sartuko
21. Jkhasi durue erraitik izan dela zaharri: ez duzue hilen nehor eta
hiltzen duenak merechitako du kondanatu izaita yuyamenduz.
22. Bena nik erraiten dauzuet bere anayaren kontre kolera yartzen denak
merechi dukela kondanatu izaita yuyamenduz. Bere anayari erraiten erranen
duenak kaka merechitako duela kondanatu izaita kousikhar, eta erraiten
dironak erho bat zira merechitako duela

18. Ezik erraiten dauzuet egiazki zerua eta lurra ez dira igarritzen
non ez diren konplizen, undar ^{phundurano}koan legean direnak oro
19. Beraz nork ere haupiko baidu mandamendu horietarik menduena eta
nork ere erakaxiko baidu gizoner hetarik hausten, joira izanen da
zeruan azkena bezala zeruko erreshuman azkena bezala, bena, bena
Konplizen dituen eta ~~erakaxen~~ ^{erakaxen} dituen handia ixanenda zeruko erreshuman

fanisien-ena

20. Ezik erraiten ⁺dauzuet zuen justizia ez bada abondosago Ekribau eta
fanisien-ena bera ez zitezte zeruko erreshuman sarthuko

21. Jkhasi duzue erraitik izan dela zaharri: Ez duzue hilen nahor eta
hiltzen duenak merechitako du kondena eta izaitza yuyamenduz.

22. Bena nik erraiten dauzuet bere anayaren konte kolera yartzen denak
merechi dukelakondenturik izaitza yuyamenduz. Bere anayari erraiten erranen
duenak kaka merechitako duela kondentua izaitza konsilikuar: eta erraiten
duenak erho bat zira merechitako duela ifornuko jurat kondentua izaitza

23. Beraz ~~erhoitza~~ ^{erhoitza} zirenean zure oferenda al darenat esamaitan
erhoitzen bazira zure anayak baduela ^{zerebait} zure konte ²⁴hutzaru zure
oferenda al daren amrinean eta zuzua zure anayarekin batelzera
eta gero ituliko zira zure presentaren erraitera

24. Kompont zite zure partidarekin bidean zirelarik aholik lasterrera,
belbuzer haren ~~partidak~~ eman zitran yuyari yuyek justiziako
ministkoari eta ez-ziten ezarria izan ^{presondetan} pagala gabe

25. Egiazki erraiten dauzuet ez zirela hantik atherako ⁺ dizen ⁺ dizen ⁺ dizen
arditeranoan

26. Yakin duzie erraitik izan dela lehenko yendei ez zitezte
adulterios izanen.

27. Bena nik erraiten dauziet nork ere joegin baidu emarte bati
haren guthizia gaisto batekin yadantik adulterioa harekin yadantik egin du
bere bihotzean

28. Beraz zure eskuineko begiak eskandalizatzen bazite khen ezazu
eta aurthikazu zureganik urun, ezik hobea da zuretat zure gorputzeko
membro bat galdadin, zure gorputz guzia ifernurat aurthikid
baliz bera

29. zure eskuinak eskua eskandalizatzen bazila phikazazu zureganik

urru, erik hobe da zurezat zure mementoak bat galduan zure gogorik
guzia ifernurat aurthidia baliz bera.

31. Erranik izan da orano: nonk ere nahi baidu Desperitu bere ematea
eman berako izkiribu bat zintar. Declaratuko baidu abandonatien Duala

32. Eta nik erraiten dauzuet nonk ere Desperitzen baidu bere, adulterioko
ogonik gabe adulterio bilhakaraten du bilhakaranten du eta nonk ere esposatzen
baidu bere bontarrak Desperitzen duena adulterio egiten du bat egiten du

33. Ikhasi duzue orano erranik izan dela zaharret: ez duzue eginen zin
falkarik, bera yainkari pagatuko ditucue yura zin, eginez yitramanak

34. Eta nik erraiten dauzuet ez egiteko zirik ^{+nehelurik} ez zerruar zeren hura baidu
yainkoaren tronva

35. Ez lurrar zera hori bai zerbitzarien baidu Eskabelatret haren zangoan
dako, ez yerusalemek erik hori da luoga handiaren hiria.

36. Ez duzie ere zirik eginen zuen buruar, zeren erduate khambiatzen ahal
bilo bakhoitz bat churi ez balek.

37. Bena kontenda ziterla erraiter: horida, hori-da; edo: hori er-da, hori
er-da, erik qchia ^{gajitapaxiatik} ~~gajitapaxiatik~~ helduda

38. Yakin duzue erranik izan dela; begia begiarontzat, hortia hortiarontzat

39. Eta nik erraiten dauzuet ez bibustzen egin nahi deraukuten gairikere,
bena norbaitek yo bazite eskuineko matholan phara derakozun bertzea

40. Eta norbaitek nahi baidu pleiteatu zure kontra, zuri ~~kont~~ hartzeko
zure arropak abandonatu rakoru eta emozu orano zure kapa

41. Eta norbaitek nahi bazite botchatu hareki, mila ~~utkat~~ egitera,
eginezazu orano bi mila

42. Emozu galdegitan dauzunari, eta ez derakut urruat zureganik ~~malheate~~
~~Companate (terme batque vili)~~ nahi duena nahi duena ~~malheate~~ ~~Companate~~ ~~terme~~

43. Ikhasi duzue erranik izan dela maithatuko duzu zure aurza
eta hastiatuko duzu zure exia.

44. Eta nik erraiten dauzuet maitha ~~zature~~ zuten exiak; Egin ez dute
ongi hastio ziturtenor eta othoite egitea porsekutatzen eta kalomnidzen
ziturtenoztat.

45. Amorepatik izan zitersten zuten aita zerructan denaren haur,
zoinet yaikearaten bai du igue bere iguskia Onen eta gairikoen
gainerat eta eroriaraten baidu curia yustuen eta inyustuen gainerat

46. Ezik ez baducue maithatzen maite ziturtenak berik zer errekompensa
utthanen duzue? Publitanok ere ez duten hori egiten?

47. Ez baditurice salutatzen zuean anayak bezik, zer egiten duzue bertrek
bens gehiago? Saganoek ere ez dute hori egiten?

48. Izan ziterate zuek perfoit, zuean aita zerrucapetit den bezala

Seigarren Kapitulua
Predikuarren begida Mondian

1. Gogo emazu ez egiteko obra onik gizonen aintzinean ikhustia iraiteko.
bertramoz ^{+erduru utthakan} ~~errecompandrik~~ zuean zure aita zerrucan dena ganik.

2. Beraz amona emaiten duzuean ez derakala zure aintzinean trompetez
yostari Soinu eragin ^{+hypokritek} ~~sinagogetan~~ eta kharriketari egiten duten bezala
gizonen ohoratuak iraiteko. Erraiten dauzuet egiazki heget ireribite dute
bere errekompensa

3. Bena amona egiten duzuean zure erkeruko eskuek ez bera yakin
zer egiten diten eskuinekoak;

1. amaraftik zure segorolua emana segetuan izan da: eta zure
aitak, zoinak ikhusten baidu zer igaraiten den segetuan, emanen dauzu haren
errekompensa

3. Orobak othit egiten duzunean erderazula duzi izan hypokriter ^{+ zoinak} zoin nahi
baidute othitazat egiten agertu zutik sinagogetan, khantakhothoetan ikhutiak
izailko gizoner. Erraiten dauzuet egiazi horetz errezibitu dute errekompensa

6. Bena zuek nahi duzunean othoiztu, sar zite zure gaberan eta bortha
berrikirik othoiz zazu zure dute segetuan eta zure aitat, zoinak ikhusten bai du
zer igaraiten den segetuan, emanen dauzu errekompensa

7. Erderazula erakaterat eman othoiz anitz egitea saganson gisa, zoinak ust
baidute elhe anitez inzunak izanen direla.

8. Ez ziteela hax ideri bilhaka, zeren zure aitak badaki zeren behar duzun
zur gelderik egiten gabe.

9. Othoiz egiten duzu bezaz gisa huntaz: gure dute zuretan zirena
erabil bedi senduki zure izena, yin

10. Yin bekigu zure errekompensa; egiten bedi zure borondatea lurrean ere
zuretan bezala.

11. Eman ezaguru egunean eguneko agia
12. Eta gure zorer kito egingizaram gure zure zure kito egiten ditugun bezala

13. eta ez gizarazula tentarinerat bena begira gizaraz gizaraz gaitzetik halabiz
14. eta erik barkhatzen baduzue gizoner zien kontu egiten dituzten gaitzetik
kaltak zuen aita zurek ere barkhatuko zenuen bezala zuen barkhatuak

15. Bena ez baduzue barkhatzen gizoner ofendatu zuretan zuen aitat
ere ez barkhatuko zien barkhatuak barkhatuko zuen barkhatuak

16. Eta barur egiten duzunean ez zitezela ez zitezela izan triste hypokritak
bezala, erik agertzen dira begithartia segetuan, amaraftik gizonak -
ezagut beratan barur direla. Erraiten dauzuet egiazi horetz zere errekompensa
errezibitu dute

17. Bena zuek barur egiten duzunean, aphaint itzazue zien barurat eta
ota ikhuz zuen begithartek.

18. Amaraftik ez erakustegatik gizoner barur zirezela, bena zien aitari
zoin present baida lekharik segetuetan, eta zien aitat zoinak ikhusten baidute baidu
zer igaraiten den; segetuan emanen dauzu errekompensa

19. Erderazula bil lurrean traharik lurrean non erabilak eta harret yaten
baidituzte eta non othoiz egiten eta othoiz baidituzte

20. Bil itzazue zuretan non ez baidituzte yaten ez
baidituzte

21. Bil itzazue zuretan non ez baidituzte yaten ez
baidituzte

22. Bil itzazue zuretan non ez baidituzte yaten ez
baidituzte

Kalteak zuten dita zerukoak ere darrak...

15. Bena er baduzue barkhatzen gizonen ofentatu zuztenean zuen ditak ere ^{dauzkizate} zian bekkatuak barkhatuko zuen bekkatuak

16. Eta barur egiten Duruenean ez itatela ez ~~zuztela~~ izan triste hypokritak bezala, erik agertzen dira begithartia jasoqinak, amorofatik gizonak - aragut beratan bozur direla. Erraiten dauruet agiarki hoyek bere errekompena erre zebitu dute

17. Bena zuek barur egiten Duruenean, aphaint itza ~~zian~~ zien buruat eta ita ikhun zien begithartuak.

18. Amoralistik er erakustegatik gizonen barur zuztela, bena zien ditari zoin present baida lekunik jageretenetan, eta zien ditak zolnek ikhusten baidila baidu zue igaraiten den; Segetuan emanen dauzue errekompena

19. Erderazula bil tuncan haronik lurrean non erbidet eta harrek yaten baidituzte eta non ohonak edireten eta ebaixten baidituzte

20. Bena bil itzazu tresorak zerruen non ez baidituzte yaten ez eridolak ez barkak eta non ez baida ^{+ ohonik} er ^{+ baidituzte} ez ebaixeko.

21. Eirik non da zure tesora han da zure bihotza ere

22. Zure begia zure gorphutzeko lampada; zure begia, garbi bada, zure gorphutza guria argitia izanen da

23. Bena zure begia garbi bada, zure gorphuz guria ilhun izanen da; erik zutan den argia er bada ilhun bezik zombat erdira handi izanen ilhupenak borak?

24. Nehork ez ditzarke zerbitza bi naussi; erik hastiatzoko ^{+ du} bat eta ~~maithaduko~~ bertzea ~~maithaduko~~, edo estekaturan ^{+ bati} eta mesperatchatuko du bertzea. Erdetzarkezu zerbitza yainkoa eta aberaxtasunak

25. hortakote erraiten jarraituz: ez zaitezela inketa non khaustituzen Duruon. zer yan zien bizian sostengatzeko ez nontik urdunen dituzten atropak zuen gorphutren estaltzeko: biria ordea gabiago hasgarria boro eta gorphutza atropa boro?

26. Konbidera itzazue zeruko choriak: erdute eraiten, erdute biltzen. ez dute Deus ganerretan, zuen dita zerukoak hartzen ditu; ez zireteda bak boro mita gehiago?

27. Eta nor da zuetan bere thaila emendatzen ahalduenik boro bator, bere inxoga gunitan, boro bator ~~boto~~ boro boro inxoga guzietan.

28. Eta zertako ~~zertako~~ inketatzen zirete bertimender? Kontsidera zazu nola handitzen diren ~~landetako~~ ^{landetako} liliak. Adiralarian artzen, eta or Dute ituten

29. Bizkilaritean erraiten ^{+ Derantziet} ~~Derantziet~~, Salomon bere ore, bere loria guzian ez dela sekula bertitua izan hetarik bat bezala

30. Beraz yainkoak artha bada bertitzeko beldu landetako beltzar bat zoin egun ^{+ izanik} ^{+ bihar} aurthikia izanen baida laberat, zambat ez du artha gehiago ukhansen ~~zuen~~ bertitzeko. U gizon ~~guzi~~ fede gutikoak!

31. Ez zitezela arren inketa, ~~in~~ ⁱⁿ ~~zaint~~: erraret zer janan duqu, zer adanon duqu edo zertaz bertitzeko gira?

32. Saganoak egiten dituzten bezala, coinet chorkhatzen baidituzte gaurza horiek oro. ezik zuen ditak badaki ~~zuen~~ ~~eta~~ badaki zer behan duren.

33. Cherkha zazu bezaz lehenik yainkoaren erressuna eta haren yustizia. eta gaurza horiek oro emanak izanen zautzue izariz kampo

34. Kartakoz ez zitezela izan anietan bihar amuneko ezik bihar amunak. artha kartakoz du bere buruar; egun baktotekat gaita bat alkidu

Zerpi garen Kapitulua

Redikuanen segida eta indara, mendi gainean

1. Ez ~~zitezela~~ ~~derantziet~~ yuyatuak izan ez zitezten ^{+ yuyatuak} ^{+ gaituak}
2. ezik yuyatuak izanen zitezte bertreak yuyatu dituzke ~~zuen~~ bezala; eta zerbitzatuko dira zentrat, hefen trat zerbitzatu ziretaketen izari bezaz

3. Zertako ^{+ lasterbat} ihusten ~~zuru~~ ^{+ zure} anayaren begian, lasto bat, zure ezbaidun ihusten pitrail bat zure begian?

4. Edo nola erraiten duru zure anayari; utz nezazu zure beglik lasto baten idetikora, zuharek badunetik pitrail bat zuresu?

5. hypokrita, khen ~~an~~ zazu lehenik pitraile zure begitik, gero ~~hendu~~ idakiten ahalduren lastoa zure anayaren begitik

6. Begira zite zakhunor emaitetik gaurza saindurik eta ez dituzarula aurthik perlat cherrion ainzinerat balduriez zango petan oskika dituzaten eta zure kontra bihurtarik zuhaur phorokka zituzaten

7. Galdeginzaru eta emanen dauzue; cherkha zazu eta khaussituko duru; yo zazu bontha eta idakiko dauzue

8. Ezik galdegiten dauzue ukhaiten du; chorkhatzen dauzue khaussitzen du eta bonthan yotzen dauzue idakiten dituzte dakote

9. Nor da zuen artean gizona emaiten idakena harribat / emari hunkak ogi galdegiten idakena?

10. Edo arrian bat galdegiten dauzue emanen ^{+ dakona} ~~duzue~~ ^{+ duzue} suge bat?

11. Berde gaichto izanen, hala ziran baxala, baltin badakiru gauza onen emaiten zure haurren, zombat dardwin arkaragoor ama zure dila zerukoak emanen daukizue Ditu egiazko ongie gauza onak galdegaiten Diturtenor?

12. Egizu beraz gizoner hark zuri ogin derazuen nahi zinduzkoyen Diturzun guziak; ezik hor da dira legea eta profetak

13. Sar zite bortha herxetik; zeren galtzen bortha larro da eta hartarant eramaiten jaceen bidea zabalte, eta badira anitz han sartzen direnak

14. ~~Aizitako bortha eta haratoko bidea~~ Ala bizitako bortha lipi eta haratoko bidea herti dirola! eta gulik khaullitzen ditutela!

15. Begira zite profeta galxustarik zoin yiten baitzauxkizu ardi larraz estaliak eta zoin barnean baidira barnean ozo errabituak

16. Eraguturua dituru bere ~~je~~ obretarik. Mahaxik biltzen dhaldea elhoridan odo pikorik lahanean?

17. halar arbole on^{+ orok}ak ekhartzen ditue frutu onik eta arbole gaichtoak guziak frutu gaichtorik

18. Arbole on batek ez diru ekhar frutu gaichtorik eta arbole gaichtoak ez diru ekhar onik.

19. frutu onik ekhartzen ez duten arbole guziak izanen dira pihikatuak eta firak durtikiak.

20. Bere frutuatarik eraguturua dituru beraz.

21. Yaura, yaura erraiten berantalenak oro ez dira zeruko emellanen sarthuko, bera choilki han sarthuko da ene diti zerukoaren borondatea egilen drena.

22. Anhitrek erranen ^{+ egun bater} derantate; yaura, yaur, ez dugia predikatu zure irenean? ez dugia karata, zure irenean, demonioak? ez dugia ogin mirakulua ~~mirakulua~~ zure irenean?

23. Eta ordean erranen deyt goraki: Er zitur tet eraguti furlan; eruntia ziterki eraguti...

Arbole on batek ez dwo ekhar fruta garchlorik ete arbole garchlorik ez dwo
ekhar onik.

19. fruta onik ekharlan ez duten arbole guziak izanen dira phekatuak
eta firak aurthikiak.

20. Bere frutuak ezagutako dituzue beraz.

21. Yauna, yauna erraiten erraitalenak oro ez dira zeruko erresumen
larthuko, bera choilki hau larthuko da ene diti zerukoaren borondatea
egiten duena.

22. Anhitzak erranen ^{+ egun batez} detantate; yauna, yauna, ez duquia predikatu zure
izenean? erduquia kazata, zure izenean, demonioak? erduquia egun
mirakulua ~~mirakulua~~ zure izenean?

23. Eta ordean erranen deyt goraki: ez zituztet ezagutu seulan;
erustira ritete ezagutirik zirk ebaturie egiten obra garchlori bezik

24. ~~orkere~~ inguten eta praktikazten baiditu erraiten ditudan hitz ^{+ hura} hok ^{+ komparitua}
izanen da gizon zahar bati zoinak bere ethean egun baidu hamidren gainean

25. Erritu duenean, hura yalgi diranean, dirak handiturik eman duenean
etehe horren kontra, hau erid erori zeran bastina baitzen hamidren gainean

26. Bona hork ere irizuten baiditu erraiten ditudan hitz hok eta erbaiditu
pratikazten haren iduriko du erba bat zoinak bere ethean egun baidu sabb
transpararen gainean.

27. Eta erritu duenean, hura yalgi diranean, dirak handiturik erran
duenean ethehe horren kontra hori aurthikia izanda eta eskaintzina handia izanda

28: ychusak finitu zuenean distus hori, populak ~~amir~~ haren Doctrinas
populak amiracionetan zauden

29. Ezik instritzen zituon, nauklastuna ukhanik bezala eta ez ekharlan
eta famiduen gisa

ZORTZI garten Kapitulua

Leprosa. Centiniorra. y aun - Jori phetrisen amaherab amiharriba.
y chu - kristoren segitza. Tempestu apaxatua. Demonioak Kallatua, urdeak
aurthiak

1. Yesus yauzi zenaon menditik mundu handient yauzi zitzakon
2. Eta Jambora berean eta Jambora berean beros bat yin zitzakon eta adoratu zion erraiten zakolarik: yauna zuz ~~habibad~~ nahi baduru Sendotuen ahab nuru
3. yesusok eskua hedatzen zuelarik hunk zuen eta erran zikon: nahi dut: Sendotua iran zite eta isanlean haren lepra Sendotua iran zen
4. Eta yesusok erran zikon: begira zite hunkaz nehoi inuzalzarik, bera zuara zure buruaren erakustera apezari, eta oferi zaku zu Moyseski ordonatu duen presentia, amorekatik hori zerbitza dakiten phorogantzetako
5. yesus Agarnauenen zelarik zontenior bat yin zitzaikon eta egin zikon othitza hau:
6. yauna, ene zerbitzaria strana dut etchean paralisak yoa eta biziki Sufitzaen du
7. yesusok erran zikon: yinen nix eta Sendotuko dut
8. Bona zentueniak erresponditu zikon: yauna ez nix digno ene etchean zure errezibitriko, bera erran ehoiki hitz bat eta ene zerbitzaria izanen da falbatua
9. Erik nahiz ene ~~erran~~ ez niran nihaur bontze gizon bati ~~jeke~~ ^{+obeditzeko} bozik, baditur kabere foldatok ene jeke, eta erraiten dakot bati; zuara horat, eta quaiten da eta bontzeari zauri hunkat eta yiten da, eta ene zerbitzariani ~~egia~~ egin ezazu hori eta egiten du
10. ~~yesus horiak inuzalean suizidationean zen. hitz horiak inuzalean eta ermun eragan hura begituen zutenor; Egiaoki erraiten dakot: ez dut kharbiten bira den ere horren fede hant azkarrik~~
11. Ene erraiten dauzket: Anitz yinen ^{+dijela} ~~jeke~~ Orientabik eta ^{+eta} occidentabik eta plazatuak izanen dira Abraham, Isaac eta yauzekin zeruko errethunako banketean.
12. Bona errethunako haurak izanen dira duthikiak: Kampoko ilhupetarak. han izanen dira migarrak eta hortz karrikak
13. Orduan yesusok erran zikon ^{zentimiarari} ~~jeke~~ eta egin daki zula Sinhesi dukerun berala, eta haren zerbitzaria oren berean Sendotua izan zen
14. yesusok finas tebirren akeras yunik ikusi zuen hunen erinbarrebi, ohean eri fukharak hartua
15. hunkitu zikonenean eskua fukharak hitatu zuen: eta yauki zen berhala eta gero zerbitzarien zituen
16. Arrazean, presentatu zarkoten aitez yende Samonicea tormantatuak, eta bere hitzaz heterik Passata zituen izpiritu gairitok eta sendotu zituen eri zuznak oro.
17. Amoregalik Isaid profetarum hitz hau izan zedin konplitea: Berak hanta ditu gure gaitzak eta kargatu da gure oritazunen
18. yesusok ikharirik populu handi baten inpuotua zela, ordonatu zuen hura zentralberat igaraiten
19. Orduan ishari bon bultedo legoko doctor bat, hurbiltzen zit zaktokipit,

errian zakon: Naussia norat nahiguan zuten segituko ritak

20. eta yesusek erresponditu zakon: Achariek badituzte bere chiloak, eta choriak bere kofiak, bera gizonaren semeak ez du burua non phauska

21. Bere diripulterarik bertze batetik errian zakon: yaua, jermeli zardra yuaita zu segitua bere lehen, ene aitaran ihortzera

22. Bera yesusek- errian zakon Seginorara eta utzi zateu hilak bere hilen ihortzera

23. eta sartu zenean uztarian gero sartu zen uztarian bere diripulter lagundia

24. eta hain laster aletatu zen ixalhoan tenperla bat hain handia non uztaria hurer estali baitzen eta bagalik hura ~~zuzen~~ 10 zakon

25. orduan diripulterak hurbildu zitzaizkion eta iratratu zuten erraiten zakotelarik yaua jalba gitxaru jarritzen gitxaru gira

26. yesusek erresponditu zeyen, zerlako zirete balduntzi gizon fede gaitikua? eta demborak berean yaukitzen zelarik, manan eman zuen direr eta ixalhoari eta estitarren handi bat eguzten

27. orduan hain zirendu amiraxionekin ^{+ sartu ziren} ^{+ erraiten zutela: nor da hau, zain} dirak eta ixalhoak obidetsen baitate dakoten hori?

28. yesus heldu zenean hura bertze alderat jerasendarren herria yin ziren haren auzinera, ilherriklarik yalgirik, bi persona demonioak hartuak, hain furiosoak non ez baitzen nehor bida hartarik menturazten igaraitera bida hartarik

29. Demborak berean eman ziren oihuz erraiten zakotela: yesus yaukitzaren serua: zer da zure eta gure artean? yin zirela hunat gure tormentatzerak demborak bere lehen?

30. hantik haratehago baren urde tropa handi bat yaten ari zirenak

31. eta demonioek othoiltzen zuten, erraiten zakotelarik: Kharaten bagituru hebertik igor gitxaru urde multzo hartarat.

32. ~~Erreputa~~ Erreputa Erresponditu zeyen: zerate. eta hantik yalgirik sartu ziren urde hetan. zain behata behala azinda saldo hori oro lasterka yaukit ixalhoan sartu zen, hain etho.

33. Orduan heyen beqitalek ihos eguz zuten: eta hiritat yin zirenean khondatu zituzten, horiak oro, eta zer gartatu zitzyen demonioek hartuak zirenek

34. Behala hiri guzia yalgi zen yoaiteko yesusen auzinera eta ikalki zutenean othoiltz zuten erraitera radin heyen herititik

Bederatzi garren Kapitulu
Saratylikoa. Jan Mathiaren bokazioa. ^{+ Demag. 23. 3. airaren alaba farta} Emartea sendua odol gartatut galtze batetik. Bi ixu. Demonioak hartu mutua. Ard. Artzaingabeak.

1. yesus unziai jarthurik igaran zen berria ixalhoan eta yin zen bere hiritat

2. eta nola pharatu baitzakoten paralytikoa bat etzana ohe baten gainean, yesusek ikalkirik heyen fede errian zakon paralytikoa: ene semea, ukhan ezazu huraye: zure bekhatuak barkhatuak dira

3. hain laster estribullerik zombaiten erian zuten bere baitan: gizon horrek blasfematu zuen
4. Bona yehusok erapubirik zen phensatzen zuten erian zeyen: Zertako duen phensamendu gaicholik zuen bihotzetan?
5. Ezik zer da eratchanik, edo eraita zure bekhataak zaurkizu, ala erraita; yaiki zite eta ibil zite?
6. Amoregatik yakin jarazuen gizonaren semeak badula lurrean bekhatuak bekhatako behera; yaiki zite eraiten du janalytikoa horri zure ohea eta zura zure lehorat
7. Janalytikoa yaiki zen behala eta yoa zen berri etchevat
8. Topoluan mirakulu hori ikhustez beldurak hartu zuen eta yainkoari gloria eragortu zuen zeren holako behera gizonen erian zeyen
9. y hantik yalgitean yehusok bidan zuelarik ikhustuz zuen gizon bat yaria zerga biltzeko berean deitatu Mattheu; Ernan zaton; yaiki zaitik eta hain behala yaikizen eta yamit zitrakon
10. Eta yehus gizon horren etchean mahian zelarik publikano eta fede gaichitako yende anita harat yin zeren; yari zeren mahian yehusokin eta hain diripuluekin
11. hori ikhustirik farisienak erian zeyen hain diripuler: Zertako zuen naukiak yaten du publikano eta birite gaichitak deramatenekin?
12. Bona yehusok hori inuirit erian zeyen: ez dira onxa etchean dirimak, bona bai eriak, mediku beharrelan
13. hantakoz roate eta ikhasarue zer erian nahi duten hira hori: maitiako du miserikordia jalkiritza bona; ezik erit ermit yin deitatzeko yustoak bona bai bekhatorak
14. Orduan yoausten diripuluek yin zitrakon eta erian zaiton: Zertako farisienak eta gut berru egiten dugu orduan et zure diripuluek batera?
15. yehusok erresponditu zeyen: Epottaren aditidat egiten ahal dira hiltzerian eta doluan noize ere bai da espora heyekin? Bona yinen da demborat zointan espora khendua iranen baitreya; orduan barnituko dute
16. Negork erdu erarten oihal beritko bekhatchu bat europat zai bar bati zeren zeren berriak atcha lezake zaiterrik pharise bat eta oran gehiago andea zaitte liru
17. Eta ere ez dute erarten arno beritko unzi zehantzen, zeren hola egiten bada unziak lehertzen. Diru, arnoa ichurtzen da, unziak galduak dira; bona erarten dute arno beria, unzi beritlan eta hola arnoa eta unziak konserbatzen dira
18. hori eraiten zeydarik synagogako dimindari bat hurandu zitrakon eta adoratu zuen eraiten zakolarik; yauna, ene alaba ordi hil da bona zauri eskuez hunkirazu eta biziko da
19. Behala yehus yaiki zen eta segitu zuen bere diripuluekin
20. Orduan ^{+ emaita bat,} zeri eri baitzen odol galte batelarik hurandu zitrakon gibeletik eta hunkirakon bere arroparen hantre zolako hantre

3. hain laster estribullerik zombaiten erian zuten bere baitan

21. Erik erraiten zuen bere baitkan; horren arropa hunkitzen ahal badu
Lendotua izanen niz

22. Orduan yehusok itzultzen zelarik ikhusti zuen eta erran zaxon: ene
haura, ukhar ezazu konfidaniza, zure fedea Salbatzen zitu. Eta emanle hori
Lendotua izanen

23. Synagoga sinzindariaren etxera heldu zenean yesus, han ikhustirik
epicula goileak eta yende tropa bat zirenak egiten baitzuten abarroz,
erran zeyen:

24. Eretira zizerte, erik nechkatu hori erda hila, ~~erda~~ lokhartu
berik. Eta yende horiak trafer burlatzen ziren hartaz:

25. Beraz munde guria konpote yalgiaxazi ondoan, santu ren
eskua hartu zaxon eta nechkatu gaste hori ydiki zen

26. Eta Mirakulu horren fama hedatu zen Kartier gurian

27. Hala yehus yalgiten zelarik lekhu hortarik bi ixu yaraike
Zaizkon ~~erraiten zaxotekin~~ oihuz: David-en semea ukharu pietate gutar

28. Eta etxerat yin zenean ixu hok hurraudu zitaxikon, eta
yehusok erran zeyen: sinhesten Durca egiten ahal dutala zuok
gabegilan duruena? Eresponditu zaxoten: Bai yandu.

29. Orduan hunki zituen heyon begiak erraiten zuelarik; Egin
dakizuela zuen fedaren arabera.

30. Berhala heyon begiak zabaldu ziren. Eta yehusok Defendatu zeyen
azkarki hortaz minzatea, erraiten zeyelarik: onxa gogo amezue nehorik
ez dezan yakin

31. Bena hek yon zirenean hedatu zuten haren fama Kartier
hotan orotan

32. hek yalgi ondoan pharatu zaxoten gizon mutua bat demoniar
hartua

33. Damsina Harat ^{+12an} ~~minzate~~ minzate ren eta vopulua

yerubek eman zeyen: sinhesten Durca egitenahal bulata zuek

galdegilon Duruena? Eyresponditu zakoten: Bai yauna.

29. orduan hunki zituen heyon begiak erraiten zuelarik; Egin dakizuela zuen fedaren arabera.

30. Berhala heyon begiak zabaldu ziren. Eta yerubek defendatu zeyen azkarki hortaz minzatea, erraiten zeyelarik; onxa gofo anezue nehorik ez dezan yakin

31. Bena hek yoan zirenean hedatu zuten haren fama Kartier hotan orotan

32. hek yalgi ondvan pharatu zakoten gizon mutubat demoniar~~t~~ hartua

33. Demoniao ^{+12an} Karatu ondvan mutua minzatu zen eta populua amirazionetan eman zen. Erraiten zuten Erda sekulan Israelen ikhustien kolakorik.

34. Bena feriblanek erraiten zuten Kontrara: Demoniaoen ~~Drinzer~~ ~~bestheten~~ Karatzen ditu Demoniaok.

35. yerubek yoaner alde orotar~~t~~, kiristar~~t~~ eta herrietar~~t~~, hotako Synagogetan erakusten eta predikatzen zuen errosumako ebangeliua sendotzen zituelarik popularen artean eritarzun suterlegurik

36. Eta ikhustearekin populua hek oro urrikaldu zitzaizkon, zeren dako baitziran gaitzer yoak, han heben etzanak, andi artzain gabeak berala

37. orduan eman zeyen bere diripuber: frutu abundanzia bada bena langileak gutxi dira.

38. othoizazue beraz frutuen naukia igorieran langile bere frutuetar~~t~~ handiagarron Kapituluia

Apostoluen hautadzea. Jesu kristok emaiten deyen instruzioea, emaiten deyen bothera. Sersekuzione zintar aberlitzon baiditu. Errekompensa hitz emaiten deyona

1. orduan yebusk bere hamabi diripulak dittharung eman zoyen bothere inperitu garikhen gainean heyen hazareko eta ferdinako erien sendareko gaita puerle quinetant.

2. Erik, hura hamabi apostoluen izenak: lehen, Simon, zoin ditthua baida Siarres, eta Andres haren anaya.

3. Jacques Zebedearen semea ~~filippe eta yannes eta yannes~~ haren anaya; filipe eta barthelemi; thomas eta Mathieu publikanoa yacques, Alfedaren semea; eta thaddea

4. Simon kananenarra eta yudas, zoinet ^{+bera} trehitsu baitzen

5. yerusek igorrituen hamabi hok eman orduan instruitume behar zirenak segidareak: & zitertela yon sagarostarat eta erfar samaritansen hirietarat.

6 Bena zoarte lehenago Israelako etheko ardi galduak

7. eta yoditen zireten lekhetan predikarazue erranez zemetako errebuma ~~hurburran da~~

8. Errenda rane erier obagaria; phitz ~~araz~~ itzazue hilak; sendo itzazue eriat lepra dumat, kaza itzazue demonioak, emazue kitorik ukhon duruena kitorik.

9. Eritertela eman penstom urke ado zilhar ukhaiteko, ado bertze diruak molxon

10 Erderazula prepara ez zaku bat bidako ez bi abitu, ez zapata ez makila, ezit hamillatien denak merechi du haz jaxaten

11. Zoin nahi hiri ado herrieta far ziterten informia ziterte nor Jon Digne zuen aloyatzeko eta ~~haren~~ haren ethean yon ziterte lekku hortarik yon artio

12. Etchean sartzean saluta zazu erronez; ibakea dela ethe huntan

13. Etche hura digno bada zure baketa karat ~~osirikoda~~ eta digno ez bada zure baketa zuzenat itzuliko da

14. norbaitek ez ~~indutonen~~ nahi errezebida ~~zuek zuek errezebida~~ ez bada nahi errezebida zuek ez beharatu zuen hitzer, lekku hortarik yolgirrean iharos zazue zuen oinetako erhauxak.

15. Ernditen dauzat egiazki hiri hori ben erkitipago tratatuak izanen ditda fodoma eta gomorra yuyamenduko egunean

16. Igortan zitertek ardiak oxoen endira bezala izan ziterte prudente sugsak bezala eta cheuple kolombak bezala

17. Bena ^{+gardi emazue gizoner} ~~betira~~ ziterte gizonetarik, ezit erduanonen zurtata bere ~~as~~ abeladetara eta azolarazi ziterte bere ~~fangopelen~~ Sinagogetan

18. eta pharatuak izanen ziterte, ni nizela kaula, goberadorer eta erreger hain onxa nazioner nitaz yakilate emaiteko

19. Beraz noiz ore emaitan baitzitate heyon ~~ofit~~ ^{ofit} etarat ez zitertela penon yar nola mirratuko zitertan ez zor erranen deyozeuon, ezit erran behar duruena ukhonon durue inementoko.

41. Errezibitzen duenak profeta profeta gisa, ukharandu profetaen errekompenza. Eta errezibitzen duenak justoa justo gisa, ukharandu justoen errekompenza

42. Eta noiz ere eman baiduka edatera epailki beire bat hux hotz tipien hotarik bati ene dizipulu kalilatan, erraiten dauzuet egiaarki ezdu galduko errekompenza

hamakagarren kapitulua

yoan Joni yonnek mezulzen dako yesu kristori. yoan Joni yonneren loudoriak. yesu kristo eta yoan Joni yone ~~endira ematen~~ abandonatuak. hiri jentuzid egin nahi-
 1/2 dutenak. sarrutak usutak. Gompak argitekak. yesu kristoren ezitarruna.

1. Instruizioe hor eracen ondoren bere hamabi dizipuluar phatitu zen hantik yonitako erakasteko eta predikatzeko bert ingurunetako hinetan
2. ~~Beraz~~ yon Joni yonnek yakinik presundeian, yesu kristoren obra miragarriak igorri zarkon bere dizipuluetarik biga
3. Erraitera: zu zirez yin behar duena ala behar dugu bertze bat iguriki?
4. yesusek errespondatu zeyon: zoarte khonda zakozue yonessi zer aditu dauzen eta zer ikhutsi dumen.
5. Jonek ikhusten dute, maingutak badabilza, leprostatok sendotu dira, elkhorrek inzuten dute, hilak phitaten dira, Ebanjelioa hitz emana prober
6. Eta do baxu izanen da nitan hartzen ezduena eskaldalako eta galtzeko suyat bat
7. yoan zirenean hantik yesus hasi zen yonazoz miratzen populari gisa huntan: zeren ikhustera yoan zirezte debertera? Khona bera bat gizeak dabilana ik higitzen duena?
8. zeren ikhustera diot yoan zireten? gizon bat bertitua urgulurekin? hola, gisa hortan bertitren direnak errogen etxetan dira
9. zeren ikhustera yoan zirezte bera? profeta bat? Bdi, erraiten dauzuet eta profeta bera bera gehiakoa.
10. Erik hortaz izkir ibatera izanda: igortzen dut zure amirean ene aingurua zoinak preparatuko baidu zuk ibili beharduzun bidea.
11. Egiaarki erraiten dauzuet, emartenganik lortu duetan ezda yonnes

6. Eta do baxu izanen da nitan hartan ez duena eskalazko era galtzeko juyat bat
7. yoaan zirenean hantek yesus hazi zen yoaanor minzaren populari gisa hunkan: zeren ikhustera yoaan zirete dehertera? Khana bera bat dizeak ~~Dabilana it~~ higitzen duena?
8. zeren ikhustera diot yoaan zireten? gizon bat bertitua argulurekin? hola, gisa hortan bertitzen direnak erregen etorretan dira
9. zeren ikhustera yoaan zirete bera? profeta bat? Bai, erraiten dauzuet eta profeta bera bera gehiakoa.
10. Erik hortaz izkiribatua izanda: igortzen dut zure amarean ene aingurua zoinak preparatuko baidu zuek ibili behar duzun bidea.
11. Egiarki erraiten dauzuet, emartengatik horku denetan erda yoaanes batista bera handiagorik: bera zereatuko errehuman Jan Hixiena hori bera handiago da
12. yoaanes batistaren Jamboratik orai artio zereatuko errehuma bortehtea hartzen da eta arkanek deraguate
13. Eren profeta guziak, yoaanesen ^{+ ganderokuan} ~~gortean~~ eta legeak berak ere profetizatu ~~ditu~~ dute.
14. eta nahibaduzue konprenitu ^{+ zer} erraiten dauzudak hori bera da Elias yin beharren hura
15. Nork ere baidite beharriak inuteko, hark inzun beza
16. Bera nori erranen dut gopulu haur tulara dela? hunket iduri du horier haur horier, zuin ploran yaurrik ~~edandak~~ galdogiten bima baidande laguner.
17. ~~Alegoriatzeka~~ ^{+ zeren alegoriatzeka} khantatu dugun eta eta ez zirete dauzatu: Khantatu ditugu ahate tristek ~~ilhunak~~ zuntzat eta ez duzue eraki tristezirik
18. Erik yoaanes yin da ~~erduelarik~~ yaten ez edaten, eta erraiten dute Amoniar hartan da.
19. Gizonaren semea yin da, yaten eta edaten duelarik eta erraiten dute: horra gizon bat, zoinak maite baidite apairu onak eta arno ona; publikan eta gairiki bizi

amak bezi. Kala nola ala erabidu eragutzen semeak berik eta zoinere semeak
eragut arazi baidu

28. Zaurte nigant zuek oro kargatuak eta akhutuak zitelenak eta joletako zitartak
29. horazue ene irtaria zuen gainorat, eta ikal orazue enaganik eriti eta umil
Nizala bihotzeaz eta khaussitako durue zuen drimen phaussua

30. Erit ene irtaria eritida eta ene karga arhin
hamabi gurean Kapsituluak

Ogi buruak phikatuak. ~~Besta~~ Edo jabaloko bestari zer zako erespata. Mellikha erititazuna
31. eta muta demoniaz hartua. farisienon blasfemiak. Espiritu sainduaren kontrako behkatua

1. Demora hartan jota besta egun bater yosus igariten zen ogi baster batetik da
haren Diripalusk gosseterik eman ziren zombait buruen phikatzen eta yaten

2. farisienek hori ikhukirik eman zekoten: horra zure Diripalusk zoinnek
egiten baidute, besta egunean zilhei erdena

3. Bona erran zeyan ezdurua irakurte. David-ek zer ogin zuen hara eta haren
lagunak iran zirenean gossheaz atakatuak?

4. Nola jarthu baitzen yain kodren ethean eta yau baitzuen ogi sakratuetatik,
zointarik yatea erbatzen zilhei ea hari ez harakin zirener, bona choitki apher zer

5. Edo ezduzueya irakurte leqan, besta egunetan apherzek templean besta hausten
Dulela eta balere ez direla ~~hoben duen~~ ogen duen?

6. Erit ~~Teclatzen~~ beraz eraiten dauket heben barleld norbait templea beno handiagorik
7. Baitindakite ^{+ eragin nahi duen} zer ^{+ horiek}: maldedgo dut miserikordia sakrifizioa beno: ea indutan seula kondentatuko
ogin gaberik

8. Erit gizonaren semea bestaren beraren ere ndusti da.

9. hantik phariteirik yin zen heyan Sinagogarat.

10. Hara khaussituen baitzen ~~hara~~ Man khaussituen gizon bat zoinak baitzuen esku bal
ehartua: eta ofaldegin zekoten, nahiz akusatzeke fujat batukhan, zilhei renez besta egunetan
sendoazartea

11. Bona errespondite zeyan: Nor ~~da~~ iranen da zuen atean gizona zinet ikhusti ondoren andi bat
errekant erorten, besta egunean ~~errekant~~ hartu eta altxatuko erduena?

12. Zombait ~~da~~ da bonaz baliostago gizon bat ardi bat beno. duren zilhei da obra on
egitea besta egunetan

13. Ovduan erran zakon gizon hori nola zazu zure eskua, hedatu zuen eta bihahatu zen

osso berro hori osso bertea beala

- 14. Bona farijienek yalyirik atchiki zuten konseilu elgaruekin haren kontra, zer egiten dhal zuketan haren gal ararteko
- 15. Yesek baxatien hori; lekha hortarik yoran zen; dnita yende yarraki zitzaizkonak ono fondo arazi zituen
- 16. eta gomendatu zeyen ez maratu zeyen ez zezaten hura dger nun zen;
- 17. Amore gaitik Bida profetaren hitz hain izan zedin konplida
- 18. huna ene zerbitzari haultu dudana, zointan ezarri baidut ene amodio guzia; huna gainean phantaziariko dut ene ispirituak eta huna ere araguaraziko die justizia ~~giron~~ naltioner
- 19. Erda dharrituko, erda ophur dritko eta nehorik erdu adituko haren botra plaza publikoetan
- 20. Erdu ah hatuko Khanabera kausia, erdu hil urheutuko mitche orano kha emaiten duena bere bere kausaren justizia triumfarazi artio.
- 21. Eta naxionek esperananza dutete haren izenean
- 22. Orduan phoratu zaketan izi stamatu zen bat, demonioak hartua; eta fondoan zuen hain onxa nun haki baitzen minzaten eta ikhusten.
- 23. ~~Et~~ Topulu guzia amiracioner botte zen; eta erraiten zuten: Ez da hori David on / smad?
- 24. Bona farijienek hori inzutearekin erraiten zioten; giron horrek ez dute Karatzen demonioak Beelzebud ebroun. Minzaren berthutez beirik.
- 25. Eritk yesekek araguaririk heyen phonduranduat erran zeyen: Bere buruaren kontra berhesten eta altchakren ^{+ den} ~~err~~eshuna galdua da eta hiri edo berhesten etcha berhesten dena bere buruaren kontra ez da kontserbatzen ahal.
- 26. salankek Kattatzen bada / etan, bere buruaren kontra alchakua da; nola beraz haren erreshunak izanen ahaldu?
- 27. eta Beelzebud ez Kattatzen baiditut demonioak, hortaz zure kauriek Kattatzen dituzte? hortakote heh beraz izanen dira zuen yuzpatek ~~III X~~
- 28. Kattatzen baiditut ~~ebroun~~ demonioak yainkoren ispirituaz yainkoren erreshuna haldu da beraz zuelaradino
- 29. Bona nola sartzen ahal da norbait azkar baten atzean eta pillatuharen hartak eta berste dituenak; auzinetik ez bada etekalaren azkar hori gero pilla ahal izan horren ahar?
- 30. Enakin ez dena ene kontra da; eta onetia biltzen ez duena baxatzen dri da.
- 31. hartakote erraiten dauzet bekhate guziak eta blasfemio guziak barthakut izanen direla gizonen bona ispiritu Sainduaren kontra blasfemioa ez zeye barthakua izanen
- 32. gizonaren fenedren kontra minzatu denari barthakua izanen zako, bona nehor minzatu bada ispiritu Sainduaren kontra, havi ez zako barthakutiko ez mende huntan eta ez mende ginen direntan
- 33. Edo errazu deboled ona dela eta / haren fruitua ere bai; edo errazu deboled gaichtoa dela horren fruitua ere gaichtoa dela ezik fruitu aragutzen da arbalea
- 34. Bixpaya hartak nola erraiten ahalduz gaurza onik zuek gaichtoak zintelarik? ezik - bihotzak abundantziatik ahoa minzaten da
- 35. giron onak idekiten du gaurza onik bere bihotzako tresor onetik: da giro gaichtoak idetikanda gaurza gaichtorik bere tresor gaichtotik.
- 36. beraz deklaration dauzet yuzpanduan gizonak phorandu errerendituko dutela erran dutkelen ethe ahar guziak.
- 37. Erit izaren zirete garbituak zuen hitza eta izanen direla Hondonduak zuen hitza.
- 38. Orduan ^{+ zombait} ~~et~~erranduat eta farijienek erran zaketan Naustia, onxa nahi gindute efin zindezaguan zombait mirakulu
- 39. Bona erresponditu zeyen: Kati gaichto eta adulterio horrek galdegiten du mirakulubat ez dakote emonen yonak profetarena beirik.

40. Erik yonas egon zen hirur gau - egun balonaren subellean, hola gizonaren
Jemá izanen da hirur^{+ egun} eta hirur gau luzean bihotzean

41. Ninivatarak altchaturan dira yuyamenduan derada horren kontra eta Hondonatu
dute zeren egin baidute penitencia izunik yonasen predikua; eta bihurtu
heben bada yonas beno gehiago denik

42. Eguerdiko erreginra altchaturak yuyamenduan kasta horren kontra eta
Hondonatu du; zeren hura yin baida luzean berteretik Salomonen zuhurtzaren
inruteko, eta bihurtu heben bada Salomon beno gehiago denik.

43. Espiritu gaitheba yalgiten denan gizon baten ganik badona leku idonatarat ghausa
bihatzen duela eta er du khaustituen

44. Orduan erraiten du: Itzilikoa ni ene etcherat kontik yalgia bainu, eta itzuli
denan khaustituen du hura, garbitua eta aphaindua

45. Eta demora berean hartzen ditue berain berre raspi izpiritu bere beno
gaichwagsak; hartzen dira etche hortan eta han egoiten dira, eta gizon horren andari estatua
lehena beno jorderat da. hola gertatuko zake derada krimel hori

46. Mirro zelarik orano populuari haren ama eta anayak yin ziren eta kampoan
zandelarik yalgien zuten hari minzatea

47. Eta Norbaitet erranzakon: hura zure ama eta zure anayak zoin baidira kampoan eta
zoinet yalgien bultzitute

48. Bona erresponditu zakon hori erran zakonari: Nor da ene ama? eta nor dira ene
anayak?

49. Eta eskua hadatzen zuelarik dizipuluen alderat erran zuen: hura da ene anayak

50. Erik nori ere egiten baidu ene aita zenuetan emaren borondatea hura da ene anaya,
ene ameba eta ene ama

XIII Hamabi garren Kapituluak.

Erreitaroen garabola edo Komparaxioea. Iraka. Senere axia

1. Egun hortan berean etchetik yalgirik yamir zen iras basterrean
2. Eta haren inguruan bilduren yendetze handi bat, hartakote igaran zen ber -
unzi tipi batera eta han yamir populua zagolarik hui basterrean.
3. Eta erran zeyen anita gaur Komparaxioetan minzaten zelarik gisa huntan:
Erreintzea yoran zen erreitera
4. Eta oraiten zuelarik ari pharte erori zen biderat eta chorick yinik yan zuten
5. Bortze pharte erori zen lekhu hamizutarat non erbatzen anita lur, berhale
alchadu zen lurra erbatzen barna
6. Bona etxia garo etxia yalgi zenean bak erre zuen eta erbatzen errorik egin eihatu zen
7. Bortze bat erori zen elhorri artelarat eta elhorick handitzenekin ithohuten
8. Bortze bat afin erori zen lur onetarat eta eman zuten fute onak. Zombait
bihirik erreintatu zuten chun batentzat, bertrek hiruretan hogoi, bertrek hogoi eta hamar
9. Inzun beaz beharirik duenak inzateko
10. Bore daipuluek hurransen zirelarik erran zakoten zertako minzaten zidazyon
Komparaxioea
11. Erresponditzen zeyen erraiten zeyelarik erran zeyen: zoren zenuetako erreinteko
mysterioen eragutza ~~zuek~~ badirue zuek amarra izana izan zidazue bada hoyor ez zeyen
emana izan
12. Emanen dakote orano yadonik duenari eta iranen da abondanzian: bona
Jousik ez duenari khenduko dakote ukhaiten abal dukayena ere
13. Hartakote minzaten nitraye Komparaxioez zoren fegitian ~~er~~ erdute ikhusten
eta behatzen erdute Jeus inzaten ez Kompenitzen

34. yelubek erran zuten gauru hok oro populua pabalotem eta ez zitzakon mintatzen komparazioez bezik

35. Amerikalik profetaren hitz harran zedin kougiltua: ~~74~~ Teekiko dret ene Ahoa mintatiko pabalotaz. Sublikatuko ditut gaurerant zoin itambidira gaur a balzatarik zoin gordiak egon baidira mundua kretua izanez geroz.

36. Orduan yelub yin zen etcherat populua desquerturif; eta bere diripuluek hurrandunt emari zaktoten: Expletika zankuru alhorrean eroin irakuran pabalola

37. Eta arapante egitaraktin erran zoyen: ari ona eraiten duana gizonaren semea da.

38. Alhorra mundua da: ~~74~~ Errosumako haurrak dira ari ona eta gaichokeriako haurrak iraka.

39. Exai eroin duana deabua da: Biltzeko dembona munduon akabanza da; Biltzaleak aingemak dira.

40. Beraz, nolaba iraka idekiten eta huan eraiten baidute gauru bera gertatuko da munduon akabanza.

41. Gizonaren semeak igorritko ditue bere aingemak, zoinck biltzuko eta kondatokhenduko kasatuko baiditute haren erreshumalik kamporat erorteko eta etkanalarko huan okasione direnak oro eta gaichokeriako epiloak

42. Eta aurtthikiko ditute ~~liba~~ huan goritea laberat. huan iranen dira nigar eta hortz Karasakak.

43. Orduan yustotak biltzatuko dute etthick hogan aitaran erreshuman bazala

44. Zeruclako erreshuma iduridu alhorrean gorderik den trebe bati gizon balek — edireiten duen bati eta gordaten bati, eta bere borkalenzian baidoba dituen ororen faltzera eta erosten du alhor hori.

45. Zeruclako erreshumak iduri du orano gis marchant bati zoinck biltzaren baidute jorla onak.

46. eta zoin khaulkitu orduan joris handitako bat baidoba zituaren fatzera eta hori erosten baidu.

47. Zeruclako erreshumak iduri du orano ixastan den fare bati zoinck arapatzen baididu arain gaurak suete guriak

48. Eta bolpe denan gordinariak thinatzen dute huan bastererat eta huan algaraktin gaurit ~~74~~ ^{erantzen} ditute onak oro algaraktin unziotan eta aurtthikitan ditute gaichotak kamporat

49. hori ~~da~~ iranen dena munduon akabanza. Aingemak yinen dira eta barheriko ditute gaichotak oron yustoen andilik

50. Eta aurtthiko ditute liba huan goriturak. huan iranen dira nigar eta hortz Karasakak

51. Ongi komparazione duzueya huan oro? Thandaxi zaktoten: bai yduna

52. eta erran zoyen gehiago: hortakoz zerustako erreshumari Pokalzen den gaurerant ongi dirigitua dotormak iduridu aita familiako bati zoinck idekiten baidu bere holorotik gauru berru eta zohar

53. yelubek binitu zituenean komparazione hok gauritulu hantik

54. eta yinik bere horirat erakosten zoyen bina synagogetan, gisa kuntan kura estondrenduak harturik eraiten baiduten: kontik heldu zako hori zohurtzia hori eta mirakulu horiak?

55. ~~hori~~ ^{hori} huan mayasthu honen semea huan ez daa mayasthuaren semea? hunen ama erdea deitzen maria? eta hunen auyak yaogus ~~74~~ 058, Simon eta yude?

56. eta horren arabek ez dira oro gure artean? nantik heldu zaktko beraz hori huri gauru horiek oro

97. Eta herenganik hartu zuten eskudaleko hyst bat. Bena yesusak eman zeyen: profeta bat erda ohererik gabe bere herria eta bere elizan bezik.

98. Eta hain etanen anita mirakulu egin haren sakes gogortera zelakola

XIV garen kapitulu

Yuan Domi Batistaren prebendya ala heriotza. Bost ~~ost~~ ofiran eman datzeko mirakulu. yesus eta yean Domi patri huren gainetan. yesu Kristoren arroparen berthuta.

1. Demora hartan herode, berrakak y aktia zuen ~~zen~~ yosusen fama
2. Eta eman zuen bere ofizierer: hori yoanes batista da trinitate piritua
3. Erik ~~anatomia~~ yoanes batista har arazirik yoanes batista, ostekarari eta prebendyan eman arazi zuen herodiada bere anaya filipuen emartaren gatik.
4. Zeren yoanes erraiten baitzakon: Ez zauru zilhe emarte horren uhalta
5. Beraz herodesak mahi zuen hil arazi, bena popularen beldur zen zeren yoanes ikhustia zen profeta bat bezala
6. Bena nola herodesek egiten baitzuen bere sortzeuneko bosta herodiadaren alaba danatu zen gomitatu gusen dirinean. Jeta plaser egin zakon. hain ongi nun hitz eman baitzakon yuramenturakin emaitako galdagilen zakhonak oro.
7. haret, eskolatu izan ondoan dirzinetik bere amar erran zakon. Emadaru ora barin batean yoanes batistaren burua
8. Erega trinitate zen galdak hortaz: halere egin zuen yuramentua gatik ren eta mahayan ~~zaten~~ berekin zituen yen den gatik mandatu zuen emaitako
9. Demora berean igorri zuen yelundura yoduesen buruaren phikatzerd
10. Eta haren burua ekhariz izan ~~za~~ barin batean eta eman alaba hari, zoinak eraman baitzakon bere amari.
11. hortarik landan haren diripulak yin ziren; haren gogortza hartu eta ihortzi zuten eta yelati erraiten yon ziren yesus erraitera.
12. Beraz yesusak zer erraiten zuen hartaz phartitu zen hantlik baska batotan batean baitzerieko leku desertu baterat. Topulak hori yehinik yarriki zitzaion oinea, hiri liferant batzuetarik.
13. Yalgi zenean barkatik ikhusti zuen yende mulzo handi bat; eta hartaz kompasione ukhar zuen eta haren oriak lendotu zituen
14. Arasa yin zenean bere diripulak eman zakhon: lekhu haa dionta da, ydunik berant da; desperi zazu populak haa emoregatik yoan diton herietara erosten zer yan
15. Ez da beharrik yoan diton: zihduriek eman ezeyerue yatera
16. Zhanderi zakhon: Ez duge bost ogi eta bi arrain bezik.
17. Ervan zeyen ekhar itradolue hunt.
18. Eta mandatu onduan populuari ~~yertak~~ yad zadin luereko behararen ginean hartu zituen bost ogiak eta bi arrainak: eta alteratien zitadarik begiak zerurat ~~harta~~ zituen; gero haxpirik eman zituen diripulak eta diripulak eman zituten populadri.
19. Orak yan zuten, aske ziren eta alteratu zuten hamabi salki yuska arhenduez bethak.
20. Bizkitartean yan zutenak baziren bost mila gizon, khondatu gabe emarteak eta haunak.
21. Berhala yesusak obligatu zituen bere diripulak barkan hartiera eta igaraitara bera bens lehenago hura; bertze alderat, haret populak desperitzen zueharik.

23. Dopesitu orduan, igaren zen batharrik mendi baten gainera othoita epiteko; eta arresean yin zenean bathar khaussitu zen lekhu hartan

24. Bizkitartean ~~bat~~ biiki yoa zen ixassoaren erdian zen barka hur badek azkarki yoten zutela, zeren aizea konte zuen.

25. Bena langarren Beilla gauarkoan yesus yin zireyen ixassoaren gainean zabilalae ibiltzen zelarik

26. Eta haren diripuluet ikhustirik ixassoaren gainean zabilala ikharatu nahassi Ziren, eta erraitozuten mama bat, eta beldurak oihuz emanarazi zituon

27. Berhala yesus mixale zireyen erraiten zeyelarik; sequita ziteste Ni ~~no~~ nix; ez ukhan beldurrik.

28. Siarrek ikhardezi zakon: yduna zu bairae manarazu yin Nadin ruganot huren gainean ibiliz

29. Yesusek erran zakon: zauri. Eta yiarres yaupixen barkatik; eta huren gainean ibiliz yoon zen yeruten ganat.

30. Bena aize borkhu bat ikhustirik beldur ukhan zuen; eta hassirik hur barnerat hartzen, oihu egin zuen: yduna falba nerazu!

31. Berhala yesusek eskua hedatzen zuelarik hartu zuen, eta erran zakon: ginnu fede gutikoa zertako dudatu duzu?

32. Eta barkalat igaren zinean, aizea gelditu zen

33. Orduan barkaa hartan zirenak hurantzen zitzazkolarik, adoratu zuten erraiten zakotelarik; Egiarki gainkoaren semea zira.

34. hura igaran ondoan yin ziren gencarrekko lurreat

35. Toki hortako gizonet eragutu zutenean igorri zuten ^{tinguruna} ~~inguruna~~ hortako herri orotara eta pharata zakoten cri guria;

36. Othoiltzen zutela utzi zitran choitki haren deroyaren zolan khaussitzen zen hatzaren hunkitzera eta hura hunki zutenak oro sendotuak izan ziren

XV garren Kapitulu

Elku ikhustekoak. gizonen eragena. Eskandala masperetehatseko. gida izuak. Egiarko xitinkeria. Hanancondana. zarpi ogiran emen dakoko mirakulua.

1° Orduan Ekribduak eta farisiyak yink geruzalemelik hurandu ziren yerubenganat, eta erran zakoten:

2 zertan...

erraiten zakotelarik; Egiarki yankosoren jense zira.

34. hura igdran onduan yin ziren gencelareko luserat

35. Toki hortako gizonet eragutu zutenen igorri zuten ^{tingurune} ~~eragutu~~ hortako ⁺

36. Othoiltan zutele utzi zitran choitki haren atroparen zolan khaushitzen

zen hatzaren hunkitzera eta hura hunki zutenak oro sendatuak izan ziren

XV garren Kapitulua

Eska ikhurtekoak. gizonen errafrena. Eskandala mesperetehateko. gida ixuak. Egiarko xitinkeria. Hananondarra. zarpi ogion emendateko mirakulua.

1. Orduan Eskribtuak eta farziak yink Jerusalemelik hurrandu ziren jesusenganat, eta erran zakoten;

2. Zertako zure Diripuluet hausten dute zaharen errafrena? Erik erditute estuak ikhusten bere apairuak egit hartzen dituztenean.

3. Bena yobutek ihardayi zeyen: Zertako zihaurik hausten duzue yoinkaren manamendua Jozitzeko zuen errafrena? Erik yainkoak egin du manamendu hau:

4. Ohora zazu itazu zure aita eta zure ama; eta bertze hau: Nork ere erranen baidu hitz ofusagariak bere aitari eta bere amari izan bedi junitua herioar

5. Bona zuet erraiten duzue Nork ere bere aitari edo bere amari erran baidute: Enaitra yainkoari egiten ditadonak oro Judana oro zure abantailatan da eta jatifatzen du legeari

6. hortaz laudari ^{torako} erdu ohoratzen ez laguntzen, bere aita edo bere ama; bolar ez Deus biltakarazten dituzel yainkoarren manamenduak zuen tradizioa edo errafrenaz

7. hypokritak iziak onra profetiatu zuek, erranduenaan

8. Topulu hurek ohoratzen nu espainez, bona haren bihotza enagant urrunda

9. eta afevelan ohoratzen nute; erakaxiz ditute gizonen dotrinak eta manamenduak

10. Eto papulua ditthaluwik ornan reyori: Beba raru eta onsa
Kompani raru han

11. Ahsan farten denak erdu girona zikhintzen; bena gironaren ahotik yalyitzen
denak zikhintzen du.

12. orduan bera diripuluek hurrautren zirelarik ornan raxoten: badakizueya
fardigenek, iruzunik orai rex ornan Durum, et handibata direla?

13. Bona ihardexi reyori: Ene aita zerukuak landatu or dituen landare
guriak errotik idakiak iranen dira

14. 11/2 itzarue: hok izu batru dira izu gidarale. Izu batek bertze
izu bat gidatzen badu biak ororten dira erretarat.

15. orduan diruek ornan raxon explikazanguru farabola hori

16. Eta yehusok ihardexi zaxon: Zer! orano zuet ere
eragultza gabe zizte?

17. Badakizueya badakizueya ahorat fortzen diranak oro yeusten direla
labolerat eta gero durtukiak lekhu segretuko baterat?

18. Bona ahotik yalyitzen dona phartitzen dala bihotzeli, eta hori dala
girona zikhintzen duena.

19. Erit bihotzeli phartiren dira gironaren phantasmendu gaitzak,
yonde hitzak, adulterisak, lohikeriak, ohomkeriak lekhuo lathun falxok,
blasfemiak eta medikisak.

20. han dira girona zikhin bihakavarten dutenak: bena yatea
ekkuak ithuri gabe erda gaurabat girona zikhintzen duena

21. yehusok lekhu huntarik phartite zenean goan erretiratu zen
Tyraeko eta Sidon-eko alderat

22. Eta unarte bat zoin yalgi baitzen Kananaen darrak, zoin
yalgi baitzen tot herri horielarik, oyhuaz ornan zox eraiten zuatarik:
yeanna, David-en semea; ukhazu gielate nitari; ene alaba biziki lormentata
da Jansoniak.

23. Bona ez zaxon ihardexi hitz bakhar bat; eta bere diripuluek
hurraundirik othoitzen zuten orrait...

19. Erit bihotzirik phartiren Dirra gizonaren phantasmak gabelak,
yonda hiltzarak, adulterisak, lohikeriak, ohomkeriak lekhukolabun falxoak,
blasfemiak eta medikentziak.

20. hon Dirra gizona zikhiz bihakavarten Dutenak; bera yatea
estruak itxuri gabe erda gaurabat gizona zikhintzen duena

21. yesus ~~hau~~ lekhu huntarik phartitu zenean goan erretiratu zen
Lyraeko eta Sidon-eko aldeetat

22. Eta emarte bat zoin yalgi baitzen Kananaen Darra, zoin
yalgi baitzen tot herri horietarik, oytuz eman zen erraiten zualarik;
yeuna, David-en semea; ukhazu giatate nitari; ene alaba biziki lormentata
da Jomnisaz.

23. Bona ez zakon ihardexi hitz bakhar bat; eta bere diripubek
hurranduit othoitzen zuten erraiten zakolarik; akonda zakozu galdegiten
duena, amaregatik goan jardu zeren oitur, dabila que ~~ad~~ ondolik

24. Ihardexi zeyen: En nix iguria izan berit ~~ere~~ Israelako etahetto
ardi galdu diranetala berik.

25. Bona hurrandu zitrakon erraiten zakolarik; yauna, la gunt nezdzu

26. Erresponditu zakon: Cida yusto haurren ogia hor eta emitea
chakurrer

27. Ihardexi zakon: Egia da yauna, bona chakurrerak yaten
ditute amez naustien mahaitik erroten diren ~~phartit~~ guchkak

28. Orduan yobuket erresponditzen zakolarik erran zakon: Oh-
Emartea! zure pedea handia da; Egin badi dakizula deribatzen durun
berala. Eta haren alaba oven berean fendotu zen

29. yesus lekhu hortarik yalgi zenean yuzen galileak ixak Gasterrez
eta igarariken mendi gaten gainera han yari zen

30. Orduan yande tropa handi batru y zitruizko idreileta, eramaita
rutelarik, melta, ipu, maingu, estropiatu eta bertre anitz eri, zoinak
erari baitxurten haren oinetan. eta fendotu zituen

31. Gisa huntan hun jopulu horiek amiraxionetan baitziren ikuliz
mutiak minzabren xirela, estropiatuak fendotuak xirela, mainguak bazabilzeta
~~itxur~~ ixuek ikhustlen rutela, eta errandatsen zuten loria Israelako yainkoari

32. Erik yesett ditkalmit bere Diripuler erran zeyon: Pietate dut gepulu
huntas, zeren badu yadantik hirur egun euekin dandela bethi eta deusik ordula
yateko; eta editar nahi yan gabe derperitu beldurran bidan flakozat har ditzen eta
enor diton

33. Bere Diripuluet corresponditu zakoten: nola ediretan ^{+ ahal duge} lekhu dotatu
huntas aski ogi abetako horrein yende mulro kambial?

34. Eta yesetek ihardexi zeyon: zombat ogi dituzie? Zarpi, erran-
zakoten, eta zombait erran kipi.

35. Beraz manatu zuen populuan yar radin lurrean.

36. Eta hartzen iduelarik narapi ogiak eta errainak, eta ofakerru
erran ondoan errandatu ondoan, hausi zituen eta erran zibun bere
Diripuler, eta haren Diripuluet erran ziturten populuan.

37. orok hetarik yan zuten eta alhe ziren: eta erraman zuten Zarpi
Saski betherik jaska dirkon dier.

38. Yan zutenen nombrea baren laur mila khordatu gabe hantzi kipiak
eta errazleak.

39. Gero yeset ipasi ondoan populua derperitu ondoan ipasaren ren
barka baterat eta yin ren Majedanteko fonterak.

XVI ganoen Kapitulua

Mirakulu erefukatu. Faritionen altchagarrisa. yauu doni Schiren
Konfessiona: hitz erran rairkonak. Saffionea dirzintik orakaxia. Khurutzak.
Bakhotchak bere buruari ukho ogilea

1. orduan faritionak eta sadduzeeen ⁺ yin rirairkon hieutatzen eta
othoistu zuten egun zereyon to ikhustarazi zereyon combait ^{+ mirakulu} ^{+ errak} zerruan.

2. Bena ihardexi zeyon: Arraxean dizeue: demora eder eginen du, zeren
zerua gorri da.

3. Eta goizean, dizeue: Egun orizantuko du zeren zerua ikhun da eta
gorkhara

4. Ipokhitak badakizue beraz eragutren zerruaren aparenzia liferentek zen
markatzen duten yinan Seneko, eta errakizue berhesten yankok markatu dituen
demboretako seinhalak. Nazione korrompitu horrek ofal daiten du mirakulu
bat. Er xako erranik iranen yonak profetarena berik, eta han utirik yon ren

5. haren Diripuluet egurren ziren huran bertze alderat ogiak abatirik.

6. yesetek erran zeyon: gogo errane zuen burua beziratretik faritionen
eta sadduzeeen altchagaritik

7. Bena hantzi hantzen zuten eta erraiten bere artean: hori da erdupelesta
hantzi ogirik

8. hori eragutirik: yesetek erran zeyon: gizon fede gutikozk zertako
minzation zirete elgurekin erdupelesta ogirik hantzi?

9. Erdupelesta konprentzen orano eta ez zitezten orhitzen bost ogi aski iran
dizela bost mila gizonen trat eta zombait jaskitza altchatu duruen undarrak?

10. Eta zarpi ogi aski irandirela laur mila gizonen trat eta zombait
jaskitza altchatu duruen?

11. Nola erdupelesta konprentzen ez minzatuak ogiz minzation noiz ere erraiten
banauruan begira zintesten faritionen eta sadduzeeen altchagaritik?

12. orduan konprentitu zuten ez zeyela erran begira ziten ogian erraten
altchagaritik, bena bai faritionen eta sadduzeeen doctrinatik.

13. yeset yin zerran filipoko zelareako inguruetarat interrogaturituen
bere Diripuluet: eta erran zeyon ^{gizonak zerratik gizonaren seme orak goginago} ⁺ zerrazala diote.

14. Ihardexi zakoten: badakizue dize yonak bafista zirete, bertzak
Elia, bertzak Jorenia edo ~~to~~ profetarik profeta zombait

15. yehubek erran zeyen: eta zuek nor nuzala diozue?

16 Simon-Siaruelek hitzak yabeteirik erran zaktou: zu zira Kristo yainkora
~~ren semea~~ bixiaren semea

17. yohubek erresponditu zaktou: ~~erros~~ Dohazue zira Simon yoaanesen semea,
zeren ez baidazue hori erakazi ez hdiragiat ez odolak bona ene sika zeruetan deno

18. Eta nik ore erraiten dauzue: zu zirela harria, eta harri horren
goinean alkatuko dut ene Elizad eta ifernuko borthak ez dira deutor
balialuko haren kontra

19. Eta emanen dauzue zeruelako orressumako gitzak; eta zuek ostekatu
durua lurrean estetikua izanen da zeruetan, eta zer ore lachatuho baiduru
lurrean lachatuia izanen da zeruetan

20. Dembora berean manatu zuen bere diripuluer borthiki nehoi ez
erraiteko yesu-kristo zela

21. ordutik yesu harri zen bere diripuluer deulwazren yoaan behar zuela zela
yoan Jerusamerat: han behar zuela kopita senaturren, Eskribanen eta apstheren
dirizen aldeirik: heriotza jairatu eta hiru gurren egunean yitatu

22 eta Siaruek hartzen zuelaik bartererat, Eruan zaktou: yaduna, yainkakat
ez zezala nahi ukhan; hori etzan ez zauru gertatuko.

23. Bona itzultzen zelanik yohubek erran zaktou: Urunt zite ene garrik
fatan; Enolat eskandalatko saret bat zeron ez baiduru gerturik yankhadren
gauren dako, bona gizonen garrik yiten direnen dako

24. Orduan yohubek erran zeyen bere diripuluer: Nor baitak yin nahi
y bada onekin yarraitki nahi bazant yin nahi bada onekin hangoa badi
bere hurrutzeaz, eta yarraitki bekit.

25. Ezik bixia konbarbata nahi duenak galduko du; eta bixia galzen
duenak ene amoregalik, berriz adironen du

26. Eta zer balia lakio gizon bati munduaren irabartea et bere
dirina galduz? edo zer trukadar arda eros lerake bere dirina behin
galdu ondoan?

27. Ezik gizonaren semeak yin behardu bere glorian bere diripuluer
eta orduan bakholechari bere obron arabera.

28. Erraiten dauzue ofiariki: bada hoben donatarik zumbait hilen
erdirenak # ikulli gabe yiten gizonaren semea bere botheraan

XVII garren kapitulu

Transfiguracionea, Elias-en agertzea. Lunatikoa. federeen botheraa
Othoitra eta barua. Sabilioaa nuzenelik erakaxia. Zerga jagatua

1. Sei egunen buruan, yesu berekin hortarik Pierre, Jacques eta
yoana, eraman zituen bertan mendi gora balen gainera

2. Eta figuraz khabiatu zen heyan dirinean; haren begithartea
ekhia bezain brillant bilhakata zen; haren atropak elhuria bezain etim
churi egin ziren

3. Dembora berean ihusti zituzten Moyses eta Elias harekin
minzo zirela elhekan zaudela

4. Orduan Siaruek minzatu zen yohubi erraiten zaktou: yaduna,
haben onza gura. Egia diragun plazor baduru hirur atherbe
bat zuretat, bertze bat Moysesen trat, bertze bat Eiseen trat

5. hura minzo zelerik orano hodei arqitren batek estali zituan
hortarik bota bat iraruna izan zen erraiten zuela: hau du ene
seme onza maitea zoinetan ezarri baidut ene afekione guria:
bada zazkiote

6 horiek inzun orduan, diripuluerk erari ziren begithartan,
lurari kontra, eta ihara hondi balek hartu zituen.

7. Bona yehusok hurrantzen zelarik hunkidurituon eta erran zeyen: yarik ziterete eta ez ziteretela beldur izan

8. Orduan befiak altzarredarekin ez zuten ikusli gohiago yelus baktariak ~~hau~~ bezik

9. Mendiak yadurtean yehusok erran zeyen egin zuen manamendu hau eta erran zeyen: ez ziteretela minza nehozi orai 'ikhusli' duruenaz gizonaren semea phitz artio hilen artekik

10. Bona Diripuluet orduan interrogatu zuten oraiten zakotalarik, zertako beraz eskribandek oraiten dute Eliazek yin behar duela lehenik?

11. Bona yehusok ihardosi zeyen: Egia da Eliazek yin behar duela eta arreslabilituk dituela gauza guztiak.

12. Bona deklaratzen idaruet Elias yadurik yin Jala eta ez duela ezagutu; bona traktatu dute plare ukhan duten berala. Psa berora jairardziko dute gizonaren semea

13. Orduan haren Diripuluet konpromitaxuten yonnes batitaz minzatu zitreyola.

14. Yin zenean jopuharen aldekat gizon bat hurrantze ziterakon harron, orori zen haren sinetarat beharrikoko haren sinetarat, eta oruan zakon: yanda, y ukhanzu pietate One semeaz xoin baita beratik eta anitz sofritzen baidu; erik ardura ororen da furat eta ardura hurerat.

15. Presentatu dute zure Diripuluet bona eri sendote at dute

16. yehusok ihardosi zakon: O ardura sineste gabea eta noiz artio izan niz zuekin? Noiz artio sofrituko ziteret? Ekhar zardaxu haur hori hurat.

17. Eta yehusok Demonia yehusok mehalchale zenean yalgi zen harraren ganiki; eta hau sendote zen memento berean

18. Orduan Diripuluet yin ziron yehusan edivileta baktariak eta erran zakoton: zertako guk ez dugu karatu atal ukhan Demonia hori?

19. yehusok erresponditu zeyen: zuen sineste gabearen karat; erik oraiten idaruet egiazki, baxin dute fedea mustardak haur aria beran bat, mendi horri erranditazarakote habil hebertik hura, balopike, eta Sans elizakazue impossible.

20. Bona Demonia suerte hori erda karatsen ohoitaz eta baurez bezik.

21. Galilean zirelarik yehusok erran zeyen: gizonaren semea libratua izan behar da gizonen eskutatarat

22. Eta hil araziko dute; eta philituko ^{da} hurrantzen egunean; hiltz horiek anitz tristatari zitezen

23. Kafarnaumorat yin zenean zerga bitzaleak yon zairik Diarrelli eta erran zakoton: zure naukiak erduia zergarik pagatzen?

24. Ihardosi zeyen: Bai, pagatzen du. Eta etxean jasotua zenean yehusok erran zakon: Simon zer iduri zauru? Hurrantzen noron ganik hurreko erregat erreibitron ditarte zergak? Bona haurmetarik ala estranyeretatik

25. Estranyeretatik, erresponditu zuen: yehusok erran zakon haurak beraz ezant dira

26. Bona amaregatik ez ditzaizen eskandalizatuz, zardaxu xakorra eta hau aurthitazue amia. lehenik hartzen duzun arrimari zabal

Zabdi erakoru ahoa i hon k'haustitiko duru phera bat laur
Prandelakoa; hartzen dituru eta anaren biga enetat eta biga enetat.

XVIII garen kapitulu.

Umiliatua. Eskandalari ihes egitea. Ardi erabelatua. Anayen
partigakoa; Apostoluen emana San Goltarea. yankoa bitarren erdian
ingurison barthamendua. hartze denak. zor denak.

1. Dombora berean diripulua kharandu riven yesusen ganat eta
erren raketan: Nor da khandiona zenuelako erreshuman?
2. yegubek ditxalirik haur bat ttipi no bat ezari zuen haren erdian
3. Eta erren zeyen: Egiarki, erraiten daturat; ezbarizte krombertizen
eta ezbarizte bilhakatzon haur ttipi no hori berala erretale partuko
zenetak erreshuman
4. Nor ere beraz umiliatuko baita eta bilhakatzuko baita ~~haur~~ ttipi
haur hori berala hori izanen da khandiona zenuelako erreshuman
5. Eta nor ere errezibitzen baita one izenean haur bat gisa
hortakoa ni-nihaur errezibitzen ne.
6. Norbaitek eskandalizatzen bada ttipi nitan sinhesten dutenarik
bat hobe izanen ^{+zen} harentrat eman balakote dilindan lephotik eihora
hauri bat arto batek ingururartean duena eta durthiki balute
ixarroaren xolarat.
7. Zori-gaitz munduari eskandalak dirala kausa: ezik eskandalak
yin behar izan behar dira, bera zori-gaitz gizonari zomen ganik
yinen baidira
8. Zure eskua edo zure oina eskandalako suyat barantzu,
phika itxazu eta aurthiki zure ganik urru: hobe da zuretrat
sartzea bizian zango batekin edo esku batekin ezinez bi ekin
aurthikia izaita su sternalerat
9. ~~Begi bat~~ Eskandalako suyat bat baldin badura begi bat idokazu
eta durthik ~~azu~~ ganik urru, ezik zuretrat hobe da bizian
sar ziten ezinez begi bat berik gabe, ezinez biga ukhaita eta
iferrurat aurthikia izaita.
10. Guardia emane ~~mesparetatez~~ mesparetatez ttipi kharatik; datur
salaratzen daturat hoyan ainguruet ikhusten dute belhi ene aita
zenuetan denaren begithartea.
11. Ezik gizonaren penax yin da galdua xeraren salbatzera
12. Gizon batek baldin baditu egun ardi, eta bakhar bat erabelatzen
bada erdituya utriko bertze lauretan hogoi eta hemeretrik mandietan
erabelatuaren bilha yositako?
13. Eta edireiten bada erraiten daturat egiarki harek emaiten dako
alegerantzia gchiago erabelatu ez diren lauretan hogoi eta hemeretrik bono
14. holar zuen aita zenuetan denak erdu nahit ttipi horietarik
bakhar bat galdadin
15. zure anayak bekhatu egun bada zure kontra, yon zarkio
bore faltaren oragut-araztera, bibitan, haren eta zure artean: behatzen
barazun irabari dukeru zure anaya
16. Bena ezbarazun behatzen hartzazu ^{+orano} zurekin persona bat edo

bida bida amoregalik oro it gaurak oro izan biten eragutak bi edo hiru destamonior
eta heyan autoritateaz konfirmatuak

17. Er balin beraye Euzkora elizari behatzen heyer ere, Euzkora Elizari,
eta ez bada behatzen elizari parari ere, zuzentzat izan Jaidila Jagono bat
eta publikano bat bezala.

18. Erraiten dauzet egiraki: lurrean estekatrien dituzuenak oro estekatuak.
Nanon dira zerruan eta lurrean lachatzen dituzuenak oro lachatuak izanen
dira zerruan.

19. Erraiten dauzet orano, zuetarik bida yuntatzen badira elizaren
lurrean, zer nahi den gaurda galdegia deraten yandiveriko dute
ene aita zerrutan dena ganik.

20. Erik nun nahi k'haussi biten bi edo hiru persona yuntatuak? Me
izanean heyan erdian ediraiten nize.

21. Orduan Jiarresek hurrenaren zelarik erran zakon: yanna zombal
aldiz barrikaluko jakot ene anayari ene behkatu egin dukeyenean?
Zarpi + aldiz -
+ taranokoa jakotkea?

22. Yafuek ihardesi zakon: erdaurut erraiten zarpi aldi taranokoa
bena firaretan hogoi eta hamar alditarano.

23. hortakota zerrutak erreguna konpaxitua da orage bati zoinak
nahi ukhan baitzuen k'hondu emanarazi bere zerbizarior.

24. haldi zenean pharatuak zakoten bat zoinak zer baitzakon
hamar mila talendu

25. Bena or baitzuen jagagatreko dhatik naullitk manatu zuen
fal zitzaten bera, haren emadtea, eta haren haurrak eta zitzanek
zitzanak oro, zer horren hiltzeko

26. Zerbizarari horrek aurtiki zuen bere burua naullidren sinatara
erraiten zakolarik; yanna, hor zaru jaxionia apher bat eta
oro errendatuko dauzet.

27. Orduan naullitk urkitan hartunik barrikatu zakon bere zoma
eta utzi zuen yoaiteza

28. Bena zerbizarari hurek yalgi zen bendin jarri k'haussi zuen
bere lagunetarik bat zoinak zer baitzakon ehun dinar, hartu zuen
zintzunelik erraiten zakola + errenda
+ jagat zardat zer daukataka.

29. eta lagun haren sinatara horrek haren sinatara bere burua
aurtikirik othoitu zuen erraiten zakola: ukharu jaxionia apher bat eta
oro errendatuko dauzet

30. Bena ez zitzakon behate nahi izan eta orar-arazi zuen
phondeian han aurtikitzeko jagatu artio zer naik onda.

31. Bertze zerbizarari haren lagunak hovi ihullirik hovi
ihullirik orrat k'hekatuak izan ziren eta abertitu zuten bere
naullia igaran zen oratar.

32. Orduan haren bere naullitk erakarririk erran zakon:
Barrikatu naurre zerbizarari gairitoxa, Barrikatu naurren zer
zindautana zeren oro zeren othoitu zinduzun

33. Er zinduzena bezaz ph urrikalmenu ukhan behar zuen
lagunaz niki zuten ukhan nuen bezala?

34. Eta bere naullitk kolonak hartunik buruen eskuelatapat
eman zuen bere zer zakonak oro jagatu artio.

35. Gisa hortan ene aita zerruan donak balaliko zusta zuetarik
balkotchat ez badi bihotzen erditik barkhuten bere anayari haren kontre
egin ditukoyen faltak

36. ~~X~~ ~~X~~ ~~X~~ garen kapitakua

Erkonda erin hauxirka. Berondaten unuksa. haarttipiak. Perfessione
Perfessionaren konselloak. Aberasen salbamendu nekea. Batendako hitzeman
oro urten dituztenor yehu kristoren galik

1. yesuset fuita rituanan elhe horiek phantitu zen Galileatik eta
heldu zen yordainez alde hartarat yudeako mugara.
2. Norat heldu yende heldu handi batanak segitu baituten eta heye
eriat lekhu berean fondatu rituan
3. farisienak yin zairikon heritatzera eta erran zaktoten: zilhei
dea gizon bati bere emartean desperitrea zornaki kausa gutik?
4. Erresponditu zeyen: Ez dured irakusta hastepenelik gizona kreatu
zuenak egin rituela tholeho eta irrichoa? eta errana dela:
5. Arrazoin hortako: gizonak utriko ditu bere aita eta bere ama eta
eltxatuko da bere emartean eta ez dira gehiago iranen biak haragi
bakhar bat bezik
6. nolaz ordira gehiago iranen bida, bera haragi bakhar bat. gizonak
ez bita bakhar yainkoak yainkoak yuntatu dituenak
7. Bena zertako beraz, erran zaktoten: Moy seket manatu ^{+ du} eman
desperten emartean berberetko izkiribu bat eta desperi deraten?
8. Thardexi zeyen: hori da zuen bihotz gogorkerid dela kausa: ~~+~~
Moyseket zuen emarten desperitrea zilhei utri dauzue bena hori ez da
izan hastapenelik.
9. Dellavalzen dauzuet ere: nonk ere desperten bai du bere emarte
adulleriko thakuz kampo eta bertze bat esposatzen baidu adullerio bat
egiten du, eta nonk ere esposatzen baidu bertze desperitu emarte bat
adullerio bat egiten du
10. Bore Jhipulek erran zaktoten: gizonaren kondiziona

bakhar bat bezik

6. holak erdira gchiago iranen bida, bena horagi bat par bat. gizonak ez bera berber yainkoak yainkoak yuntatu dituenak

7. Bena zertako beraz, erran zakoten; Moy seset manatu^{+ du} eman^{+ eman} zerakoten emartean berberetako izkiribu bat eta despari seraton?

8. Ihardezi zeyen: hori da zuen bihotz gogorkerid eta kausa: Moy seset zuen emarten desparitza zilhe utri dauza bena hori erda izan hattapenelik.

9. Dillardalzen dauzuet ere: nonk ere desparitren bai du bere emarten adulleritako khatuz kampo eta bertze bat esposatzen baidu adullerio bat egiten du, eta nonk ere esposatzen baidu bertak desparitu emarte bat adullerio bat egiten du

10. Bere Ichi puluet erran zakoten: gizonaren kondiziona emartean aldeat holako balinbada erda abantalloz erkontrea

11. Bena erran zeyen: gutiak erdira kapable hartako, bena horiek choilki zoini emona izan baida gainatik.

12. Adina ezik badira unukoak (kapable ez direnak) amaren jabelek; badira gizonak unuko egin diturtenak; badira bere buruak unuko egin diturtenak zeruelako erretsumaren irabarteko. hau kompani konprenitren ahal duenak konpreni bera.

13. orduan pharata zerkoten haur txipi batzu amaregatik ezar pharata zitrenten eskualt gainean eta othoitz egin zezan hezentrat: eta noluz haren diripuluet gibelatzen baidituzten hita idorrekim

14. yebusak erran zeyen: Bada hon haur horiek, eta ez ditzauea geldi ene gana yitelik: ezik zeruko erretsumma horiek iduzi dituen trat da.

15. Eta eskualt pharata zertenean hartik pharlitu zen

16. orduan gizon garta bat hurandu zen eta erran zakoten: nanhi ona, zer ongi egin behar dut bizibe eternalaren irabarteko?

17. yebusak ihardezi zakon: zertako deitzen nure ona? Erda yainkoak bat harrik berik ona denik. farthu nahi baira bizon begisatzen manamendak.

18. Zer manamendu Eiran zaxon zer manamendu? yesusek erran zaxon: biduru nehor hiten: ez zira adulterio iranen: erdurua ebasiko: ez zira dastimoni false iranen

19. ~~yesusek~~ Dhoratzazu zure aita eta zure ama eta malkazu zure ~~proximo~~ laguna zure burua bezala

20. Gizon garte horrek erresponditu zaxon: Negiratu dit makomendu horiek ene gartetarauetik hurat: zer dut fulta orano?

21. yesusek erran zaxon: ~~zozra~~, izan nahi bazira perfekt zozra jatzazu ditzunak eta emanitzara probor eta ukhanen duru tresor bat. zeruan: gero zauri, yarraki zaxkit

22. Gizon garte hori hitz hok inrutean yoran zen arnas triste zeren ontasun handiak barituen

23. Eta yesusek erran zaxon zuen bere Disipuluek: Egiarki erraiten dauzue onra nete dala aberax bat far Jadin zeruelako errebbunan

24. Erraiten dauzue oran berri ene Erretchago dala Hamala bat far igarvan Jadin orratz batan epilobik ezinez aberax bat far Jadin zeruelako errebbunan

25. haren Disipuluek hitz hok inrutean arnas estonatuak iran ziren, eta erraiten zuten: nor izaiten ahaldia beraz farbatua?

26. yesusek loegiten zeylerik erran zeyen: hori gizonak ez dirate egin, bera yainkoak oro egin dirate

27. Orduan Siarresak hitzaz yabeterik erran zaxon: 3Khiten duru duk oro utri ditugula eta feqitu ritugula, zer izanen da beraz ukhanen Judun errecompaxa?

28. Eta yesusek erran zeyen: Egiarki erraiten dauzue: Nola zuek feqitu banaurue, berriapeneko damboran, gizonaren semea iraiten denean yaria bere loriako tronexan zuek ere yarrak iranen zirete hamabi tronotan eta yuyatuko dituzue Israel eko hamabi tribu phartek

29. Eta norik ere utri baiduke ene izenaren gatix bere etched edo bere anayak, edo bere arrebak, edo bere aita, edo bere ama, edo bere lurak errezebiluko du hatakorik ehun eta ukhanen primanxetaki bititxe eternala.

30. Bera anita lehen gradosa iranak ~~undarrak~~ iranen dira, anita undarrak lehen bithatuko dira

X X garren Kapitulua

Langile mahastirat igorrien farabola. Talleda arismetik orakordia zebedaren haren galdea. Naustilaruna debekata. yeriko ko iguak

1. Zeruelako errebbunak iduri du aita familiako bati zoin yalgi baitan goiz goizetik Khaustitako langileak bere mahastian traballatuko

2. Komonitu onduan langileekin ukhanen rutela dimer bano egneto igorri zituon bere mahastirat

3. yalgi zen orano egneto hirur oronetako irian; eta ik hitirik bertze baten plaran ~~af~~ afor afor zandela. $\left[\begin{array}{c} +4 \\ \text{Eiran} \end{array} \right]$ zeyen izate zuek era ene mahastirat amanen dauzue zuzen datakayena

4. Eta yoran, ziren, yalgi zen orano egneto sei garren ora boderatzi oronetako irian eta oroba egin zuen, gausa bera

6. Eta yalgiarik hamekagarren oronetako irian Khaustita zituon bertze baturan zandela afor. ziran zeyen: zerlako zandete hor egun guzia traballatu gabe?

30. Eta bi ixu bide barlerrean yamirik zaudenak itxarritu Jesus igaraiten zela hain ziren oihuz erailen zutela; yaua David-en semea, ukhazu pietate gutaz.

31. Eta populak ichilkeko monatzen zituen; bera eman ziren ziren oihuz orain gonago; erranen yaua, David-en semea ukhazu pietate gutaz.

32. Orduan Jesus gelditzen, eta deitxarrik erran zeyen: Zer nahi duzue egin dezazuelan?

33. yaua, erran zaktan, gure begiak zabal dituen.

34. yehusek urrikaldurik hoyen alderat begiak heurtizesten eta istant berean bichta yin zitzeyen eta yarraiki zitzaikon.

XXI garren kapituluua

yehusen sartzea yerusalaman, sartzeak templorik kazatuek.

Shiko eyhartua. yesu kristoren naussitarzuna. bi semearen garabola.

1. hurrendu zirenean yerusalamerat eta heldu zirenean batfage olibieralako mandiaren ondora yehusek igorri zituen bere Diripuldurik bida

2. Eta erran zeyen: ^{zuzen, auzirik den} zardle herri hortara eta han khaustituko duzue asto urriena bat esteketa, bere pulloa ~~hau~~ ondoran; lacha zarus eta akhar ~~eta~~ zardzue ^{terraiten baduzue erran eregozue.}

3. Nor baitak zer bait ~~erran zeyen~~ yauak behar duela eta behala utriko dazue iramaitera.

4. Erit haut oro egin izanda amoregatik izan zadin komplitua profetaren erran hau: "

5. Errokoze Sionako alabari; huna zure berege yiten dena zuzenat extitazunez betha asto urriena baten gainean eta karguen yean Sionen pulloaren gainean.

6. Bera Diripulduak yaua ziren atot egin zuten yehusek monata zaktotena

7. Eta akhar zurbenean asto eta pulloa estali zituzten bere arropoz eta gainerat igaran arazi zuten.

8. yende talde handi batek ere hedatu zituzten bere arropak bidaren gainean; bertan arbote idarrak phittaten kaupten zituzten arbote idarrak eta eta hedatzen. igaraiten zen dekhurat

9. eta orok elgarrekin diminatzen yharan dimzinean zaktienek eta gibeletik yarraikitzen zaktienek oihu egiten zuten: hosanna, agur eta loria David-en semeari; benedikatu zela yauraren izenean yiten dena; hosanna, agur eta loria ~~phatt~~ be eman betha zerurik gorenan

10. yerusalamen sartu zenean hiri guzia bigotzen hunkitua izan zan; eta bakhotchak galwegiten zuen nor da hau?

11. Bera populu horiek laguntzen zuten horiek erraiten zuten hau da Jesus profeta, zoin baida galilea nazaretoko.

12. yesu sartu zenean yamkoaren templuan kazatu zituen templuan satren eta erosten zuten guziak. Aurthiki zituen trukazalen mahaiak eta urzo saltan an zirenen alkhiak.

13. Eta erran zeyen: Ez kiribatua da; Ena etchea deitxalua inanen da othoitzaiko etchea; eta zuek egin duzue hortari ohain bilgia bat

14. Orduan ixuak eta mainguat yin zairkon templorat eta sendolu zituen.

15. Bena Apheren prinsek ihustirik eta eskribauk ikhustirik egin zituen mirakuluak eta hausat temptuan oituz ziotela: hosanna, agur eta gloria David-en Jemadari, izan ziran indignatuak

16. Eta eman zakuten: Aditzen duzua zer erraiten duten? Bai, erran zeyen yesusek. Bena ezduzuea behinere irakurtu hitz hau: Set 3deki duru laudoriorik jarraitendak hausten aholik eta hauek hipien aholik eta bulharecan dironarik

17. Eta hok ulirik hau galgiren hiritik eta yoaan zen Bethaniamat, nun igualtzen igaran baitzuen gaud

18. Goizean hirirat yiten zalarik gosse ukhan zuen

19. Eta ikhustirik bidaren gainean phikotze bat hurrandu zitrakon bena ez zuzuean khaussitu estorik berik: sekula hitan ez dadiela per frulurik batere; eta memento berean phikotzea eihartu zen

20. Diripuluet hori ikhusti zuzuean harritu ziran, eta erran zuten batik berteari: nola phikotze hori eihartu da, istant batean?

21. Orduan yesusek erran zeyen: Egiaarki erraiten dauzuek balinbaduzue fede eta ez baritete kordokatzen zuen bihotzetan ez ehoitki ezduze aguren phikotze hortan ikhusten duzuna bena erran barinderakote ere mandi horri khen hadi hortik eta eror hadi izahorat, hori egin izanen da

22. Eta zer nahi galda dezazuen othoiltzean fedevetkin yadirexiko-
duzue.

23. ~~Etortze~~ zuzuean templorat apheren prinsek eta yudu populuaren sendalurok yin zairkon eta erran zakuten: zer autoritatez egiten tuzue gauraz hok eta noke eman dauzu bothere hori?

24. yesusek ihardesi zeyen: nik ere bada zuer galda bat egitekko eta erresponditzen badauzazue erranen dauzuek zer autoritatez egiten dituzdan gauraz hok

25. yodnaken bathayoa nuntia zen, zerutik ala gizonetarik? Bena hok arrazoidaten zuten hula bere baithan:

26. Ihardesten baduzue zerutik erranen dauku zentako bera ezduzue hartan sinhasi, eta erresponditzen baduzue gizonetarik zela beldur izaiteko dugu populuaren zarlako yoaan ezduzuea zen profeta baten-brat mundu ororon sinhestean.

27. Beraz erresponditu zuten yesubi: ezdakigu hartara. Eta Orduan ezrepostu eman zeyen: nik ere beraz ez dauzuek erranen zer autoritatez egiten dituzdan gauraz hok.

28. Bena zer idari zuzue erraitera nohanaz? gizon batek barituen bi seme; lehenari minzo xelarik erran zakon, ene semea, noza egin ene mahabastirat lanora.

29. Bere semeak ihardesi zakon: Ez dut nahi yoaan i bena gero doluririk yoaan zen

30. Gero yin zen bertearren khaussitara eta eman zakon manue bera hurek ihardesi zakon: yauna banoha, bena etzen yoaan

31. ^{+ biletarik} Zoinetik egin du aitaran borondalea? lehenak erran zakoten. yesusek erran zeyen: Egiaarki erraiten dauzuek publikanoak eta emaste galduak dinzinduko zaudzue yankoren erreshimarat

32. Ezik yoaan ~~yin~~ yin zuzue yustiziarren bidean eta ezduzue sinhasi: Subikanoak eta emaste galduak kontrara sinhasi dute: eta zuok ikusti ondoran hayen erampua ez zierite hunkituak eta dolurik izan eta ez etk arriak sinhestera.

23. 23. ~~Atcha zitate~~

23. Beha zitate Berre Komparazione bati: Baxen ditu famildako bat zoinak mahasti bar landatu ondoren zerretu baitaueu herbi bater: eta landa zitateen zualarik egin zuen berena bat lako bat eta han berean alchate zuen dorrebat: gero aferman eman zuen bigre batuzi eta y san zen toki urrun baterat

34. fruituen Jembora. hurrandu zenean igorri zituen bere zerbitzariak Sahnak biginetara, mahastiko fruituen bitzeko

35. Bena biginet arretatu zituzten, bat yo zuten, bertze ~~hik~~ bat hil eta bertze harrikatu.

36. Igorri zuten orano bertze jahi batzu lehenak ^{+ beng} nombre handiagodu eta gila berean tratatu zituzten.

37. an darraon igorri zeyen bere semea propria eraiten zuela bere baitan zer bait errespetu ukhanen dute ene semearentzat

38. Bena biginet ikhustionekin semea erran zuten ber'artean: hinda d'rimud, zuzte, hildexagun eta haren primanaz nautti iranen gira.

39. nola arretatu zuten, mahastilik kamperat aur'itiki zuten eta hil zuten

40. Beraz mahastiko yonna yiten denean nola tratatu ditu bigre horiek?

41. Erres ponditu zakolen: Seridaraziko ditu miserableki gaichto horiek eta afermatuko da bere mahastia bertze bigre batuzi, zoinak fruituak errandabiko bantarte bere sabonnetan

42. Gubusk gehiago erran zeyen: ~~La Duxa duxa feta~~ La Duxa behinere irakurte irkiribetan: Bastiralek utri harria an gaber bitzahatu ^{Dela} kanton harri prinzipala. hovi da yannak egin duena ikhusten duguna amirazionerekin

43. kontakola delaralzen dauzuet ydinkobren arressuna khentia iranen zauxela eta emana iranen dela populubati zoinak ekhariko baititu fruitak.

44. Harri horren gainera erorten ~~deho~~ dena phorostakutko da eta horiek behertuko da gainera erorten zakona

45. Apheren prinzet eta farisienek inrum reixtenegun ~~para~~ yebusen ~~para~~ bolarre huk ezagutu zuten hetaz minxo zela

46 eta nahi zuzalen ~~pro~~ hartu bena baldurte ziren popularenat zoinak hartan ikhusten baitmen profeta bat

XXXII garron Kapitulua

Belelako bankata. Eteri arropa. ydinkoa eta Cesar. Shiztea.

van koanen eta proxima haxunansi amaind. H. H. H. H.

Bartarre bere Sabsometan

42. Gohuk gehiago erran rezen: ~~La Danaya darea faka~~ La Duxa behinere
makurtu irkiriastan: Bartiralek utri harria An gaber bilhakatu ^{de la} kanlon harri
prinzipala, hori da yamnak egin duena ikhusten dugund amirazionerakin

43. Kontakola dalaratzen dazquet yainkoaren erestura khenia duan
Zanmelda eta emana izanen dela populubati zoinet ekhariko baititu futaak.

44. Bani horien gainera erorten ~~eta~~ dena phoroshkatuko dia eta horiet
beherlako du gainera erorten zakona

45. Apheren prinzet eta faritionek inruu rextenean ~~para~~ yebuben parabolae
hok ezagutu zuten betas minxo zela

46. eta nahi zuzalen profeta bera baldintu ziren popularenat zoinet
haxtan ikhusten baitmen profeta bat

XXII garren Kapitulua

Baleilako banketa. Entei arropa. yainkod eta Cesar. Shiztea.

yankonan eta proximo lagunaren amorioa. Messias David-en
Seme eta yama

1. Yehus minxo zelerik orano komparazioner erran rezen

2. zeruetako erestunak iduri du erage bati zoinet bere jensearun arteyok
egin nahia

3. igorri baitaitan bere sehiak bilhakotz arteitortz gonitallurik zirenak,
bena hok errefusala zuten yika.

4. Ygorri zuten orano bertze sehi batru mamarekin eraitok haren pharte
gomitatu: preftate dut ene bazkaria, hil arazi ditut ene idiak eta gient amizi
ritueno gauzak oro. Irat dira oro: zaurte arteitirat.

5. Bena hok khakunt egin yabe bat bere echerat, bertzeak baxer
alhorrerat eta bertze bere kraturat.

6. Bertze arretale zuten sehiak eta ~~hile~~ hil zuten fopriaraziri onduan
anite meperetche.

7. Emeyak yakin ruonan kolerak hartu zuen; eta igorri zuten bere arnada
massakrazari zuten hilealek eta hegen hiria araraxi.

8. orduan uran rezen bere sehiar: Erteitako banketa prest presta da, bona
gomitatuak iran zirenak ez dira signe khaubitu

10me feuille g. Zortze beraz bide kharatretarat eta ditxatze erleyetant
Haukizten duenak oro

10. Orduan ~~lehia~~ haren zenbitzaririk y oaiten kireland kharit~~te~~ tan
gairdi kharit~~te~~ ta quziak bide zituzten onak eta gait~~to~~st eta orteyelak
Zala belhe ren yender zoin mahaian y ari baitzen

11. Errege fanthu ren gero ikhusteko mahaian zirenak. Ohartu ren
gizon bali zoinak ez bait~~le~~ren erbatzen erleyelko ~~erropak~~. Berba
arrabertitua eztei arropak.

12. Erran zakon: ~~Etz~~ ~~erom~~ ene adiskidea, nola fanthu zira heben
Ukhan gabe eztei arropa? eta gizon hori mule egorren

13. Orduan erregeak erran zeyen bere fehier: Eztek itzakorue
eskua eta bera aurthikarue, kanyoko ihumpetarali han izanen dira niyarak
eta hortz kanyakak

14. Ezik badira anik ditluk eta giti kaitak

15. Orduan fanthianak ~~sueta~~ bere ~~atzen~~ eretirarik

~~horte~~ zuten bere hitzetarik arropak

16. Jgari zakuten beraz bere dizipulak herdianekin erraten
zakotele: Naussia, badakigu egiarkeo zirela, erakhalen duanla ~~gairako~~ gairako

Bidea ~~egiarke~~ eta ~~fan~~ ~~ardu~~ egiarkeo gairakoan bidea kharitrik egin gabe

Behori zeren erbaiburu kontidatzen gizonetan perlonetako tiferen ziarik.

17. Erran zaguru zure abisa haren gairan: Zikheizanguya Cesarri
Zergaren pagatrea edo ez pagatrea

18. Bana yebuek eraguturik hegan malarie erran zeyen: hyperalat
zentak hiritatzen nuzue?

19. Erakax zadarue zergarentzat emaiten den dirua, eta hax erakaxi
Zakuten ziner bat.

20. yebuek erran zeyen: Norena da figura hau eta huntan
izkiribatua Jon izen hori?

21. Tharlesi zakuten Cesarrenak. Orduan yebuek erresponditu
zeyen. Emundazue Cesarrena Cesarri eta gairakoarena yairkoari.

22. Inzun zutenan minzaten gisa hortan amiratu zuten haren

Zakotela: Naussia, baddakige egiazko zirela, erakusten dutela ~~gaintxo gaintxo~~

Bidea egiazki eta ~~gaintxo~~ egiazko gaintxoaren bidea kharistik egin gabe

Behori zeren erbaizua kontadaren gizonetan jeroneteko lizeren ziarrik.

17. Erran zaguze zure abisa huren gainean: Zikhai zanguya Cesarri Zergaren pagatrea edo ez pagatrea

18 Bona yebusek eraguturik heyan malszia erran zeyan: hyparilat zentak hiritaren nuzue?

19. Erakax dadame zergarenkat emaiten den Dirud. eta hax erakaxi Zakuten Siner bat.

20. yebusek erran zeyan: Norena da figura hau eta huntan izkiribatua Jon izen hori?

21. Thardesi zakuten Cesarrenak. Orduan yebusek errespondu zeyan. Erundazue Cesarrena Cesarri eta yainkodrenda yainkodri.

22. Inzun zutenan minratzen gisa horlan amiratu zuten haren arropotua; ubri zuten eta emeliratu ziren

23. Egun hartan zoinak y Saduceenak zoinak ezbaidute fupsterik phitstean yin zitrazikon eta sqinzakotin galde hau:

24. Erraiten zakotela: Naussia, Moisessek manatu du nuxbait hiltzen bada hauarik gabe haren anayak espora bezan eta hax anaya hildari hauerrak emen Jitrazkola.

25. Baziren gure artean zarpi anaya; heterik lehena emarte batekin ezkon durik hil izan da. ~~haurrik utzi gabe ukhan gabe eta haurrik ezbaidu~~ ukhan utzi du bere emartea bere anayari

26. Gaura bera gertatu zeye bigarranari, hirur garranari eta bertze garier zarpi garranarano.

27. Un darrean heyan ororen. ondotik emarte hurre bere hil izan da

28. ~~Hitalean zarpiarik zoinena izanen da hori ororena izan dena geroz?~~

28 Beraz, phitstean, zarpiarik zoinena izanen da emarte hori ~~horret~~ ororena izan denaz geroz?

29. yebusek ihardesi zeyan: Madkur zabiltrate konprenite gaber izkiribatuk eta yainkoaren botiere

30. Ezik phitstearen ondoan gizonak ez dule ukhanen emartetik ez emartek fenharik; bera izanen dira zerruan yainkoaren anayenak bezala.

31. Eta hilen phitzteak berambatean, ~~erdi-erdi~~ erdituzueya
 izan irakurta yainkoa, eran daukituzen hitz hori?
32. Niz Abrahamen yainkoa, Isaacen yainkoa, Yakoben yainkoa? Erit
 yainkoa erda hilen yainkoa ~~ben~~ bera biziaren yainkoa.
33. Eta inrutean hori amirazionetan zen haren goitiman.
34. Ben farisiariek yakin zutenen tapatu zegela ahoa sabbatarer
 bildu ziren elgarren gara.
35. Eta betarik bat, zoin baitzen dotor, gin ziraikin egitera gald.
 hiritakoko galdu hau:
36. Naussia, zoin da legeko manamendu handia?
37. Yehusiek ihardesi zakon: mailakako dudu zure yainko yauna zure
 bihotz guziaz, zure guziaz eta zure ispitutu guziaz.
38. Hor da manamenduetak handiana eta lehena
39. Eta huna bigarrena, zoinet iduri baidu hori: zure proximo laguna
 zure burua berala
40. lege guzia eta profetak bi manamendu horietan daude
41. farisiariek bilduak zaudelarik yehusiek egin zeyen galdu hau:
42. ~~Luzitan~~ eta oran zeyen: Zer zaurue kristor? Hoven seme da?
 Ihardesi zakon: David-en. + David. ek
43. Eta nola beraz, eran zeyen, ditxatzen du bere yauna hitz hotaz:
44. Yainak oran jaku ene yaunari: yar xite ene eskumean.
 nik ~~er~~ artean zure oryayak zure uinen phausa lekhitako
45. David-ek beraz, ditxatzen badu bere yauna, nola da haren seme?
46. Nehork ezin erusponditu zakon et egun hartaz garoz nehor
 etzan menturatu gogiatu deusik galduegitea.

X XIII garren kapitulu

Moyosen alkhaia. ~~na~~ Naussi urguluzuat, Dotor bakharra - umil
 Alchataak. Dotor hypokritak. gidari ixuat. Thomba hil-hobi
 Churituak. Izari betha. Jerusalemaren degegita.

1. Orduan yesus imitatu zen populuan eta bere diripuhar.
2. Erraiten zeyelarik: Eskribaiak eta farisiariek yassiak dira moyosen
 baltkian. + begira zaturu
3. Beraz, ~~begira zaturu~~ eta egin-zaturu hak erraiten daukituzetenak
 bera ez egin hak egiten dituztenak; erit erraiten dute zer egin behar den
 eta berek orduta egiten
4. Este katzen diturte kanga phiruak ezin yallanerkokak eta eta eraiten
 gizonen sorbalden gainean eta erditurte hunkit ~~nahi~~ nahi higitu
 bere erbi mokuez.
5. Egiten diturte bere obra guziak amore gatik ikhukkiak izan ditien
 gizonen; hortako eraiten diturte legeko hitzak izkirabatiak paper banda
 parchinertko batuetan zoin baidira bertzeak bera zabalago. eta baditurte
 ere franja batzu bere atropak bera luzegok.
6. Maite diturte lehen yartokiak baskamistan eta lehen
~~alkhiak~~ bilzarretan
7. Maite dute saluta dituzten plaxetan eta gizonen ditza -
 dituzten nauhiak edo dotoriak.
8. Bera zuelaz berambatean edezazuela nahi ukhan ditza
 xitzaarten nauhiak, zoren ezduzue nauhi baltor bat bezik eta
 zuek oro anayak zirete.
9. Ere, ezberazuela nehor ~~ere~~ ditza lurrain zure aita zeren xitk
 ezduzue aita bat bezik zoin baidira zuretan

10. Eta ez zitzartela deitza naussi edo gidari zeren ez baiduzue
naussi bat eta gidari bat beziki zoin baidu Kristo

11. Zuen artean handien dena izanen da zuen zer bitzarria

12. Ezik norik ere bere burua ~~afalduko~~ baidu aphaudia izanen da
eta norik ere bere burua ~~afalduko~~ baidu ahaldua izanen da

13. Bena zoi-gaitz zuentzat Eskribau eta farisien hypokritak zeren
hersten baiduzue gizonor zenuetako erroffuna, ezik hain ez zirate sartzen
zihauriet eta bihurtzen zirete hain sartu nahi dutenak

14. Zori gaitz zuentzat Eskribau eta farisientz hypokritak
zeren zuen ohoitz luren estatueruan iresten baidituzue alhargunsten
elcheak; houlakaketa ukhaean durue yuyamendu garmatrago bat

15. Zori-gaitz zuentzat, Eskribau eta farisientz hypokritak, zeren
dako kurritien baidituzue ixakoa eta lurrea fujet baten erakarteko zuen
finbestorat eta ^{+gero} ukhan duruonean egiten durue ifernatto fena eta
ezarten durue bialan zihauriet beno gehiago ifernatto gai ifernurat
ysaiteko.

16. Zori gaitz zuer gidari izuak zoinak oraiton baiduzue,
Norbaitek zin egiten baidu Temploaz, Jous arda, bena norik ere zin
egiten baidu temploko urheaz fura bere zina zina atiki bera du

17. Erho eta izu ziretenak, zoin behar da gehiago estimatu, ala
urhe, ala temploa zoinak santifikatzen baidu urhe bera.

18. Eta gizon batek, diozue zin egiten baidu aldareaz bena norik
ere zin egiten baidu aldarearen gainean Jon amaitzar zoin dunda

19. Iza ziretenak, zoin behar da estimatu gehiago ala amaitza ala
Aldare amaitza Santifikatzen duena?

20 norik ere ^{+6 era} zin egiten baidu aldareaz, zin egiten du aldareaz,
eta haren gainean diren gauza guztiak

21. Eta norik ere zin egiten baidu temploaz, zin egiten du temploaz eta
hain egiten denaz.

22. Eta norik ere zin egiten baidu zenuaz zin egiten du yaintzaren
bonoaz eta hain yaria dagoenez

23. Zori gaitz zuer Eskribau eta farisientz hypokritak; zoinak
pagatzen baidituzue mentharen, anetharen eta kurritien detahemak eta
zoinak abandonatzen baiduzue legoa importantenik dena; yakitako:
yustizia, misericordia eta fedea. horiet ziren praktikatu behar ziren
gauzak, ~~farisientz~~ ^{+zoinak} baidituzue

24. Gidartale izuak ^{+zoinak} baiduzue artha haini ~~irei~~ iradzteko zuen
edaria belduzue irex elzo bat eta irexten baiduzue kamelu bat.

25. Zori-gaitz zuentzat Eskribau eta farisientz hypokritak zeren
garbitzen dituzue thararen eta plataran kampoak eta ziretelak zihauriet
barnean ohuntzeriaz eta zikuntzeriaz bethetk.

26. farisien izuak garbituzue lehekik thararen eta plataran barneak
ameredalik kampoaz ere garbi izan dadin

27. Zori gaitz zuer Eskribau eta farisientz hypokritak zeren duri-
durian hil-hobi churita bateuri zoin kampoan edar ageri baidira gizonen
bagiatan bera zoin barnean bethetk baidira hil heruzue eta zer nahi
ustalkeriaz.

28. hola kampoan agertzen rarete zuzenak gizonen bagialan,
bona barnean bethetk ziente hypokrisiaz eta garitakeriaz

29. Zori-gaitz zuentzat, Eskribau eta hypokritak, zoinak baskitren
baidituzue hil-hobiak profetentat eta eta edertzen yustuan ohoretan
egin izan diren obrak

30. Eta zoinet erraiten baiduzue: gure aiten Demborako idan bagina —
eraginean, yunlaluks heyan profeta odolaran iheruizko

31. holda mitaonren durue zibaunik profeta hil silestonen haussak ziretala.

32. firi zane beratz; bethazane zuen aiten ~~er~~ izaria.

33. Suge viperaz arara, nola estapalatiaren dhal zira ifernuko lurat
Kondenatua izaitetik?

34. hortakok igorriko daukizuet profeta, zukurak eta eskribauk eta
hilen tume batru, kruzifikatuko tume bartzak ~~eta~~ bartz batru azotatuko
tume zuen bilzarretan eta persekutatuko tume hiritik hirira

35. Amoregirik zuen gainarat eror dadin ^{+ yustien odol guzia} lurrean iherua izan dand
Abel yustiaran odolatik zakaria Barachiaren semearen odolarano, zoin
hil baiduzue temploaren eta aldrearen artean

36. Erraiten dauzuet egiaerki gaur hok oro erroiko dirala orai
dan arara huren gainera

37. Yerusalem, yerusalem, zoinet hiltzen baidituk profeta eta
lapidatzen biganet igorriak, zombat aldi nahi ukhan tut bil arai hire
haurrak allo balak bere chitak hegalen jizat biltzen bezala. Eta ez duk
nahi ukhan!

38. Dombora hurrantzen da zointan zure etxad huxik egonen baid
dena

39. Erix deklaraten dauzuet: heben harat ez nuzuela ikhustiko, zuek
errian arterano: benedikatia dela yannaren inenean yitan dena

X XIV, garren Kapitulua

Temploaren desegitea dirzinalik erakaria. seinhale temploaren
desegin dirzinalik, eta yestit yesu-kristoren undar yin —
dirzinalik.

1. Esabias ydqi zenean templolik yoailetko, bere dirzinalik
hurranda ritzairkon oheratardetako zombat handitarzunekin eta
edertarzunekin agina zuen obra hori

2. Bena erian zeyen: Ikusten dirzuzuga baltinanda horiak oro?
Erraiten dauzuet egiaerki: deseginak izanen dira gisa hontan
er baida geldituko haria harian gainean.

3. Eta ~~ya~~ gero olibelako mandi gainean yari zenean bartzakati
bere dirzinalik hurranda ritzairkon berhediki eta erian zaitoten: Hoka

29 Erik deklaratu dauzue: heben harat ez nuzela ikhustiko, zuek
eruan arterano: benedikata dela yannaren izenean yiten dera
X XIV, garren Kapitulua

Templuaren desegitea dirizirik erakaria, seinhale templuaren
desegin dirizirik, eta yekta yesu-kristoren undar yin
dirizirik:

1. Ezein yekta zenean templatik yoaileko, bere dirizirik
hurgandu dirizirik ~~berharat~~ zombat handitarazuekin eta
edertarazuekin egina zen obra hori

2. Bena eruan zeyen: kristen dirizirik ~~berharat~~ bostinandu horietako oro?
Erailen dauzue egiake: deseginak izanen dira gisa hundan
erbaide galdituko haeria haieran gainean,

3. ~~eta~~ gero Olibetako mendi gainean yari zenean ~~berharat~~
bere dirizirik hurgandu dirizirik berharat eta eruan zaitoten: Hoiz
galdegin zaitoten: noiz gertatuko dira gaur horietako eta zer
seinhalearik ^{ez} ~~erakaria~~ ^{ez} ~~erakaria~~ zure yitza eta mundean akabanza?

4. Eta yekta ihardexi zeyen: Begirazuue nehorik engana
ez dirizirik:

5. Zeran dirizirik yinen dira ene izenean, dirizirik: Kristo nix
eta dirizirik ~~ga~~ galaxariko dula

6. Adituko dume ene gerlar eta gerlako berharat abarroz, bena
onza begira zitate nahastetik ezik gaur horietako yin behar dira: bena
ozda orano hori izanen akabanza

7. Erik ikhustiko dira ~~alchata~~ alchataren populua populuen
kontra, berharat erakaria kontra, eta izanen dira anita lokitan
izuriteak, gosselak, lur ikharetak.

8. Eta gaur hok oro ez dira izanen doloren hasipena baizik

9. Onduan emanen ziturtete erakietatik tonmentatutako irailako
eta hil arariko ~~z~~ ziturtete; eta hasiatutak izanen zirete nazione
guziaz ene irona dela kanta

10. Eta Sombora berean anitzek ikhustituko dula eskandalarik
akasione eta eroteko: Elgar iraitiko dute eta hasiatutako dute
batak bertzea

11. Alchatako da anita profeta falnu zoinet enganatuko baidute
anita ~~presona~~

Commencement
11 me June

12. Eta gaitokorid auzarki baidateke mitzen hart hartatea hobotaka da
 13. Bena atchikikiltzen duana unidaveran salbatua izanen da
 14. Eta emessumako ebangelio hau predikatua izanen da mundu guxian zerbitzatzeko naxione guxier testimoniotzat; eta orduan izanen da akabazda

15. Beraz ikhusten duzuenen lekhu Jainduan phausadua, Daniel profeta dirinetik erakaria izan den desolazionea. Era kurxalean komprentzen irakurtzen duana

16. Orduan yudean diratekeyenak ihel yosan ditela mendietarat

17. Eteha behatzen gaurana datokayona ez bedi yaus hartik bere. Eteholik zerbaitek eranditakotan

18. Eta athorrelan d lontan dena ez bedi itzul bere joinekoan hartzera

19. Bena zori gaitz efun hetan izorra edo unida diratekeyen emarter.

20. Othoi zaru beraz yainkoa ez dadin gortha zuen ihes yoaitea nequan edo ez eta labato egunean

21. Ezik demora hetako tormentat hain handia izanen da nun ez baida izan halakorik munduaren hastetik orai artio eta oxanen ere izanen ere sekulax

22. Eta egun het ez balira izan laburtuak nehor ez ren salbatuak izanen; bena egun het laburtuak izanen dira hautatuen faboretan

23. Orduan norbaitek erraiten badantue Kristo hebonda edo handa; ez dezaruela fin hor

24. Ezik atchakako dira Kristo faltsuak eta profeta faltsuak, zoinak egunen ^{+ baj digarte} gauru handiak eta esonegariak engunatun engunaberrantokan hautatuak bere ^{+ ere} dhal izan baliz.

25. Albertitu nahi ukhan zituztet dirinetik

26. Beraz erraiten bant badaurueta; huna ikhussarue deser tuan ez zitezela yalgi harat yoaiteko. Erraiten badaurueta; huna ikhussarue Eteheko tokiri chokhoenean, ez dezaruela sintzes.

27. Ezik ^{+ nola} bat batean orientetik yalgi ^{+ chimichta} bat batek argitan duan baidue bezala Occidenteano bat batean, gizonaren semea hala-hala yinan da

28. Gorpukin hilak khaustitzen diren toki orotara biltzen dira amanoak

29. Tormentatko egun hetarik berhala ekhia hobieltuko da, argirayak ez du gehiago emanen bere argia, izarrak eroviko dira zeretik eta zerutako bothereak izanen dira ikharatuak.

30. Orduan gizonaren semearen sein haleda agertuko da zeruan, eta turreko jopale guziak izanen dira nigor eta marasketan eta ikhustiko dute gizonaren semea zoin yinen baida hodaysen yamean mayestate handi batekin

31. Eta igorriko ditu bere ~~harkak~~ aingeruak zoinak adiaraziko baidituzte baidute bere trompeten bolz klarra, eta zoinak bilduko baidituzte harek hautatuak munduko laur kantonetarik, zeruaren barler bal etarik bertzeraino.

32. Ikhel zarue konparazionebat hartua phikotik. haren adarrak yadarrak quido eirenean eta phustatzen dituzenean hostoak badakizue uda huran dela.

33. Gauru bera yakin ~~zara~~ hola hola, ikhusten dituzenean gauru horiek oro yakin zarue gizonaren semea huran dela eta berttan bezala dela

34. Egiaraki erraiten dauruet erdele igararen oraitko yonde - mende hau nun ez diren gauru horiek oro komplizen

35. Zerua eta luma igorranen dira bene hitzak ez dira igorranen
36. Egun hartan eta oronak berambatean behort ezdu hayon
ez dagozkanik, ez zeruko dirgeruek ere, bera ehoilki ene ditak.

37. Eta gertakuluko gizonaren semearen yitean Noe ren damboran
gertakatu zena.

38. Nola hurrelearen dirzinek egunetan gizonak yalan eta
edaten baitzuten, ezkontzen baitziren, bere hamrak ezkontaren baitzuten
Noe ~~ren~~ arthan fartharen egunerano

39. Eta ez baitzuten aragutu hurreleko mentoa yin zenean berik
eta mundu ^{oro} eraman, zenean berik gaurabera izanen da gizonaren
sema yitean Joncan.

40. Orduan bi gizon landan diratke yentarik bat izanen da bata
hartua eta bertzea utria.

41. Eyheran ehotzen ari diren bi emaztetarik izanen da
bata hartua eta bertzea utria.

42. Zaudete beraz iratzeniak zera ez dakizue zuen ydurak zer
orenez yin behar duen.

43. Beraz yakin zazue ~~hau~~ dita familiagatik balaki gabarko zer
orenetan yin behar zakez ohoina, duaririk ^{gabe} iratzenia egon litakayela eta
erlerakayela bere ethean zilaratzen utri.

44. Beraz zuek ere zaudete baki prest zorendako gizonaren
sema yinen da zuek utzi ez duen orenean.

45. Zoin da zerbitzari zuhur eta fidela bere naukiak orain duena
bere zerbitzarien gainean hayen emaitako samotan bere hargaria?

46. Dekaxua da zerbitzari hau bere naukiak kharuilitzen bada gisa
hortan ari dela.

47. Erkiten dauruet egiarki ezamiko duela bere ontarrun guzian
gainean.

48. Bena zerbitzari hau gaicktoa bada, erkiten duelaik bere
baitan: ene naukia ez da prest yiteko

49. ~~hau~~ oman bere lagunero yotzen, hordikin yaten eta edaten

50. Zerbitzari horren naukia yinen da igurikitzen erduen egunetan
eta ez dakin orenean

51. Eta berhariko du eta emanen dako bereriat gartigatutik izatea
hipokritekin. han izanen dira nigarrak eta hortan harraskak

XXV. garen Kapitulu

hamar biryinen Sarabola. Talentuen konperationa. Orkon
yuyamenduan ~~ain~~ dirzinek erakaria.

1. orduan zeruetako eruekumak iduriko izanen da hamar biryinen
zoin bere lampak harturik yoran baitziren ezkont-behrien bidera

2. hetarik bost erhoak ziren eta bertxe bostak zuhurrak.

3. Bost erhoak zirenak lampak hartean ez zuten hartu oliorik
berekin

4. Zuhurrak kontrara harturuten olio bere unjela bere lampekin

5. Eta nola berontzen baitzuten ezpotek yitea, oro logalela ziren eta
lok hartu ziren

6. Bena gauerditan ~~er~~ oihu handi bat inuririk izan zen;
huna esosa zoin yitea baida nan heldu den; yalgi ~~hau~~ ~~er~~ ~~er~~ ~~er~~
zarkiote diminera

7. Onduan Berhala diryina horiek oro yeiki ziren eta bere lampak preparatu zituzten.

8. Bona orhoak eruan zuten zuhurrer emagurue zuen olistik zeren gure lampak hitzen dira

9. Zuhurrak ihardaxi zezaten. Beldur. Dugu erderagan utuhan aski goretzat eta zuntzat; zozate faldatzen duten eta han eros zara behar diruana

10. Bona erostera zualzelarik espota yin zen eta prest zirenak harenkin bertan ziren erreyelarat eta borka bezera izan zen

11. Koiz bait berze biryinat ere yin ziren eta eruan zaktoten, yaura, yaura idet berdugezu

12. Bona erresponditu zeyen: Erraiten dauzuet egiazki ez zituztet eragutzen.

13. Beraz zaudete iratxerriak zeren ez dakizue ez agind ez erona

14. Erik yaura konportatzen da gizon bat berata, zoinak, kartieraz kampo bidaya lura bat agin behar duz; borka ah baitzirela bere zerbitzariak eta ezarri baitzuen eskualera bere ontarrena

15. Eta amarik bost talentu batari; bida bertzean eta bat bertzean, bat bertzean bere antze^{+berheraren} anabera, berhala phantia zen

16. Beraz bost talentu utuhan zituena; eman zen diru horiekia faldatzen eta irabazi zituena bertze bost

17. Bida errebetu zituena ere irabazi zetaon bertze bida

18. Bona bat berik utuhan ez zuena yoran zen zilo agitera lurrean; eta han gonde zuen bere naustiaren dirua

19. Dambora lurrean ondoan zerbitzari horien naustiak izuli zenean erantzarazi zeyen khonde

20. Bost talentu errebetu zituena yin zitzakon pharatzera bertze bost erraiten zaktola: yaurak, ezarri zindarkidan eskualan bost talentu; huna, heta, kampo bertze bost irazi dituzanak.

21. Bere naustiak erresponditu zaktan o zerbitzari ona fidel izan zindakote gaura gutun ezarriko zitut bertze anitzen gainean; far zite zure yauraren borkarioan

22. Bi talentu utuhan zituena ere ^{+yin} faldatatu zitzakon eta eruan zaktan: yaura, ezarri zindarkidan eskualan bi talentu; huna heta, kampo bertze bida irabazi dituzanak.

23. Bere naustiak ihardaxi zaktan: o zerbitzari ona, izan zure zindakote fidel gaura gutun ezarriko zitut bertze anitzen gainean; far zite zure yauraren borkarioan.

24. talentu bat berik utuhan eta uera yin zitzakon gero eta erronkaban: yaura badakit gizon gogor bat zirela ^{+fidel}; biltzen duzula erain ez durun kottialandan eta althatzien duzula deus ere ezarri erdurun laktutik

25. horiak eta beldur zura belduraz izan niz zure talentuaren gordatzen lurrean: huna, errendatzen dauzute zurea

26. Bona bere naustiak ihardaxi zaktan: zerbitzari fialto eta afera, barinakien futua biltzen duzula erain erdurun landan eta althatzien duzula deus erain ezarri erdurun laktutik;

27. Beraz behar zinduen ezarri one dirua bankieran eskualan amaregalik izuli nintzanean orea harnetan irabazidrekin

28. Khan berakote beraz talentu duena eta eman berakote hamaz talentu dituzanari

38 Eta ez zuziriko ditz ardiak bere eskuzainean eta aherak bere eskuzainean

29. Ezik emanen dakote dayte yadunik dutena orori eta hok onlaxumez balheak izanen dira; bera deusgabe denaz berambalean edotiko dakote harena iduri dutenak ere.

30. Eta durtirik berale zerbitzari alfer hori kanyoko ilhumpetarat. han izanen dira horla kaurat niqanek eta hortz karrakak.

31. Gizon semea yiten denean bere magestalean dingere gurier laqundua yadniko du bere loriako tronuan;

32. Eta nazionale guriak haren dirizineza bilduak diralarik berheziko ditz balruak berluetarik hala nola arxain balek berhorten baiditu ardiak akherretarik

34. Orduan [#] erregok erranen du haren eskuzainean diraner; zaurte zuek zoin izan baitziarte benedikatuak ene ditaz; goza zaru mundaren hastetik preparaturik izan zauruen arretkuma.

35. Ezik gosse izan niz eta yatera eman dautazue; egarri izan niz eta yatera eman dautazue. loyamendu behar uk ham ditz eta loyatu nuzue

36. ^{izan niz} buluzia izan niz eta bertitu nuzue; ^{erri izan niz} erri izan niz eta ikhustera yin ^{zuzidate; bisitatu nuzue} zuzidate; ^{presondayan} nuzan eta yin zuzidate ikhustera

~~37.~~
37. Orduan yustuek ikhardapiko dakote noiz ikhusti zitugu gosse eta eman danguzu yatera; edo egarri eta eman danguzu edatera?

38. Noiz ikhusti zitugu loyamendu gabe eta loyatu zitugu edo buluzia eta bertitu zitugu?

39. Eta noiz ikhusti zitugu eri edo presondayan eta yingira zure ikhustera?

40. Eta erregok errespondituko daye; ^{egaitan} dazuet egiazki; Zombatolan ene anaya hotarik tipionari egin ditamonaldi oroz niri niharri egin dituzue

41. Gero erranen daye erkerean diraner; ^{+worent ziterata} zorte ene ganik, maradikatuak; zorte lu elorat elornabrat zoin izan baita preparatua deabruaren eta haren dingemantzat

42. Ezik gosse izan niz eta ordautazue eman yatera; egarri izan niz eta ordautazue eman edatera; ⁴³ loyamendu beharrelan izan niz eta ez nuzue loyatu. buluzia izan niz eta ez nuzue bertitu; izan niz eri eta presondayan eta ez nuzue bisitatu.

44. Orduan ikhardapiko dakote nek ere: yaua, noiz ikhusti

38 1.12 ikhussi zitugu loyamendu gabe eta loyatu zitugu edo buluzia eta bertitu zitugu?

39. Eta noiz ikhussi zitugu eri edo prasondeyan eri yingira zure ikhustera? 40. Eta erregok errespondituko daze: Egnaiten dauzet egiazki; Zombatolan Ene anaya hotarik tipionari egin ditamon aldi oroz niri niharri egin dituzue

41. Gero erranen daze ezkerrean direner: ^{+urunt ziterata} ~~Zoarte~~ ene ganik, maradikatua; zoarte ~~mu~~ ~~storat~~ elernabrat zoin izan baiza preparatua deabruaren eta haren aingeruentzat

42. Erik gosse izan nix eta ordantare eman yatera; egarri izan nix eta ordantare eman edatera ⁴³ loyamendu beharrelan izan nix eta ez nuxue loyata. Buluzia izan nix eta ez nuxue bertitu; Izan nix eri eta prehendeyan eta ez nuxue bisitatu.

44. Orduan ihardepitko daktota hek ere: Yauua, Noiz ikhussi zitugu gosse edo egarri edo loyamendu gabe, edo buluzia edo eri edo prehendeyan: eta faltata duqu zure laguntzea?

45. Bena errespondituko daze: Egnaiten dauzet egiazki; faltata duzuen aldi oroz laguntza hotarik tipionari faltata duzue niharri

46. Eta orduan hok yonuen dira bethierek tormenlalat eta yustwak bizi eternalaren gozamenerat

XXVI. garren kapitulu.

Yudnen komplota. Parfuma (urim ~~urim~~ onarko likura) yesu-kristoren buru gainerat ichuria. yudasen traidorakeria. Bazkoko asaria. Eukarastia (Mozako Sakrifizioa) yuon Joni setriren ukhatzea ainzinebitz erakaxia. Yesusen tristezia. yudasen gota. Diripuluon ihesegitea. Yesusen tristezia. yudasei yesu-kristo eramana kaifasengana yuon Joni setriren ukhatzea eta haren penitentzia

1. Yesusek finitu zituenen ethe horiek oro, erran neyen bere bere diripuluon: 2. Badakizue bi egunen barvutak barko egunen dela eta gizonaren semea libnalia izanen dela, khurutzepikatua izaiteko.

3. Dembora berean ~~apheren~~ prinziak eta populuko zaharrak bildu ziren kaifason apez handiaren etxera Salara

4. eta ~~han~~ elgarrekin han konsellu atiki zuten khautsiptako moyesad adreki yesusen arrestatzeke eta hilarazteko

2me feuille

5. Eta zioten Bena zioten : ez harzatu bestak diraueno nahastkeria zerbait izan ezadin populuzaren artean.
6. Jesus Bethsaman zelarik Simon leprotsaren etxean
7. Emarte bat yin zitzakon albatzerko urri bat betheko zuelarik preta handitako parfumerko olio, zoin ichuri baitzakon buruaren gainera mahaian zelarik.
8. Diripuluck hori ikhikinik sumertu ziren eta erran zuten, zertako galtze hori?
9. Ezik saldu ahal zuketan ungi kharis parfum hori eta horren dirua emaiten prober
10. Bena yesubek zer errasten zuten erran zeyen : Zertako emaiten dakozue genarik emarte horri? Orai horrek egin dautuna obra on bat da
11. Ezik baditurue bethi zuen artean jobreak bena ni ez nurue bethi ukhanen
12. Eta ichuri duenean parfum - olio hori ene gorpuzaren gainorot egin du dimintik one ihortetako
13. Erraiten dauzuet egiazki : Ebangelio predikatea ~~du~~ izanen den toki orotan, erran nahi da mundu gurian, khondaluko dute emarte horren laudoriotan orai egin dautuna
14. Orduan hamabitarik bat deitthala yudas Iskariote yon zen kharbitzera apheren jirizeak
15. Eta erran zeyen : Zer eman nahi dautuzue, eta eskuetat ezarriko dautzuet? eta hitz-hartu zuten emaitako ho emanen zaketela hogoi eta hamar jhera.
16. ~~Dipun~~ ~~de~~ ~~dembora~~ hartaz geroz gerortik bilha zabilan nola behar zeyen eskustarat eman
17. Arimen lehen egunean (erran nahi du yuduen barko damborako lehen egunean) Diripuluck yin ziren yesutek kharbitzera eta erran zaketan nun nahi dugu ~~pepeltat~~ deragun behar dena barkoaren yateko?
18. Shardaxi zeyen : Zoarte hirira hualakoaren etxera, eta errozue : Naussiak igortu dauzu erraitera; ene dambora hurren da, heldu niz zure atxerat barkoaren egitera one diripuluckin
19. Diripuluck egite zuten yesubek manan zeyena eta prestatu zuten barkoaren dako behar zena
20. Araxe yin zenean yaxuri zen mahaian bere hamabi diripuluckin
21. Eta yaten ari zirelarik erran zeyen : Erraiten dauzuet egiazki zetarik batek trahitako nuela
22. Hunek tristaria handi bat kharstunik ~~hassitako~~ hassi zitzakon bat-bodera galdegiten yama, ni othe niz?
23. Shardaxi zeyen : Platean enekin eskua exartu duena da ni trahitako nuena.
24. Gizonaren semea berambatean badona hartaz izkiribaturik izan dena ~~arabera~~ bezala; bena zori gaitz gizonaren semea trahitako duenezat; hobe zuketan egundaino sorthu izan erbaliz.
25. Yedatek, zoin baitren trahite zuena, hitzaz yabaturirik, erran zakon : Naussia, ni nira hura? Shardaxi zakon : zuharek erran dugu.

26. Eta aforiten ari zirelarik hartu zuen ogia; eta benedikatu
ondoan hausu zuen, eta eman bere disipuluer, erraiten zeyela:
har zazue eta yon zazue; haur da ene gorphutza

27. Eta harturik kalitza (erran nahi da edari untzia) yainkoari
otarrak errenditu zituen, eta eman zeyen, erraiten zeyela: Egan zazue, orok
huntarik

28. Ezik haur ene odola da, odol alienza berrikoa, zoin iranen
baida ichuria duitzan baxhaluen barthamendutan

29. Erraiten dauzet erdudala hebenharat yehiago edanen mahastiko
frute huntarik, ene aitaren orresumun beriz rustin edanen dudan
eguneraino.

30. Eta khantatu ondoan yainkoari eskeren emaitako kantika,
yoon ziran olibelako mendirat

31. Orduan yesusetik erran zeyen: yau huntan zuen orrentiat
eskandalatzko sujet bat iranen niz; Ezik izkiri batia da: zehatu ko dut
artzaina eta barreduak iranen dira azinda seldoko ardiak.

32. Bena hiletarik phitatu niranean, yonanen niz zuet beno
lehorago galilearat.

33. Siarresak ih ardoxi zakon: borte gurien trat eskandalatzko sujet
bat barina ere enetrat ez zira hala iranen sekulan

34. yesusetik erresponditu zakon: Egia rki erraiten dauzet: yau huntan
berean, otarrak khantatu beno lehen hirur aldiz niri ukho eginen
daitazu.

35. Bena Siarresetik erran zakon: hil behar banitza ere nurekin
ez zintzak ukha. Eta berre disipulu orok gaurra beraz erran zuten

36. Orduan yesus heldu zen heyekin yetseman daitza kon
lekhubatera; eta erran zuen bere disipuluer: yor zierate haben
ni bebenlik othoitzen yoditen niran artean

37. Eta harturik berekin Siarres eta zebedearen bi semeak, haxi zen
tristaten eta iraiten bihotz min handi batean.

38. Ene arima Orduan erran zeyen: Ene arima tristeta da
heriolzerano: Egon zierate enekin haben eta iratzarria zaudoste
enekin.

39. Eta harturik yonarik urunchago, ahuspe eman zen begithartea
lurrari kontre, othoitzean erraiten zuela: Ene aita, erran bedi kalitza
han ni ganik, ahal bada; egizu urrun dadin kalitza ^{hau} ni ganik, bizkin
bistartean iran bedi zuk nahi dazun bezala eta ez niri nahi dudun
bezala, bena zuk nahi dazun bezala

40. Gero yin zen bere disipuluetara, eta khanturik ~~hau~~
loakharturik erran zakon Siarresi: Zer! ezin egon zierate oren bat
enekin iratzarriak

41. Zaudoste iratzarriak eta egizue othoitze amoregatik eror
ez ziterten tentarionetan; inpiritua erne da bena paragia flako da

42. yoon zen orano bigarren aldian othoitzean erraiten
zuelarik: Ene aita, kalitza hau ez bada, nik edan gabe, igaraiten
ahal iran bedi zure borondatea egina

43. Gero itzuli zen heyetarat eta khanturik zuten orano loakharturik
zeran heyen begiak loz phizaluar ziren

44. Ustaten zitelarik yon zen orano, othor higer hiru garen
aldian ~~othoira~~ othoizera emanen hitz berak

45. Gero yin zen bere dizipuluen khaubitza eta eran zeyen:
46. equerazue orai eta phausa zitezte: huna orond hurranda, eta
gironaren semea iraitera. Doha amana ^{+ bekkatoren} ~~phaitoen~~ eskultarat

47. hitz ~~hok~~ ordno minzo zela, yudas hamabitarik bat yin
zen, eta harenkin yende mulzo handi bat hartuak expatar eta
makhilar ^{+ zoin} igorriak iran baitaizen apheran pinzen eta populuko
zaharrei.

48. trahitzen ruenak eman zeyen seinba lebat eragulara teko
erraiten zeyelarik: lot amatten dakodana da bilkatzen duxuena bera
hura arresta zarue

49. beraz behala hurranda ~~ren~~ yesusen gana eta erran
zakon: agur naukida, eta got eman zakon

50. yesusek erresponditu zakon: One adiskidea, Zestara yin
zira hura? Eta demora berean bertze guziak auzinatu ~~erren~~
yesusen gainorot eman ziren eta hartu zuten.

51. orduan yesusekin zuelarik batsk bere expata idetirik eta
eskuan hartarik hartar yo zuen eman zakon apher handiaren
zerbitzari eta phitkatu zakon beharibal

52. yesusek erran zakon: Itzulezazu zure expata bere
lekhurat ezik expata hartzen dutenak oro expatan gorituko
dira

53. Uste duxuia ez dezake dela othoi ene aita, eta hark ez dezake dala
igor demora berean hamabi legionas aingeru?

54. Nola beraz kompliluko dira ixtiribuat zoinak erraiten
baidute horak hola eginia iran behar duela?

55. Demora berean yesus minzo zelarik mulzo horri, erran zakon:
yin zirete hnat hartuak expatar eta makhilar ^{+ ene haurtzera} ohoim bat
banix berala; equin oroz zuen artean ninzan yaria ordaxten
lempluan, eta ez nuxue arrestatu.

56. Bena hori ~~oro~~ eginia iran da amoregalik profelak irkinatu
dutena iran dadin komplitu. orduan dizipuluek orsk abandonaturik
ihes egin zuten

57. Beraz yende horiek yesus hartarik eraman zuten apher
handiaren etxera, non baitaizen bilduak eskribuak eta zaharab.

58. Bizkitartean diatsek segitzen zuen urrutetik apher handiaren
etxeko eskaratzerrano, eta sathurik yari zen yendekin i ikhusteko horien
hok guziak ~~hok~~ hola fuituko ziren

59. Bizkitartean aphereak ala ~~hosalla~~ konsoilu guxia bithe
lekhuiko falzu balen bithe zabilizan yesusen hil arateko

60. Eta ez zuten khaubitza alki zenik, nahiz bat bera
gehiago pharatu ziren. tin danean bi lekhuiko falzu yin ziren.

61. Zoinak erran baitantun: Aurthiki deza het yankodren
templua eta berix zutik ezar hirur egunen barnean

62. Orduan apher xdiak yarikiten zelarik, erran zakon: Ez duzu
Dautik ibandaten, yende horiet! zue konte erraiten dutenen gainean?

63. Bena yehus ichilik zagon. Eta apher handiak erran
zakon: Manatzen dauzet, yainko bizi eren izenean, erran Jeraugurua
zu zirenez kristo yainkoaren semea

64. yehusok erresponditu zakon: Erran duzu: hala niz: Bena
deklaratu dauzet gero ikhustiko duzula gizonaren semea. yainko
bathereziaren eskainean yaria yiten zeruko ozeien gidinean

65. Orduan apher handiak phorokatu bere arropak, erraiten
zuela: Blasfemia du; zer behar duzu gehiago lekukorik?
Aitu duzue blasfemia.

66. Zer iduri dauzue? Tharbesi zuten: hiltzea merechitla merechitidu

67. Orduan thu egin zakoten begithartara; ukhambila ukhaldiz yo
zuten eta batre bertzeak behar ondokoak eman zakoten

68. Erraiten zakotelarik: phenda zak eta erran eragutik norik
yo huen

69. Arikitarlean Arthartan Siarres zagon yaria kompyoko aldetik
erkaratzen; eta jehi nekato balak hurandurik erran zakon: zu ere
yehus galileakoarekin zinen.

70. Bena ukhaku zuen munda guziaren dirzinean, erraiten
zuelarik: Ez dakit zer diozue.

71. Eta borthatik yalgiten zelarik bestae nekato balak ikhustiz zuen
eta erran zagon hain zirenez: haur ere yehus nazareakoarekin zen

72. Siarresok ukhaku zuen bigarren aldian; ez dut eragutzen gizon
hori.

73. hantik fite hant zirenek ~~ato~~ dirzimatzen zirelarik eman zakoten:
Egiazki zu ere yende horielarik zira

73. Aphur buruan hain zirenek hurandurik erran zakoten:
Egiazki zu ere yende horietarik zira: ezit zune min zayek berak
Jokhatzen zitu

74. Orduan eman zen burko eta rin egiten erraiten zuelarik
gizon harekin ez zuela eragutirik batere. eta bethala oilarrak
khantatu

75. Eta Siarres orhoitu zen yehusok eman ukhan zakonax: oilarrak
khantatu bera lehen hirur aldiz ukho egiten dartzan. Beraz
Kamporal yalgirik nigar egin zuon Haxki Haxaxki

XXVII garren Kapitulu

yudason dolua eta heriotza. yehus silaluten dirzinean.
Barabas presoratua. ze azotatzea. Khartzearen yabaita.
Kruzifikatzea. Thuropeak. yesu krisloren hiltzea. haren
ihortztea.

1. Goiza yin zenean Aphoren dirzet eta yudu populuko
amzandariek Kousjelu atchiki zuten, yehusen kontre haren hilamuteko.
2. Eta estekatarik eraman zuten eta ezani Torcio silalut
gobernadorearen eskuelan.

3. Arte hartan yudas, hura trahitu zuena, ikhussirik kondentatu zela,
 dolutua izan izenon zen egin zuenaz, eta itultzen zituclarik hogoi
 eta hamar diru phezak apheren prinzer eta populuko zaharren,
 dirzindaries.

4. Erran zeyen: Bekhata egin dut salbur odol ogonik gabed.
 Ihardosi zaksten: zer duhaugu guri zer duhaugu? hori zure
 egitekua da. Aurtiki zuen templuan dirua,

5. Orduan aur/hiki zuen dirua templuan, eta hantik yalgirik
 yoa zen, eta bere buru uzkhata zuen

6. Bena apheren prinzer dirua harturik erran zuten. Etraugu
 zilhei hunen ezartea tresorrean, zeren odolaren faria da.

7. Eta elgar aditurik, erossi zuten unzi-egile baten landa,
 arrotren hil hobitrat.

8. hartakotz landa hura daitatatu da, orano egun ere, haseldama,
 erran nahi baida, odolaren landa

9. Gisa hortan konplitu izan zen yeremia profetaren hitz hai:
 hartu dituzte hogoi eta hamar diru phezak, zoinet egiten baitzuten
 preziotan emanik izan zenaren faria, eta zoinen tratua egin baitzuten
 Israeleko haurrekin

10. Eta eman dituzte unzi egile baten landaren erosteko yaunak
 manate dautan bezala

11. yesus eramana izan zen gobernadoaren dirzineraz: eta
 gobernadoarek interrogatu zuen hitz holaz: yuduen eragea zireaz?
 Ihardosi zakon: zuk diozu.

12. Eta akusatua izan zenean apheren prinzer eta populuko
 dirzindaries, deubik, ez zuen ihardosi.

13. orduan Pilatusak erran zakon: Ez dazuyda inruten zombat
 gauraz yande hok akusatzen zuzten

9. 4. isa norian konplutua izan zen yeremia profetaren hitz hau.
hartu dituzte hogoi eta hamar diru phezak, zoinet egiten baitzuten
preziotan emanik izan zenaren faria, eta zoinen tratua egin baitzuten
Israelako haurrekin

10. Eta eman dituzte unzi egile baten landaren erosteko yauak
manater dautan bezala

11. Jesus eramana izan zen gobernadoreari dimzinera; eta
gobernadoreak interrogatu zuen hitz holaz: yuduen erreged zirea?
Zhandexi zakon: Zuk diozu.

12. Eta akusatua izan zenean apherez prinzes eta populuko
ainzindariak, deusik, ez zuen ihardexi.

13. orduan Pilatussek erran zakon: Ez duzuya inruten zombat
gauraz yande hok akusatzen zuzten

14. Bona ez zuen deusik erresponditee zer nahi gald~~u~~ erran zezakoz,
gisa hantun nun gobernadorea ^{+arrat} estondua baitzen ~~arrat~~.

15. Uda ya zen gobarnadoreak libratzeko barako besta egunean
presuner bat, populua^{ak} hautatzen zuena

16. orduan baren bat famatua, deithatua Barabbas

17. Oro bildu zirenean, Pilatussek erran zeyen: zoin nahi
duzue, libra dezazuetan, Barabbas ala yesus zoin deithatua bai da
kristo?

18. Ezik barakien ongi onxa behhairgoaz emanizutela haren
estinatarat

19. Arte hartan, justiziako alkhian zagolerik bere emusteak
iq orri zakon erraitara: Ez zitela far yusto horren egitekuan,
ezik egun, ~~arropetan~~ horren khaullaz, biziki lormentalua izan-
niz amesetan.

20. Bona apherez prinzes eta populuko ainzindariak akhari
zuten populua galdegitera Barabbas eta hilaxartera yesus

21. Beraz gobernadoreak gald~~u~~ erran zeyenean zoin nahi duene
bielarik libra dezazuetan? Zhandexi zuten: Barabbas.

22. Filatustek erran zeyon zeren eginen dat beza
yesus, kristo deitzen denaz?

23. ^{gorok}Shandopi zuten khurutzefika bedi. Gubernadreak erran
zeyon; bera zer gairki egin du? eta eman ziren orano
arkarkiago, erraiten zutela oihuz, erraiten zutela; izan best
khurutzefikatu.

24. Filatustek ikhustirik deus ez zuela irabarten eta abarrotz
emondatzen zela belki, orakari zuen hur, eta eskutik ikhusten zituelarik
popularen aintzinean, erran zeyon: ni garbi niz gizon justo
horren odolarik; zuer egonenean da hortaz erresponditza.

25. Eta populu guziak ~~er~~ ihardexi zakoni; horren odola
erondabila gure eta gure haerren gainerat

26. orduan libratu zeyon barabbas; eta azotarazi
onduan yesus eman zeyon khurutzefikatu iraitko.

27. Gubernadorearen soldaduek eraman zuten gero yesus
palaniorat, eta hana bildurutenan hana tropa guzia

28. khendu zarkoten bora arropa guziak, eta jaunri zarkoten eskarlatarke
kapa bat.

29. Gero eginik elhorrik khorva bat ezaxi zarkoten buruaren
gainean eta ~~er~~ Khanabera bat eskuan eskuneko eskuan. Eta
belhaunikatuzik haren aintzinean, trufalran ziren hartaz, erraner: Agur
yuduen erregex.

30. eta thu egiten zarkoten begitxarlerak; Khanabera eskutik hartu
eta hartaz buruan yoitzen zuten buruan

31. hartaz gisa hortan trufatu onduan, khendu zarkolen
eskarlatarke kapa; eta bere arropak ezaririk eraman zuten
khurutzefikatza

32. yalgiten zirelarik khaurtitu zuten Cyrenako gizon bat,
deithatua Simon, zoin borlkhata baitzuten yesusen khurutzearren
eramaitera

33. Eta helde zirenean Golgotha deithua den, ~~er~~ nahi da lekhuak,
erran nahi da, Calvarioko lekhuak,

34. eman zarkoten edalera arrosa nahastirik khedanearekin; bera
yaktata zuenean ez zuen edan nahi utkan

35. Khurutzefikatu onduan zuten onduan, hartatu zituzten haren
arropak, zorthean emaner bere artean; amaregalik izan zedin konplitea
profetaren eruan hau: ~~deithatua~~ dituzte ene arropak eta ene kop
bere artean ene soinoko phildak eta chorthean ezaridute ene kapa

36. eta ~~ya~~ berak yaririk deitzen zuten

37. Ezaxi era zuten haren buruaren gainean haren sujeta izkiribatua
hitz hotari hau da yuduen erregex.

38. Dambora berean khurutzefikatu zituzten harekin bi ohoim, bata
haren eskuinean eta bertzea ezkerrean.

39. eta han igaraiten eta hantik igaraiten zirenek burua kordokaten
blasfemio egiten zarkoten

40 Erraner: hik arratzen baidu yainkoaren templea eta bezir
zutik ezarten hirur egunen barnean zertako erdiak hie burua labatzen?
yainkoaren semea batiz yaus~~te~~ hadi khurutzetik.

41. Apheron jinreak era hartar burlatzen ziren eskribauk~~in~~ eta
sendaturrekin, zistelarik:

42. Bertreak labatu ditu, eta derake laba bere burux. 38raletko erege
balinbada yaus badi orai khurutzetik eta linozikko duge hura baithan

43. Ezarten du yainkoa baithan bere fidantza; yainkoak mainte badi
borag orai libru beza: erran duener garaz: yainkoaren semea niz.

44. harekin khurutzetik ziren ohinet^{tere} egiten zerkoten erantzuta
berak

45. Eguneko sei orentarik Dederatritarano lur guzia estalia izanzen
ilhumper.

46. Eta baderatzi garrenaren irian egin zuen oihu handi bat erraiten
zuela Eli, Eli lama fabarthani? Erran nahi da: Ene yainkoa, Ene yainkoa,
Zertako abandonatu nuzu?

47. han zirenetarik zombaitak, izunetik hola oihu egiten, erraiten
zuten: horrek Elias galdegitan du

48. Eta hetarik batak laster egin zuen, aspnyta bat hartu zuen
ozpinak trempatu zuen; eta Khanabera baton phuntan ezerririk phandatu zako
adatera.

49. Bertreak erraiten zuten ~~zert~~ igarika zazu; 38hus derapin Elias yinen
Zaitkonoz libratzora

50. Bena yabuzak orano oihu handi bat egiten zuelarik, aurtirik zuen
azken hasa.

51. Dambora berean templeko beldu urratu zen bi pharta gainetik
benererans; herria i khuratu zen; h arriak araildu ziren

52. hil hobiak zabaldu ziren eta zombait Sainduen gorphutreak
phitatu ziren

53. Eta phitatu ondian bere hil hobietarik yalgirik yin ziren hiri
Sainduat eta han ikhulliat izan ziren a nitz personak.

54. Kapitaina eta harekin yebusen begiratzen zaudenak ikhullirik
lun-ikharea eta igaraiten ziranak oro izite ziren bixik: eta erran zuten
epizaki gizon hori yainkoaren seme zen

55. Baziren han ere han zombait ematte urunt~~horik~~ zaudenak
zaudenak eta yarraki baizitrazkon yesusi galileatik, hartar antza
hartzen zutela

56. hetan ziren Maria-Mabelua, Maria Yacquessen eta
yosefen ama eta zebedearen bi semea ama

57. Eta arrapuan, Arimathiak~~o~~ hiriko gizon abcrax bat
deitatu Josef, con baitzen era yesusen dixipulu

58. yvan zen Silatus-engan~~a~~ eta galdegin zakuonan yesusen
gorphutza Silatus~~ek~~ manatu zuen emaitako

59. Josefek beraz yosephak harturik gorphutza
mihise churi bater inpuratu zuen

60. Erarri men bere hil hobian, zoin erbatzen orano
zerbitzatu eta egunazaria baituen harria phitatu, onora batean
estat gero harri handi bat ingurka emanik hil hobianen lagian
yoan ren

61. Maria Madalena eta bertze maria han zauden yariak hil-
hobianen ondoan

62. Biharamundean zoin baitzen egua, bestaren preparatzeke
egunaren ondokoa, aphereen prinzeak eta jiribienak elgarqanda
bildurik yin ziren Filatoran ganda.

63. Eta erran zakoten: yaua orhoite gira Enganazale herrek
erraitan zuela bizi zelaarik: Shitruko niz ene kienituelik hirur egunetarik
berrasa landan.

64. Beraz mane zazu hil hobian iranda in ^{+zaindua} begirata hirungarren
egunoraino, beldurren haren dixipulak yin diton, ^{+derdten} goz haren gozphutza
altchaderatan eta erdotan erran ^{+da} jopuluar: Shitruko hilen artelik, eta
gilla hortaz arken engano hori lehena beno ferdet ^{+da} tiratete

65. Bena ditatutek erran zeyon: obaditune begirartek,
zain zaleak; zwarte; zain erare zuon gisa

66. Beraz yoan ziren; eta fequr iraiteko hil hobiaz, kachetaki
ruten harria eta ematen han zain zaleak

XXVIII garren kopyelua

Yesu-Kristoren phitza. haren gertea. Apostoluen
Kargia

1. Bena atte hori igaran zenean, feddikudaren lehen egunean
harten zelaarik dargitren, Maria Madalena eta bertze Maria
yin ziren hil hobianen ikhustera

2. Eta bethala izano zen ber ikhure handi bat; eta aingeru bat
yauanoren aingeru bat zerutik yaupi zen, eta yin zen uzkaltera
hil hobianen lagian ren harria, eta haren gainen ~~goz~~ yari ren

3. haren bagitharteak Jistiatzen zuen chinichla berata eta
haren arropak ziren elhuora berain chouri.

4. haren zain zaleak hain orgi izitu ziren non bithatate
~~baitzen bitak, berata bitak beralattatu baitzen~~

5. Bena aingerua minzation zerbit ematzen erran zeyon:
zuetaz beran batean, az ukhan beldurrik, ezit badakit bithaten
duruda yehuk, zoin iran baida khurutrefitatu.

6. Erda heben; Shitru da erran zuen berata, ~~g~~ zaurte,
eta ikhuk erare yaua erari ruten lekha

7. Frekha ziberte yaiten eta erraiten haren dixipuluen
phitza Jela. yoanen Ja zuzen auzinaren Galilearat; han
ikhukiko durua; auzinetik yaktin ararten duruz.

8. Emaste yalgi ziren hil-hobitik berhala zaitiak,
bena bokaris handirekin, eta laster egin ruten berri
hurten aramitea dixipulak.

9. Dembeud berem yehus pheratu zitroyen zea zitroyen
ainsonera, eta erran zeyen; Agur eman dakizuela, hurrantzen
Zairkolarik berrakatu zairkolen ~~abillak~~ eta adoratu zuten

10. Urduan yesusek erran zeyen: Ez ukhan baldurrik;
Zozarte erraitera one anayer Joan diton Galibarrat; han
ikhulliko nute

11. Hok zozatrelarik, zainzalelarik zombait yin ziven birirat
eta khondatu zituzten aphereen princer igaruan ziven gaurakoro

12. Hok bildurik populuko ainzindarickin, elgarrekin Galibarro
hartu ondoan sor eman zuten pladuer dirakel diru kala handi bat

13. ~~Manatzen~~ zeytalarik; Errazue; Baren dizipuluak yin ~~gaur~~
yin dirala eta ebari Julate inak zindante yin dirala eta ebari
Dute gu lo gindandalarik

14. Eta gobernadoreak yiten bada horren yakitera gutt erdiaraziko
dugu eta thekiko ~~erazuriko~~ ziturtegu segurlanetan.

15. Diru hori hartu ondoan Soldadoek agur zuten erran zeytena,
eta, eta erran horrek zoin hadatu baituzten irauten du orano agur
yuduon artean.

16. Hamak dizipuluak Joan ziven yehusok han ikhullitzeko ~~mandi~~
~~mandi~~ manatu zeyen ~~to~~ mandi gainera

17. Eta han ikhullit zutenen adoratu zuten; halere zombait du datu
ziven

18. Bona yehus hurrandurik minzatu zitroyen hula; Nolhere gurid
emana iran raat zerruan eta lurreran

19. Zozarte beraz, eta erakax erazue populuko gurier
bethi Galibarraren dituztelarik aitzaren, eta lurreran eta irpizite
laurduaren iranean

20. Eta erakaxten deyarueberik, konplikzen nik manatu
Duzkizuela gaur guriak. Eta segurla zitezte iranen nizala bethi
munduak diruena.

+ seulement

Notre habitation. On voit par quelques parts ce mot; D'après baka;
 ayon la jein. ~~si je~~ sur. Cero, ancien ministre de la tri
 d'Espagne, dans un ouvrage publié en langue Castillane vers
 1825, si je me trompe, pour parler de la découverte des
 monuments antiques trouvés dans l'Andalousie, sur une
 pierre tumulaire, cette inscription: Niar eicu ene gāndu; fleur
 sur moi. Il en conclut que cette province avait dû être habitée
 par des celtibères.

20. Ainsi notre alphabet ^{français} + a, b, c, voyelles de la langue
 française, d, e, i, y, u, pour les voyelles ^{françaises} distinction de
 longues et de brèves, ~~la voyelle e a été toujours~~ ~~les voyelles a, e, i, o, u, n'ont ni fin~~
~~la voyelle u, la voyelle u, la voyelle u~~ ~~la voyelle u, la voyelle u, la voyelle u~~
~~la voyelle u, la voyelle u, la voyelle u~~ ~~la voyelle u, la voyelle u, la voyelle u~~
 la seule et les pass de riper, canton de Salas où
 la pureté de notre langue a été altérée par le
 contact du Béarn. nous lisons, comme nous écrivons, tout,
 est + n'ayant en fin toutes les lettres, ~~les voyelles, les voyelles, les voyelles~~

faisant prodire aux voyelles leurs perspectives et en
 articulant toutes les consonnes ci-dessous.

Nous avons 23 Consonnes qui sont A, B, C, D, F, G, H, K, L, M, N, P, Q, R, S, T, V, X, Z.

~~B, M, N, P, Q, R, S, T, V, X, Z~~ ~~N, M, P, Q, R, S, T, V, X, Z~~

A. R, S, T, U, V, X, Z
 la consonne C, est employée jusqu'aujourd'hui pour
 sans articulation distincte. Devant d, o, u, on
 articulation espère, comme elle de la consonne K. cavallera
 Coco, Curateur; son articulation douce, se trouve
 quand elle précède les voyelles e, i, comme dans
 le mot, ceci, ciceron.

Nous avons 3 Consonnes, nous nous prescrivons la articulation
 par le mot suivant
 qui se prononce comme en français, dans le dit nous portons un vis
 dans la prononciation en confondant trop souvent avec celle de la
 Consonne y, dans le dit langage paumé
 C. qui se produit l'articulation de la lettre K avant les voyelles d,

o, u, et l'articulation ~~effici~~ lui parois naturelle avant la voyelle e, i, comme dans les mots Ceci, cécile, ciceron.

Si les auteurs qui ont mis arachie en hébreu avaient été logiques ils auraient du ne jamais faire usage de cette consonne C, pour son articulation d'une qui aurait été prohibée par la lettre K.

D. se prononce comme en français

E. idem

F. Devant les voyelles a, o, u, cette consonne produit un son ^{articulation} qui se prononce, mais avant a, i, elle se confond avec celle de la consonne S, or Jérusalem ou Geusalem se prononcent de la même manière, comme Gésus et Yésus, tant qu'il n'en est pas ainsi pour Salob et Yarob. Alors pourquoi ne joint adopter la

consonne J toute la fois que la lettre G est suivie des voyelles a, i. De cette confusion résulte inévitablement un grand embarras pour la lecture du hébreu qui est au bon fait la méthode de faire prononcer toutes les lettres d'un mot quelconque. D'après le principe le mot quoso, après

devrait être prononcé qu-e-ro, qu-i-su, chous, et le mot quita se prononce qu-i-su, et les deux pronoms ainsi

seraient intelligibles pour les hébreux, pourquoi on a dû faire passer la voyelle u entre G et la lettre e, comme entre la même consonne G et la voyelle i, ce qui embarrasse naturellement

les enfants et les étrangers. L'usage de l'intercalation de la voyelle u, entre la consonne G et la voyelle e, i, en articulant

avec l'articulation de la consonne G est opposée comme avant les voyelles a, o, u; et il a été raisonnable à notre avis

M. cette coutume est apprise toujours parmi les hébreux français. On trouve son origine, c'est dans les provinces transpyréennes par suite de la corruption provenant de l'usage commun de

habitant avec les Espagnols. Son articulation est commune dans les mots français Gésus, Jérusalem, Jérémie, nous n'ignorons point que des auteurs respectables l'ont employé à l'appt de la consonne Y.

- sous l'articulation naturelle, on bulgare comme dans les mots chozer
 joyant; est nullement par défaut d'attention
- K. La prononciation est comme en français
  - L. Cette consonne seule se prononce comme en français.
  - L.P. Cette lettre ~~h~~ doublee produit une articulation comme dans les mots
 franc, fille, famille,
  - M. se prononce comme en français
  - N. Cette consonne se prononce de même quand elle est simple, mais lorsqu'elle
 est doublee elle produit l'articulation conforme à celles dont
 qu'on trouve dans les mots dignité, aigreur, équer
  - P. se prononce comme en français.
  - Q. son articulation est la même que celle de la consonne K;
 mais personne n'a remplacé par cette lettre, la consonne
 q. dans aucune autre instabilité
  - S. Cette lettre se prononce en bulgare toujours fort comme en Espagnol,
 comme si elle était doublee entre deux voyelles dans un mot
 français.
  - T. Cette lettre seule se prononce comme en français.
  - Th. Cette consonne ~~h~~ doublee produit une articulation qu'on peut
 comparer comme diminutive de celle de la lettre simple. Cette
 distinction est trop négligée par les auteurs bulgares, cependant
 on en trouve un exemple dans la traduction de l'ancien
 ou du nouveau testament par Lapeyrou, vol. 1. p. 279
 ligne 9me
  - U. Cette consonne inutile dans notre langue y est souvent
 employée à tort à la place de la lettre B. une prononciation
 vicieuse et négligée peut seule faire supposer la nécessité
  - V. Cette consonne n'est employée au commencement du nom
 propre carias ou au milieu elle peut et souvent elle est
 remplacée par la lettre t, s, et on dit indifféremment kata
 et hatsa, la forte respiration
  - Y. cette lettre comme consonne est d'un grand usage

Le Diable ou le Démon se traduit par le mot Debrua.
+ une des 50 tables
Debrua signifie, est le surnom habituel du barque Debrua
beramala; que le Diable transporte.

On retrouve pas chez nous plus de superstition que dans
d'autres pays et par y en a eu, ce fait de légèreté à bien
d'innocence. Cependant il existe encore l'idée de sorcier, qu'on appelle
proquimat, qui ont des assemblées, + nocturnes, appelées abpralanne.
Il y en a qui ont le jour de donner le port à quelqu'un de la
rue, malade ou le guérir. mais il faudrait remonter à
une cinquantaine d'années pour trouver une affaire
judiciaire punie par la superstition de cette nature.

Nous avons encore quelques arts, des in qui
tirant de cartes ou autrement, + prédisant
garantissant la fidélité des mariages, se disputant, promettant de
époux, de bonheur; mais depuis long temps les
arts pour tomber en décadence.

qui réunit une ~~partie~~ ^{bonne} par tout nous voyons de
Barbaras toujours de la sorte de guérir. leur existence
a été et sera toujours protégée, malgré la loi sur
la matière, + à cause de l'impossibilité de la médecine qui ne
peut lutter toujours, avec avantage, contre la mort;

et les administrateurs de remise, bien souvent, et de ~~certains~~ ^{certains}
~~composent~~ ^{ne donnent jamais} des remèdes composés de
des paroles ~~contenues~~ ^{parvenues} quelque fois avec laide
de la nature, à voir, de malades qui leur ont
contre la vie.

Aux premiers allures on distingue le barque
ou le Piedman. C'est-à-dire, ^{+ dans} plus ou moins
passif, réfléchit et toujours ^{de la} poli. le barque, au
contraire, a de la vivacité, ^{par de la} poli, et il s'annonce par son
maintien ~~est~~ ^{est} toujours prêt à l'action. Si veut s'engager qu'il
— soit poli, donnez lui un exemple. Si vous êtes le
premier à le saluer il vous saluera, si non, non.

Traduction de l'Evangile selon St. Mathieu,
sur la version de M. le moine de Sacy,
imprimée à Paris, en 1832,
par en langue Basque, dialecte navarrais,
par

Lehen Kapitulu

Yesu-Kristoren hastepena

La genealogie haren Konzebijonea eta haren sortza

1. yesu Kristo, David-en seme, Abraham-en semearen hastepeneko liburua
2. Abraham-en seme zen Isaac. Isaac-en seme zen yakob. yakob-en seme ziren yuda eta haren anayak
3. Yudaren seme ziren, thamar-en ganik, Sharis eta zara. Sharis-en seme zen Eron. Eron-en seme zen Aram.
4. Aramen seme zen Abinadab. Abinadab-en seme zen Naasson. Naasson-en seme zen Salmon
5. Salmon-en seme zen, Babab-enganik, Booz. Booz-en seme zen, Ruth-enganik, yesse. yesser-en seme zen David, zoin baitzen Errege
6. David Errege-ren seme zen, uria-ren emazte izan zen ganik, Salomon
7. Salomon-en seme zen Boboam. Boboam-en seme zen Abias. Abias-en seme zen Aza
8. Azaren seme zen yosaphat. yosaphat-en seme zen yoram. yoram-en seme zen Ozias
9. Ozias-en seme zen yoathan, yoathan-en seme zen akas. akas-en seme zen Ezebias.
10. Ezebias-en seme zen Manasse. Manasse-en seme zen amon. Amon-en seme zen yosias
11. Yosias-en seme sortza ziren yekonias eta haren anayak yuda-ak Babylona-eramanak izan ziren demora zuan

12. Eta Babylona rat eramana~~tt~~ izanez geroz, yekonias-
-en seme sortu zen Salathiel. Salathiel-en seme zen Zorobabel
13. Zorobabel-en seme zen Abiud. Abiud-en seme
zen Eliazim. Eliazim-en seme zen Azor.
14. Azor-en seme zen Sadok. Sadok-en seme zen
Achim. Achim-en seme zen Eliud.
15. Eliud-en seme zen Eleazar. Eleazar-en seme zen
Matthan. Matthan-en seme zen yacob.
16. Eta yacob-en seme zen yosef, Espos Maria-
-ren-a zoinen ganik sortu baita yesus, deitua
Odena Kristo.

izan zen -
izorra zela -
elgarrekin egon
gabe. izpiritu
sainduaren obrar

17. ^{haren} ^{gortatu} ^{gan-zen}
Badiara beraz hamalaur yende mende. (generations)
Abraham-en ganik, David-en gana beltzeko;
hamalaur yende mende David-en ganik yuduak
Babylona rat eramana~~tt~~ izan artio. Eta Babylona rat
eramana~~tt~~ izan zirenetik yesu-Kristo-rano
hamalaur yende mende
18. Yesu-Kristo-ren sortzea gisa hantana ^{gortatu} izan zen
Maria ^{haren} amak esposata zuenean yosef, ezagutua
~~izan zen izorra bere abelcan konzebiturik espiritu #~~
sainduaren obrar, elgarrekin izan gabe?
19. Nola yosef, haren senbarrak, yustua baitzen,
nabi gabez ber'esposa desohoratu, deliberatu zuen
despirituzera segreki.
20. Bena phensamendu hortan zagolarik amaxetan
yainkoaren aingeru-bat agertu zitzaikon eta
erantzakon: yosef David-en semea, ez herabe
beldurrik ukhan Maria zur'Emaztearen partzeaz

18. ^{+ gortatu} Yesu-Kristoren sortzea gisa hontan ^{+ gortatu} gan zen.
Maria, ^{+ haren} ~~ren~~ amak esposata zuenean yosef, ezagutua
~~zen izorra bere sabelcan konzebituik espiritua~~ #
sainduaren obrak, elgarrekin izan gabe.

19. Nola yosef, haren senbarrak, justua baitzen,
nahi gabez ber'esposa desohoratu, deliberatu zuen
despirituzera segreki.

20. Pena pben samendu hortan zagolarik amaxetan
yainkoaren aingeru-bat agertu zitzaion eta
erran zagon: yosef David-en semea, ez herabe
beldurrik ukhan Maria zur'Emagtearen hartzeaz
zurekin, ezik haren barnean sortu dena
Espiritu Sainduak formatua-da.

21. Erdiko da seme batez, zoini emanen baitakozu
izena yesus, erran nahi da Salbazalea; zeren
hark beharko du bekkata-tik libratuz bere
populua salbata, bekkalutik libratuz

22. Ezik hori oro egin zen, ^{+ konplizako} yainkoak profetar
erran zuen-aren konplizako, thermanno hotan

23. Birgina batek haur eginendu eta sortuko
du seme bat, Emanen dakote izena Emmanuel,
erran nahi da yainkoa gurekin.

24. Iratxartu zenean yosef-ek egin zuen aingeruak
manatu zakona eta hartu zuen ber'Emagtea berekin

25. Pena etzen harekin behinere nabassirik izan
sorttu zuenean seme primu hori, zoini eman baitzakon
izena yesus.

Bigarren kapitulua

32

- Erregearen adoraziona. Ejiptorat. yesusen ihes egitea Bethleemeko massakrea. yesus ekhartia Ejiptotik
- 1.º Yesus sorttu zenean beraz Bethleem yuda-ren tribuko hirian, Herodes erregearen demboran, orientetik yerasalemerat yin ziren Errege batzu.
  - 2.º Eta galdegin zuten: non da yuduen Errege sorttu berria, orienten ikhussi diogu haren izarra, eta yin gira haren adoratzera.
  - 3.º Herodesek hori yakin zuenean beldurtu zen eta yerasalemeke hiri guzia harekin.
  - 4.º Eta bilarazirik populuko Prinze, aphez eta doctorrak galdegin zuen non behar zen sorttu Kristo.
  - 5.º Erran zaketen Bethleemen yuda-ren tribuko hirian, profetak izkiribatu duen arabera.
  - 6.º Eta hi Bethleem, yudako lurra, ez hi yudako hiri principal etako azkena, ezik bitarik sortuko duk ene Israeleko populua gobernatuko duen aingindaria.
  - 7.º Orduan herodesek erakarririk orientetik yin ziren, Erregeak galdegin zeyen artha handirekin noiz agertu zitzeyen izarra.
  - 8.º Eta desperitzearikin Bethleemerat erran zuen: zoazte informazitezte haur hortaz, eta khausitu duzenean yakin arazi zadazue, ni ere yoan nadin haren adoratzera.
  - 9.º Inzun ondoan erregeren hitz horiek ppartitu ziren. Eta dembora berean orienten ikhussi izarra bazoan heyen ainginean haurrazen Tokirano ban gelditu zen.
  - 10.º Ikhussi zutenean izarra partiak izan ziren alegerezia batez.
  - 11.º Eta Etchean sartzean khausitu zuten haurra, Maria bere amarekin. Eta, lurrerat ahuspez bere buruak emanik, adoratu zuten. Gero bere tresorrak zabaldurik oferitu zaketen presentzat, urbe, insensu eta mirra.
  - 12.º Eta lo zaudelarik, ukhan ondoan zerutik abis-bat ez yoaiteko berri herodesen edireitera, itzuli ziren bere lekharat bertze bide-batetarik.
  - 13.º hek ppartitu girenean yosef lo zagolarik yainkoaren aingerua agertu zitzaion eta erran zakon: yaiki zite, hartzazu haurra eta ama: ihes egizu Ejiptorat eta han egon zite nik erran artean hartik yiteco;

- ezik herodesek eberkhatuko da haurra hilarazteko
14. Josefek yaikirik hartu zituen, gauaz, haurra eta ama eta erretiratu zen Ejiptorat.
  15. Han egon zen herodes hil artio, amoregatik konplitu izan zadin yainkoak bere profetaz erran zuen bitz hau: Deitbatu dat ene semea Ejiptotik.
  16. Orduan herodesek ikussirik, erregeak trufatzen zirela hartaz, sartu zen kolera handi batean, eta igorri zuen ordre hiltzeko Bethleemeko eta inguruetako bi urtbetako eta gatajoko haur guziak, demboraren arabera zointaz informatu baitzen Orienteko erregeak baithan.
  17. Orduan ikhussi zen konplitzen yeremia profetaz erran ukhan zuena.
  18. Aziaz handi bat inzuna izanda Baman. Aditu dituzte aubenak eta heia gorak; Rachel bere haurren gainean nigarrez, errezebitu nahi gabe Konsolazionerik, zeren ez baidira gehiago bizi.
  19. Herodes hiltzanean yainkoaren angerua agertu zitzaikon yosefi Ejiptoan lo zagoelarik
  20. Eta erran zikon: hartza zu haurra eta ama, eta itzulzite Israeleko herirat; haurra eberkhatzen zutenak hilarazteko, berak hil dira.
  21. Yosefek yaikirik hartu zituen haurra eta ama eta eman zen bidean yiteko beriz Israeleko herirat.
  22. Bena yakin ondoan, herodes bere aitararen lekhan, Archelaus errege zela yudean, herodes bere aitaren lekhan, beldurta zen harat yuaiteko. Lo zagoelarik zeruko abis bat ukhan zuen eta galilearat erretiratu zen
  23. Eta yin zen egoitera Nazareth deitzen den hiri baterat, amoregatik profetaz errana konplizadin: Deithua izanen da Nazarendarra.

Hirur garren Kapituluua

Yauun Joni

1. Yauundoni yoannes batistaren predikua eta bathayoa. Dembora hartan yoannes Batista yin zen predikatzeraz yudeako deserturat.
2. Erraiten zuela: Egizue penitentzia, ezik zeruetako erresuma hurbildua da. hurrandua da

- 9. Dobaxu dia bakezkoak, zeren izanen dira deituaik gainkoaren haurak.
- 10. Dobaxu dia sofituko dutenak persekuzionea justiziazat, zeren zeruko erresuma hezen da
- 11. Dobaxu zirete gizonak kargatzen zituztenian maradizioner persekutatzen zituztenian, eta erraiten dituztenian salxuki, gaitz luerte guziak zien kontra ene gatik.
- 12. Ordian alegera zitezte; zeren errekompenxa handibat boiratzen da zientako zerian, ezik hola persekutatu dituzte profetat zoin izan baadira ziek beno lehenago.
- 13. ziek zirete luereko gatza; galtzen bada gatzak bere indarra, zerekin yakituko da? Ez da hux dau setako gehiago bezik ere aurttikiteko kamporat, eta gizonen ostikatia izaiteko.
- 14. ziek zirete manduko argia. hiri bat mendibaten gainian ez daite izan gordia.
- 15. Ez dute phizten lampabat ezarteko gaitzuriaren pian; bena ezartzen dute ganderailu baten gainean, amoregatik argi ditzen Etxian direnak oro.
- 16. hola zien argiak, argi beza gizonen aintzinian, amoregatik ikhus ditzen zien obra onak, eta ohora dezaten zien aita zoin baita zerietan.
- 17. Ez dezazicela phenxa yin nizala legiaren edo profeten destruitzera; ez niz yin destruitzera, bena bai komplitzera
- 18. Ezik erraiten dauziet egiazki zerua eta lurra ez dira igararenen non ez diren komplitzen, undar phundurano koan, legian direnak oro.
- 19. Beraz norik ere hauxiko bada manamendri horietarik mendrena, eta norik ere erakaxiko bada gizonen hetarik hausten, loina izanen da zeruko erresuman azkena bezala; bena komplitzen ditiena eta ikhasarazten ditiena handia izanen da zeruko erresuman
- 20. Ezik erraiten dauziet zien justizia ez bada abondosago Etkribou eta faritien-ena beno, ez zitezte zeruko erresuman sartuko.
- 21. Ikhasi duzie erranik izan dela zaharrer; Ez duzie hilen nehor, eta hiltzen direnak merchituko da kondernatia izaitia yuyamenduz.

22. Bena nik erraiten dauziet bere anayaren Kontra Koleran yartzen denak, merechidukela Kondenaturik izaitia Konseilliaz; eta erranen dakonak erho bat zira, merechituko diela iferruko surat Kondenatia izaitia)

23. Beraz zure oferenda aldareat eramaitian, orhoitzen bazira zure anayak badiela zerbait zure Kontra,

24. Utzazu zure oferenda aldare ainginian, eta zuazu zure anayarekin baketzera, eta gero izuliko zira zure presentaren emaitera

25. Kompost zite zure partidarekin bidian zirelarik, ahalik lasterrera, heldurez harek eman zitzan yuyiari; yuyiak yustiziako ministroari, eta ez ziten ezarria izan presondeyan

26. Egiazki erraiten dauzue: ez zirela hantik yaljiako pagatugabe arditerano koan

27. yakin duzie erranik izan dela leheneko yender; ez yizte adulterios izanen.

28. Bena nik erraiten dauziet nor ere soegin baidu emazte bati haren gutizia gaieko batekin, yadanik adulkioa harekin egin da bere bihotzian

29. Beraz zure eskaineko begiak eskandalisatzen bazitu, khon ezazu eta aurthikazu zure ganik urrun, ezik hobe da zuretzat zure gorputzeko membro bat gal dadin. zure gorputz guziaz iferrurat aurthikia baliq beno.

30. zure eskaineko eskia eskandalisatzen bazitu pika zazu eta aurthik zure ganik urrun; ezik hobe da zuretzat zure membrotaik bat gal dadin. zure gorputz guziaz iferrurat aurthikia baliq beno

yaiki zen berhala eta gero zerbitzatzen zimen.

16. Arraxean, presentatu zazkoten anitz yende demonioez
tormentatuak eta sendotu zimen eii zirenak oro.

17. Amoregatik Jaia profetaren hitz ban izan zadin
Komplitua. Berak hartu ditu gura gaitzak eta Kargatu
da gure vitarzunaz.

18. Yesusek ikhussirik populu bandi bater inguratua
zela ordenatu zuen buruz bertzalderat igaraita

19. Orduan isKribau legeto doctor batek,
hurbiltzen zitzaKolarik, erian zakon; Naussia norat
nahi yoan ziten segituko zitut.

20. Eta yesusek erresponditu zakon: Acheniek badituzte
bere chiloak, eta choriek bere Kasiak, bena gizonaren
Jemeak ez da burua non pbaussa yuaita zu segitu bera
lehen, ene aitaren ihortzera

eta populua ammirazionetan eman zen. Erraiten zuten: Ez da sekulan Israelen ikhussi holakorik.

34. Bena farisierek erraiten zuten kontrara: Demonioen prinzeak kazatzen ditu demonioak.

35. Yesusek yoanez alde orotarar, hirietarar eta herrietarar, holako synagogetan erakusten eta predikatzen zuen erresumako Ebangelioa, sendotzen zituelarik populuaeren artean eritarzun suerte guziak.

36. Eta ikhustearekin populu hok oro urrikaldu zitzaizkon, zeren dako baitziren gaitzez yoak, han heben etzanak, ardi artzain gabeak bezala.

37. Orduan erran zeyen bere dizipuluer: frutu abundantzia ausarki bada, bena langileak guti dira.

38. Othvizazue beraz frutuen nausia, igordezan langile bere frutuetarar.

hamargarren kapitulua

Apostoluen bautatzea. yesu kristok emaiten zeyen instruzionea, emaiten zeyen botherea, persekuziones zointaz abertitzen baiditu. Errekompensa hitz emaiten zeyena.

1. Orduan yesusek bere hamabi dizipuluaak deithatuik, eman zeyen bothere izpiritu gaitztoen gainean, heyen kazatzeko, eta erien sendatzeko, gaitz suerte guzietarik.

2. Ezik huna hamabi apostoluen izenak: Lehena, Simon, zoin deithua baida piarris, eta Andres haren anaya.

3. Yakes lebedearen semea eta yoannis haren anaya; filipe eta barthelemi; thomas eta mathieu publikanoa, yakes alfearen semea; eta thaddea.

4. Simon Kananendarra, eta yudas, ^{+ siskariote} zoinek bera trahitu baitzuen.

5. Yesusek igorri zituen hamabi hok, eman onduan instruzione segidakoak: Ez zitofela yoan saganoetarar eta ez sar samaritanoen hirietarar.

6. Bena zoazte leherago Israelko etheko ardi galduetarar

7. Eta yoaiten zireten lekhuetan predikazazue erranetz zeruetako erresuma hurranda.

8. Errenda zazu erier Ossagarria, phitz itzazue bilak, sendo itzazue lepradunak, Kasa itzazue demoniak, emazue Kitorik ukhan Duzena Kitorik.
9. Etzitezte eman penetan urbe edo zilbar ukhaiteko, edo bertze dirurik molxan.
10. Ez dezazula prepara ez laku bat bideko ez bi abitu, ez zapata ez makhila, ezik trabaillatzen denak merchedu haz dezaten
11. Zoin nahi hiri edo herrietan sar zitezten, informa zitezte nor den Digne zuen aloyatzeko, eta haren etxean egon zitezte lekhu portarik goan artio.
12. Etxean sartzean saluta zazu uranex; Bakea dela etxe huntan.
13. Etxe hura Digno bada, zure bakea karat eroriko da, eta Digno ez bada zure bakea zueganat itzuliko da.
14. Norbaitik ez bada nahi ^{bazituzte} errezobitu zuet ez behatu zuen hitzer, lekhu portarik yalgitzean iparrosazazue zuen oinetako erhanak.
15. Erraiten dauzet egiatzki: hiri hori beno ezti Kiago tratatuak izanen dira Sodoma eta Gomorra yuyamenduko eguncan
16. Igorton zituztet ardiak ozoen erdira bezala: izan zitezte prudent sugeak bezala, eta chemple Kolombak bezala.
17. Bena goardi emazue gizoner; ezik eramanean zuztete ^{bere bilzarreppa eta azotarazko zitezte} bere assembladetara eta azotarazko zitezte bere sinagojetan
18. Eta pharatuak izanen zitezte, ni nizala Khansa, gobernadorer eta urreger hain onxa nazioner, mitez ya Kitale emaiteko.
19. Beraz noiz era emaiten bultzitezte heyen eskutarat, ez zitezte penan yar nola minzatuko zitezten, ez zer erranen deyezuen; ezik erran behar duzuen ukhenen duzue memento ko;
20. Zuetan minzo denaz geroz zuen aitaren izpiritua, eta ez zuet
21. Ezik anayak anaya libratuko da heriotzerat eta aitak semea: haurnak aseptatuko dira ^{+ aiten eta berz amean} bere aitaren kontra, eta hilazaziko dituzte
22. Eta hastiatuak izanen zirete gizon guzietz ene izena ofatik; Bena salbatua izanen da undarierano sermo. egoiten dina?
23. Beraz persekutatzien zuztencan hiri batean, ipes egizue bertze baterat. Erraiten dauzet egiatzki: Ez du kezue finitua Israileko hiri guzientz instruitzea gizonaren semea yin beno lehen.
24. Dizipulua ez da nauffia beno gorago, ez eta zerbitzaria yauna

beno gehiago.

25. Askida dizipuluarentzat naussia bezala izatea, eta zerbitzariaren
ezat bere yauna bezala. Deitue badute ^{+ familiako} fachiako aita beelzebud,
zombat aitekiago deitbatuko dituzte haren sekia?

26. Ez dezaguela beraz heyeen beldurrik izan, ezik ez da dous
gordurik, agerta behar ez denik, ez sekreturik ^{+ ezagutua} ezaldua izan
behar ez duenik.

27. Erraniezazue agerian nikitzailean erraiten dauzkizuenak
dauzkizuetenak eta predikatuzazue etehen goinetarik beharrietarat erraiten
dauzkizuenak dauzkizuetenak

28. Ez beldurrik ukhan gorphutzak kiltzen eta arimarik hilez
Dezaketenendako; bena lehenago beldar ukhan ezazue arima eta
gorphutza galbitzazketenendako.

29. Ez dea egia bi chonik saltzean ez dutela balio obolabat bezik,
bizkitartean bat ez da erorten lurrerat zuen aitaren borondatea gabea.

30. Bena zuentzat, zuen buruko bilo guziak khondatuak dira.

31. Bolaz ez beldurrik ukhan; anitz gehiago balio duzue chori
nombre handi batetik beno.

32. Norke ere ezagutzen bainu gizonen ainginean, nik ere
hura ezaguturen dut ene aita zeruetan denaren ainginean

33. Eta norke ere ukhatuko bainu gizonen ainginean, nik
ere hura ukhatuko dut ene aita zeruetan denaren ainginean

34. Ez dezaguela phenxa yin nizala bakearen ekhartera
lurrerat; ez niz yin ekhartera bakea, bena ez pata

35. Ezik yin niz berheztera gizona ber'aitaren ganik, alalea
ber'amarenganik, eta errena ber'aminharrebarenganik

36. Eta gizonak ukhanen ditue exaietako bere ethekoak

37. Bere aita edo bere ama ni beno maitiago dituena, ez da digno
enetak; eta bere semea edo bere alaba ni beno maitiago duena,
ez da enetako digno

38. Bere khurutzera hartzen ez duena eta ni legitzen ez nuena,
ez da digno enetako.

39. Bere bizia konserbatzen duenak, galduko du; eta bere bizia
galdu dukeyenak ene amoregatik, beriz edirenen du

40. Zuek errezebitzen zuztenak errezebitzen nu; eta ni
errezebitzen nuenak errezebitzen du ni igorri nuena.

41. Errezebitzen duenak profeta profeta gisa, ukhanen du
profetaren errekompenxa. Eta errezebitzen duenak yusto a
yusto gisa ukhanen du yustotaren errekompenxa?

42. Ea noik ere eman baiduke edatera choilki beire bat hur
botz, tipien botarik bati, ene dizipulu kalitatean, erraiten
dauzuet egiazki ez du galdako errekompenxa
hamakagarren kapitulua

yaun doni yoanek mezuzen dako yesu Kristori.
yaun doni yoaneren laudoriaak.
yesu Kristo eta yaun doni yoane abandonatuak.
hiri penitenzia egin nahi ez dutenak. Savantak
uxatuak. Chempleak argituak. yesu Kristoren ez titarrena

1. Instruccionek eman ondoan bere hamabi dizipuluer,
pbatitu zen hantik yoateko ^{+ erakustera eta predikatzera} ~~erakustera eta predikatzeko~~
inguruntako hirietan.
2. Beraz yon doni yoanek yakirik presandeyan, yesu Kristoren
obra miragarriak, igorri zarkon bere dizipuluetarik biga.
3. Erraitera: zu zira yin behar duena ala behar duzu bertze bat
iguriki?
4. Yesusek erresponditu zeyen: zoarte khonda zakoze yoanessi
zer aditu duzen eta zer ikhussi duzen.
5. Jxuek ikhusten dute, mainquak bada bilza, leprossak
sendotu dira, elkorrek inzuten dute, hilak phizten dira,
Ebangelioa hitz emana prober hitz emana da
6. Eta dokaxu izanen da nitan hartzen ez duena eskandalazko
eta galtzeko suget bat.
7. Yoan zirenean hantik, yesus hasi zen yoanere ez mintzatzen
populuari gisa hontan: zeren ikhustera yoan zirezte desertura?
Khanabera bat aizeak higitzen duena?
8. zeren ikhustera diot yoan zireten? gizon bat bez titua argalarekin?
hola, gisa hortan bez titzen direnak erregen etchetan dira.
9. zeren ikhustera yoan zirezte beraz? profeta bat? bai,
erraiten dauzuet eta profeta beno gehiakoa, gehiagokoa
10. Ezik hortaz izkiribatuoe izanda: igortzen dut zure ainginean
ene aingarna zoinek preparatuko baidu zuk ibili behar duzun bidea.
11. Egiazki erraiten dauzuet, emazte ganik sortu denetan
ez da yoannes batista beno handiagorik. bena zernetako
erreduman den tipiena hori beno handiago da.
12. Yoanes batistaren demboratik orai artio zernetako

voilà ce qui sera un grand bien pour
vous je voudrais que l'ajout de la ville de
vienne votre santé vous permette de venir jusqu'à St Jean
ou un autre lieu de la province de la Nouvelle France
~~Je vous prie de m'écrire par le prochain courrier~~
~~pour me dire si vous avez encore besoin de quelque chose~~

Nous attendons dans 2 mois un de nos frères qui part
de ce côté de France depuis environ 20 ou 25 jours
pour dire tout le plaisir que nous aurons de vous revoir.

L'attention que vous avez eue de l'apport de la santé de votre
frère les médecins l'ont corrigé et changé d'air et une femme
que l'on croit être la même d'ici le rétablira.

En ce temps-là il y a eu de la peste et on a occis
quelques malheureux par-ci par-là. Et pour
avoir eu avoir de l'argent pour la peste j'ai
qu'il leur a par été de même aller. Et vous savez

D'ailleurs voyez vous ce commerce que l'on fait à Paris
communément avec les Indes? Si vous voyez cela
la chose est du Royaume de France j'espère que vous en
voirez une magnifique fête.

Je suis le plaisir de
vous à un bon lieu
Monsieur la veiller à une bonne
bonne le genre de
bonne le genre de

22. 22. Eta Piaves hartzen zelarik bat bererat, Erran zakeon: yauna!
yainkoak ez dezala nabi ukhan; pori ez gauzu gorthatuko
23. 23. Bena itzultzen zelarik yesusek erantzakon: urrantzite
ene ganik Satan; Enezat eskandalariko suzet bat ^{+ zira,} ^{+ zeren} ez
badazu gusturik yainkoaren gauzendako, bena gizonen
ganik yiten direnen dako.
24. 24. Orduan yesusek erantzen zeyen bere dizipuluer: norbait
yin nabi bada erekin karga bedi khurutzeaz eta yarraiki bekit.
25. 25. Ezik bizia konserbatu nabi duenak galduko du; eta bizia
galtzen duenak ene amoregatik, berriq, direnen du.
26. 26. Eta zer balia lakio gizon bati manduaren irabaztea bere
arima galduz? edo zer trukadaz arra eros lezake bere
anima galdu ondooan?
27. 27. Ezik gizonaren semeak yin beharda bere lorian bere
ainjeruekin, eta orduan ^{+ emagun du} bakhotchari bere obren arabera
28. 28. Erraiten dauquet egiazki: Bada heben denetarik
zombait hilen ez direnak, ikhassi gabe yiten gizonaren
semea bere botherean.

XVII garren Kapituluua

Transfigurazionea, Eliazen agertzea. Tanatikoa.
fedearen botherea. Othoitza eta barura. Passionea
ainzinetik erakaxia. Zer ga pagatua

1. 1. Sei egunen buruan, yesus, berekin harturik Piaves,
jacques eta yoanes, eraman zituen berhe mendia gora baten
gainera.
2. 2. Eta figuraz kharbiatu zen heyen ainginean; haren
begithortea ekhia bezain brillant bilhakatu zen; haren
arropiak elburra bezain ehuri egin ziren
3. 3. Demora berean ikhassi zituzten Moyses eta Elias
harenkin elhekan zaudela.
4. 4. Orduan Piaves mingatu zen yesusi erraiten zakola.
yauna heben onxa gira. Egin ditzaqun plazer badazu hirur
atherbe; bat zuretzat, bertze bat Moysesen tzat, bertze
bat Eliasen tzat.
5. 5. hura mitzgo zelarik orano odoi batak estali zituen, hortarik
botz bat inzana izan zen erraiten zuela; bada ene seme onxa

- maitea, zoinetan ezarri baidut ene afektiona guzira beba zarkio
6. 6. horiek inzun ondoan dizipuluak erori ziren begi theater luzean kontra, eta ikpara handi batek hartu zituen.
  7. 7. Bena yesusek hurrantzen zelarik hunkitu zituen eta erran zeyen; yauki zitezte eta ez zitezte beldur izan.
  8. 8. Orduan begiak altxatzearekin ez zuten ikhussi gehiago yesus bakharrik bezik.
  9. 9. Menditik yauztean yesusek egin zuen manamendu hau eta erran zeyen: ez zitezte minza ne hori orai ikhussi duzenare gizonaren semea phitz artio hilen antetik.
  10. 10. Bere dizipuluak orduan interrogatu zuten erraiten za kotelarik zertako beraz eskribarek erraiten dute Eliasekin behar duela behinik.
  11. 11. Bena yesusek ihardexi zeyen: ~~Egia da Elias yadunik yin dela eta ez dutela ezagutu~~; bena tratatu dute plazera ukhar duten bezala. Gisa berera pairaraziko dute gizonaren semea.
  12. Orduan haren dizipuluak komprentuzuten yoanes Batistaz minzatu zitzeela.
  13. Yin zenean populuaaren alderat gizon bat hurrandu zitzaion, erori zen belhanniko haren oinetarant, eta erranzakon: yauna, ukharu pietate ene semeaz zoin baita lunatiko eta amity sofritzen baida; ezik ardua erorten da surat eta ardua hurrerat.
  14. Presentatu dut zure dizipuluek bena ezin sendotu dute
  15. Yesusek ihardexi zakon: o arraza sinpeste gabea eta noiz artio izaneniz ziekin? noiz artio ^{guztuako ziturzet} sofritzen ^{ziturzet} iturzet. Ekhar zadazu baur hori haurat.
  16. Orduan dizipuluak yin ziren yoasuen) dirigitorek...

17. Ela Pamioua mehelchaker a izan endoan yosutek yalbyi xon
 12. Bona Jektarsten Jareuat Elias yin baxo

15. Orduan haren dizipuluek konpremituzuten yoaanes batistaz
minzatu zitzeela.

16. Yin zenean popularen alderat gizon bat harriandu zitzaion,
erorizen belhanniko haren oinetarat, eta erranzakon:
yauna, ukhazu pietate ene semeaz zoin baita lunatiko eta amitz
sofritzen baida; ezik ardura erorten da surat eta ardura hurerat.

18. Presentatu dut zure dizipuluek bera ezin sendotu dute

16. Yesusek ihardexi zakon: O arraza sinbeste gabea eta
niz artho izanen niz ziekin? niz artho ^{guzuzet} ~~sofritzen~~ ^{guzuzet} ~~zituztet~~. Ekhar
zadazue haur hori hanat.

18. Orduan dizipuluek yin ziren yesusen edireitera bat harririk
eta erranzakoten: zertako guk ez tuogu kasatu abal ukhan demonio
hori?

19. Yesusek erresponditu zeyen: zuen sinbeste gabearen kausare;
ezik erraiten dauzuet egiariki, baz indute fedea mustarda arrian
bezar bat, mendi horri erranzindeza kote; habil hementik hara,
balobake, eta deus ditzakezue impossible

20. Bena demonio suete hori ez da kasatzen othoitzep eta
bauez bezik.

21. Galilean zirelarik yesusek erranzeyen: Gizonaren semea
libratua izan behar da gizonen eskuetarat

22. Eta hil araxiko dute; eta phiztuko da hirur garren egi near.
hitz horiek amitz tristarazi zituen.

23. Kafarnaumerat yin zenean zerga bitzaleak yoaan zairikon
Piarneri eta erranzakoten: zure nauziak ez duya zergarik
lagatzen?

Yoaanes batista
yuan jalaratzen dauzet. Eias yadarririk yin
izan erdoan yadarririk yalgi xon yarririk zoin leudola gaitzen berrieta

24. Jhardexi zeyen: Bai, pagatzen du. Eta etchean sartu zenean yesusek erian zakon: Simon, zer iduri zauru? noren ganik lurra ko erregete erregetitzen dituzte zergatik? Bere hauzuetarik ala estranyeretarik.
25. Estranyeretarik, erresponditu zuen, yesusek erian zakon hauiak beraz exent dira.
26. Bena amoregatik ez ditzaun eskandalisatuz. zuaza ixassora eta han aurkituazu amia. Lehenik hartzen duzun arrainari.
27. zabal ezako zu ahoa; han kpausituko duzu phezabat laur drametakoa; harturen dituzu eta emanen biga enetzat eta biga zurotzat.

xviii garren Kapitulua

Umilatzea. Eskandalari ipes egitea. Ardi errebelatua, anayen gartzigatzea, apostoluer eman den botherea. yankoa bilzarren erdian, injurioren barkhamendua. Partze dunak, zordunak.

1. Demora berean dizipuluak burrandu ziren yesusen ganat eta erian zakoten: nor da handiena zeruetako erresuman?
2. Yesusek deithaturik haur ttipinno bat ezarri zuen heyen erdian.
3. Eta erian zeyen: Egiazki, eraiten dauzuet, ez bazierite kombertitzen eta ez bazierite bilhakatzen haur ttipinno hori bezala eziretela sartuko zeruetako erresuman.
4. Nor ere beraz umilatu ko baita eta bilhakatuko baita haur ttipi hori bezala, hori izanen da handiena zeruetako erresuman.
5. Eta nork ere erregetitzen baidu ene izenean haur bat gisa hortakoa, ni-nihaur erregetitzen nu.
6. Norbaitek eskandalisatzen badu ttipi nitan sinbesten dutenetarik bat, hobe izanen zen harentzat eman balakote dilindan lephotik eipera harri bat arto batek ingurarraten duena eta aurthiki balute ixassoaren zolarat.
7. zori gaitz munduawi eskandalak direla kausa: ezik eskandalak izan behar dira, bena zori gaitz gizonai zonen ganik yinena baidira.
8. zure eskua edo zure oina eskandalatzko suyat bazauzu

Likha izazara eta aurthuk: zure ganik urrun: hobe da zuretzat
sartzea bizian zango batekin edo esku batekin ezinez
bi ekin aurthukia izatea su eternalerat

9. Eskandalazko suzet bat batin baduzu begi bat
idokazu eta aurthukazu zure ganik urrun, ezik zuretzat
hobe da bizian sar ziten begi bat beziki gabe, ezinez
bida ukpaita eta ifernurat aurthukia izatea.

10. Goardia emazue mesperetxatzer tipu hotarik;
deklarazien dauzuet hoyen aingeruek ikhusten dute bethi
ene aita zernetan denaren begithartea

11. Ezik gizonaren semea yin da galdua zenaren salbatzera

12. Gizon batek baldin baditu ehun ardi, eta bakhar bat
errebelatzen bada ez dituga utziko bertze laurretan hogoi
eta hemeretziak mendietan, errebelatuaren bitka yoaiteko?

13. Eta edireiten badu erraiten dauzuet egiazki, harek
emaiten dako alegriantzia gehiago errebelata ez diren
laurretan hogoi eta hemeretziak beno

14. Holar, zuen aita zernetan denak ez du nahi tipi
horietarik bakhar bat galdadin

15. zure anayak bekhatu egin badu zure kontra, yoa
zazkio bere faltaren ezagutaraztera, bibitan, haren eta
zure artean: behatzen bazauzu irabazi dukezu zure anaya

16. Bena ez bazauzu behatzen hartzazu orano zurekin
persona bat edo bida amoregatik gauzak oro izan diten
ezagutuak bi edo hirur destimonioz, eta heyen autoritateare
Konfirmatuak

17. Ez batinbareye behatzen heyer ere, Errokozu Elizari,
eta ez bada behatzen Elizari berari ere, zuretzat izan dadila
lagano bat eta publikano bat bezala

18. Erraiten dauzuet egiazki: lurrean este Katzen dituzuenak
oro este Katuak izanen dira zeruan, eta lurrean lahatzen
dituzuenak oro lahatuak izanen dira zeruan

19. Erraiten dauzuet orano, zuetarik bida yuntatzen badira
elgarrekin lurrean, zer nahi den gauza galdegit dezaten
yardirexiko dute ene aita zernetan dena ganik

20. Ezik nun nahi khaussi diten bi edo hirur persona
yuntatuak, ene izenean, heyen edian edireiten nire

21. Orduan siarresek hurrantzen zelarik erran zakon!

41
izan nahi bazira perfekt zoaza Salazaru ditzunak eta emanitzazu
prober eta ukharen duzu tresor bat. zerruan: gero zauri
yarraiki zazkit.

22. Gizon gazte hau hitz hok ingutean goan zen arras triste
zeren ontarzun handiak baitzituen.

23. Yesusek erran zuen bere dizipuluei: Egiazi ki erraiten
Dauzuet onxa neke dela aberax bat sar dadin zeruetako
erresuman.

24. Erraiten. Dauzuet orai berriaz ere Erretetago dela
Lamelu bat igaran dadin orratz baiten chilotik ezinez aberax
bat sar dadin zeruetako erresuman.

25. Haren dizipuluak hitz hok ingutean arras estonatuak
izan ziren; eta erraiten zuten: nor igaiten ahal da beraz salbatua?

26. Yesusek loegiten zuei erran zeyen: hori gizonak
ez dirote egiten, bera yainkoak oro egin dirazke.

27. Orduan diardesek hitzaz yabetwik erran zalkon:
Jk busten duzu guk oro utzi. Ditu gula eta degitu zitu gula, zer
izanen da beraz ukharen dugun errekompenxa?

28. Eta yesusek erran zeyen: Egiazi ki erraiten dauzuet:
nola zuek degitu banauzue, berri zapene ko demboran gizonaren
Jemea igaiten denean yarrua bere loria ko tronuan zuek ere
yarruak izanen zirete hamabi tronotan eta yuyatuko dituzue
Israel eko hamabi partea.

29. Eta nor ere utzi baudu ke ene izenaren gaitik bere
etehea edo bere anayak, edo bere arre bak, edo bere aita,
edo bere ama, edo bere lurrak errege bitako du hala korik chun
eta ukharen primarietako bizitze eternala.

30. Bera aitz lehen gradoan izanak undarrak izanen dira,
aitz, undar lehen bithatuko dira.

XX garren kapitulua

Langile ma hastizat igorrien parabola. Passionea
aitzinetik erakaxia jebedearen haurren galdea. Naustitazuna
debe katua, yerikoko izuak.

1. Zeruetako erresumak iduri du aita familiako bati zoin yalgi

batzen goi goizetik Khassitzeko langileak bere mahastian
traballatzeko.

2. Komenitu ondoan langilekin ukharen gutela diner bana
eguneko igorri zituen bere mahastirat.

3. Yalgi zen orano eguneko hirur orenetako irian;
eta ikhustirik bertze batza plazan afer zaudela.

4. Errian zeyen zoarte zuek ere ene mahastirat emanen
Dauzuet zuzen datekeyena.

5. Eta yoan ziren. Yalgi zen orano eguneko sei garren
eta bederatzi orenetako irian eta egin zuen gauza bera

6. Eta yalgitik hamekagarrenetako irian Khassitu zituen
bertze batza han zaudela afer. Errian zeyen: zortako zaudete
hor egun guzia traballatu gabe.

13

22. Gizon gartz hori bitz hok inzutian yozan zen arras triste zeren ontarrun handiak baitziren.

23. Eta yesusek errantzien bere dizipuliet: Egiariki erraiten dauziet onxa nika dela aberax bat sar dadin zerietako erresuman.

24. Erraiten dauziet orai beruz ere errechago dela Kamelu bat igaran dadin orratz baten chilotik ezinez aberax bat sar dadin zerietako erresuman.

25. Haren dizipuliak bitz hok inzutian arras estonatiak izan ziren, eta erraiten zuten; nor izaiten ahal da beraz Salbalia?

26. Yesusek so egiten zeyelarik erran zeyen: hori gizonek ez dirote egin, bera yainkoak oro egin diruzko?

27. Ordian Piarretak bitzaz yabeteuik erran zakon: ikhusten duzu gure oro utzi ditugala eta segita zitugala, zer izanen da beraz ukharen dugun errekompenxa?

28. Eta yesusek erran zeyen; egiariki erraiten dauziet: nota ziek segita banauzie, gizonaren semia izaiten denian yavria bere loria ko tronotan beratzapeneko demboran ziek ere yavriak izanen zireta hamabi tronotan eta yuyatuko dituzie Israel eko hamabi partiak.

29. Eta norke ere utzi baiduke ene izanaren gatik bere etchia, edo bere anayak, edo bere arreba, edo bere aita, edo bere ama, edo bere lurrak errezebituko du halakorik ehan eta ukharen bizitze eternala primantzeko.

30. Bena anitz lehen gradoan izanak, undarrik izanen dira, anitz undar lehen bilbakatuko dira.

XX garren Kapitulia.

Langile mahastizat igorrien parabola.
Passionia aintzinetik erakaria. zebedearen haurren galdia. Kausitarzuna Debe Katia. Yeri Koko iziak.

1. Zerietako erresumak iduri du aita familiako bati, zoin yalgi baitzen goiz goizetik, Khausitzeko langileak bere mahastian trabaiilatze ko.
2. Komenitu ondoan langilekin, ukharen zutela diner bana eguneko, igorri zitien bere mahastirat.
3. Yalgizen orano eguneko birur orenetako irian, eta ikhussirik bertze batzu plazan afer zaudela.

4. Ernan zeyen: goazte ziek ere ene mahastirat emanen dauziet zuzen Date Keyena.

5. Eta yoan ziren. yalgizen orano eguneko Seigarran eta bederatzi orenetako inian eta egin zien gauza bera.

6. Eta yalgirik Bamekagarren orenko Pirian Khaussitu ziten bertze batzu ban zaudela afer. Ernan zeyen; zertako zaudete hor egun guzia traballatu gabe?

7. Hori, erran zakoten, nehorik ezgitiela Kotz lanerat barta, eta erran zeyen; goazte ziek ere ene mahastirat.

8. arraxa yin zenian mahastuaren nautriak erran zakon, baren egitekoer arranjura bartzin zienari: Peithazatza langiliak, eta pagazatza hasten zirelanik undarretarik lehenetaran.

9. Beran bamekagarren oronian bezik yin ez zirenek burrandurik errezebitu zuten bakbotchak diner bat.

10. Lehnik barta langiliak yiten zirelanik bere aldiar, uste zuten geciago emanen zeyetela, bera ez zuten hek ere bakbotchak diner bat bezik ukhan.

11. Eta errezebitziarekin orassi zuten aita familia koaren kontra.

12. ziotelanik: undar horiek ez dira traballatu oren bat bezik, eta ezarten dituzie igual gurekin, zoinik yassan baiduga egunaren eta beroaren phizia.

13. Bena errepostutzat erran zakon hetarik bati: Ene adiskidia, ez dauzat ogenik egiten, ez zireca ene kin akordatu diner bater zure alokairutzat?

14. harroza zuria bera eta goaza: nik eman nahi dakot undar horri zuri bezambat.

15. Ez zautta zilkei nahi dudanaren egitia? eta zure begia guchi toa dea zeren dako ni on nizan?

16. ~~...~~

32. Niq Abrahamen yainkoa, Jaaken yainkoa,
yakoben yainkoa? Ezik yainkoa ez da hilen yainkoa, bera
bizien yainkoa)

33. Eta ingutean hori amirazionetan zen haren dotunaz

34. Bena farisierak yakin zutencan tapatu zeyela
ahoa Saduceener, bildu ziren elgarren gana)

35. Eta hetarik bat, zoin baitzen dotor, yin zitzaizkon
egitera biritatzeko galde hau;

36. Nausia, zoin da legeko manamendu handia?

37. yetusek ibardexi zaikon: maithatako duza zure
yainko gaurna zure bihotz guziaz, gure guziaz eta zure
izpiritu guziaz.

38. horda manamenduetako handiena eta lehena)

44

XXVI garren Kapitulia.

Yudien Komplota. Parfuma surrin onerko
likartan yesu-Kristoren buru gainerat ichuria.
yudaren traidorekeria. Bazkoko asaria. Eukaristia.
Mazako Sakrifizioa) yaundoni Peturen ukhatzia
aintzinetik erakaxia. Yesusen tristezia, yudaren
pota. Dizipulien ihes egitia. yesu Kristo
eramana Kaifasen gana. yaundoni Peturen
ukhatzia eta baren penitenzia.

1. yesusek fimita zitieman elbe horiek oro,
eraz zeyen bere Dizipulien.
2. Badakizie bi egunen buruan bazko eginen
dela eta gizonaren semia libratu izanen dela. Khautze-
-fikatia izateko.
3. Demora berian apherzen prinziak eta
populako zaborrak bildu zirend Kaifas apher
bandiaren salara
4. Eta etgavuekin ban Konseilla atetik
zuten Khautzeteko moyena adreki yesusen arrestatu-
-zako eta bit arazteko.
5. Bena zioten: ez baryatik bestak dirauen
nahastkeria zerbaiz izan ez da din populiaren artian.
6. yesus Bethaniaren zelarik Simon leprossaren
etekian.
7. Emarte bat yin zitzaion albatreyko untzi bat
bethia zelarik prezio handitako parfumerko olio,
join, ichuri baitzakon buruaren gainera mabaian zelarik
8. Dizipuliek hori ikhassirik samartu ziren eta
eraz zuten, zertako galtze hori?
9. Ezik salda abal zuketan untzia Khario
parfum hori eta horren dia emaitako prober.
10. Bena yesusek zer erasten zuten intzunik
eraz zeyen: zentako emaiten dakozie penarik emarte
horri? Oray horrek egin dautana obra on bat da.
11. Ezik badituzie bethi zien artian pobriak bena
ni ez nuzie bethi ukhanen.
12. Eta ichuri dienian parfum olio hori ene

gorpbutzaren gainerat eginda ene ibortz teko abantzutik

13. Erraiten dauziet egiazki: Ebanjelio hori predikatu izanen den toki orotan, erran nahi da mundu guzian, Khondatuko Oute, emarte horren laudorietan, orai egin dautana

14. Ordian hamabitarik bat, Deitkalia yudas izkariote, yuazzen Kbaussitzera apheren printziak

15. Eta erran zeyen: zer eman nahi dautazie, eta eskietarat ezariko dautziet: Eta hitz hartu zuten emanen zakekotea hogoi eta hamar diru pbeza.

16. Zer oztik bilha zabilan nota behar zeyen eskietarat eman.

17. Azimen lehen egunian (erran nahi da yudien bazko demborako lehen egunian) Dizipuliak yin ziren yesuten Kbaussitzera eta erran zakekten nan nahi dugu presta dezagun behar dena bazkoaren yateko?

18. Jbardezi zeyen: guazte hirira butakoaren etchera, eta errozie: naussiak igorten dauzu erroterera, Ene dembora burranda, heldu niz zure etcherat bazkoaren egitera ene Dizipuliekkin.

19. Dizipuliek egin zuten yesutek maratu zeyhena eta preparatu zuten bazkoaren egiteko behar zena.

20. Arraza yin jerman yavri zen mahayan bere hamabi Dizipuliekkin.

21. Eta yaten ari zirelarik erran zeyen: Erraiten dauziet egiazki zietarik batek trahituko niela.

22. Honek trusteria bandi bat Kbaussaturik harni jitzakon bat-bedera galdegiten: yauna, ni othe niz?

23. Jbardezi zeyen. Hatan ene kin eskia ezarten Diena da ni trahituko niena.

24. Gizonaren semiaz bezambatian badoha bartay izkiribatutik yau den bezala, bena zori gaitz gizonaren semia trahituko dienarentzat: hobezukeyen egun daino lorttu yau ez balu.

25. Yudasetik, join baitzen trahitu ziena, hitzaz yabaturik erran zakon: naussiak ni niza hura? Jbardezi zakon: Ja haurak erran dauzu.

26. Eta a fariten ari zirelarik hartu zien ogia; eta benedikata onduan hauxi zien, eta eman bere dizipulietan, erraiten zeyela: har zaxie eta yan zaxie; hau da ene goyphatza

27. Eta hartarik kalitza (erran nahi da edari untzia) yainkoari eskerrak errendata zithen, eta eman zeyen, erraiten zeyela: E dan zaxie, orok hantarik

28. Ezik hau ene odolada, odol alienya berrikua, zoin izanen bada ichuria anitzen bekhatten barkhamendatan

29. Erraiten dauziet ez dudala beben barat gehiago dahan makastiko frutu hantarik, ene citaren erresuman beriz ziek in edanen dudan eguneraino.

30. Eta khantata onduan yainkoari eskerran erraiten ko kantita, yuan zien Olibetako mendiat.

31. Oadian yedasek erran zeyen: gou hontan zien ororentzat eskandalay ko suyet bat izanen niz: Ezik izkiribatia da: zehatuko dat artzaina eta barreatiak izanen dira azinda saldokko ardiak.

32. Bena hiletarik phiztu nizanian, yuanen niz ziek beno lehenago Galilearat.

33. Siarresek ihardexi zakon: bertze guzientzat eskandalay ko suyet bat bazina ere erraiten ez yira hala izanen sekulan.

20

zakoten Ekandalazko Kapa; eta bera arropa Kedaririk
eraman zuten Khurutziarik.

32. Yalgiten zire laurik Kbaussitu zuten Cyrenako
gizon bat, deitua Simon, zoin bortxatu baitzuten
yesusen Khurutziaren eramaitera.

33. Eta heldu ziren Golgotha deitua den, lekura,
eraman nahi da, Calvaria ko lekura.

34. Eman zakoten edatera arnua nahirik
Kedaririk, bera gatastuta onduan, phartitu zituzten baren

hirungarren egunera, beldurrez haren dizipulua, yin diten, gorri hatza altxa dezaten eta erran dezaten populuari: phiztu da hilen artetik. Eta gisa hortaz azken engano hori lehena beno sordetech lizateke.

65. Bena Pilatus ek erranzeyen: baditurque zainzaleak, zozte; zain ezazue zuen gisa

66. Horaz yozanziren; eta lezur izaiteko hil-hobiare, Kachelatu zuten harrua eta ezarri zizurten zainzaleak

XXVIII. garen Kapitulu

Jesus Kristoren phiztea. haren agertzea. apostoluen Kargia.

1. Bena aste hori igaran zenean segidakuaren lehen eguna hasten zelarik argitzen, Maria Madalena eta bertze Maria yin ziren hil hobiaren ikhustera

2. Eta behala izan zen lur ikhara handi bat; yonaren aingurubat zerutik yanziren, eta yin zen uzkaltera hil hobiaren Sargian zen harrua, eta haren gainea yarri zen

3. haren bozithartea distiatzen zuen chimiektak bezala eta haren arropak ziren elhurra bezain churi.

4. haren zainzaleak hain beste izitu ziren non hilak bezalakatu boitziren

5. Bena aingurua mintzatzen zelarik emazter erranzeyen: zuetaz bezan batean, ez ukhan beldurrik, ezik badakit bilhatzen dazuela yesus, zoin izan baida khurutzesikatu

6. Ez da heben; Phiztu da erran zuen bezala. zozte, eta ikhuz ezazue yauna ezarri zuten lekua

7. Pressa zitezte yozaitera eta erraitera haren dizipuluer phiztu dela. yozanen da zuen ainginean Galilearat; han ikhustiko dazue; ainginetik ya kin arazten dazuet.

8. Emazteak yalgi ziren hil-hobitik behala, izituak, bena bozkario handirekin, eta laster egin zuten berri horren eramaitera dizipuluer.

9. Dembora berean yesus pharatu zitzeyen ainginera, eta erranzeyen: agur eman dakizuela. hurrentzen zuzkolarik benarkatu zuzkoten sinak eta adoratu zuten

10. Orduan yesusek erranzeyen: Ez ukhan beldurrik, zozte erraitera ene anayer yozanditen Galilearat. han ikhustiko nute.

11. berik zoztelarik, zainzaletarik zombait yin ziren

hirirat eta Khondatu zituzten aphezen ~~prunzer~~ igaran ziren
gauzak oro

12. hok bildarik populako auzinderietan, elgarekin
Delibero hartu ondoan, eman zuten Soldaduer Diru Keta handi bat

13. Manatzen zeytelarik: Ermaque, haren Diripuluak
gauzak yin dira eta ebari dute ga lo gindandelarik

14. Eta Gobernadoreak yiten bada horren jakiterak guk
eztiaraziko dugu eta ezarriko zituztegu Segurtamentan

15. Diru hori hartu ondoan Soldaduek egin zuten eren
zeyetena, eta erran honetk zoin hedatu baitzuten, irauten du
orano egua yuduen artean

16. Baneka Diripuluak yoa ziren yesusek han
Khausitzeko manatu zeyen mendi gainera.

17. Eta han ikhustizutenean adoratu zuten; halere
zombait dudatu ziren

18. Bena yesus hurrandurik minzatu zitzeyen hula:
bothere guzia emana izan zaut zerman eta lurtean

19. Zoarte beraz, eta erakax ezazue populua guzier bertan
bathayutzen dituzuelarik ditaren, eta semearen eta izpiritu
sainduaren izonean

20. Eta erakaxten deyezuelarik, Komplizen
nik manatu dauzkizuetan gauza guziak. Eta Segurta zitezte
izanen nizala bethi manduak Diruero.